

L'EXCURSIONISME A CATALUNYA

Estudi sociogràfic

Raimon BONAL
sociòleg per la
Universitat Catòlica de
Lovaina

Setembre de 1970

INDEX

Introducció	1
I.- Objecte del nostre estudi i plantejament del mètode	3
II.- Les realitats de base	6
1.- Les entitats excursionistes	6
2.- La localització de les entitats excu- sionistes a Catalunya	12
3.- Composició de les entitats excursionis- tes segons el sexe, l'edat, la categoria sòcio-professional i la immigració	13
4.- Divulgació cultural. Anàlisi monogràfica de les revistes representatives: "Vèrtex" "Muntanya", "Senderos" i "Cordada"	35
5.- Influència cívica actual de l'excursio- nisme	44
III.- Perspectiva del moviment excursionista a Catalunya. Enquesta d'opinió	49
1.- La consulta prèvia	49
2.- Metodologia de les mostres	59
3.- Llençament de l'enquesta	62
4.- Dades recollides	70
IV.- Cloenda	100
V.- Apèndix	104
1.- Breu notícia històrica de l'excursionis- me a Catalunya	104
2.- Textos de cartes trameses per a l'estudi i altra correspondència	118
VI.- Conclusions	124
VII.- Bibliografia sumària	128

INTRODUCCIÓ

L'excursionisme a Catalunya no és un esport més. L'excursionisme ha representat alguna cosa més que una simple activitat d'evasió. Notem que, ni que fos només això, ja podria ser objecte important del nostre estudi, però el muntanyisme ha representat a la història de Catalunya un paper de primer actor. D'ací l'interrogant de saber si, realment, l'esport de la muntanya pot representar encara el paper important que ha jugat històricament.

L'excursionisme d'avui és producte de l'acció formadora que els desenvolupaments tècnics i les contingències polítiques han exercit sobre l'excursionisme des dels anys 1870. Seria alligador i interessant retornar a les fonts, estudiar les formes de l'excursionisme d'aleshores i seguir després el fil de la seva evolució fins arribar al moment actual. Malgrat que no és aquesta la finalitat del nostre estudi hem cregut important de fer una breu referència als orígens i desenvolupament de l'excursionisme a Catalunya, ja que això ens servirà, arribada l'hora de la valoració de les conclusions del nostre treball, com a punt de referència o mirall on veurem el camí que s'ha fet, veurem els encerts i les equivocacions, i a més, com a resultat d'aquesta confrontació, veurem el que resta per fer, el que és possible de fer partint de la realitat. Aquest estudi està dedicat a copsar precisament la realitat actual.

La sociologia no crea però dóna l'impuls creador; no realitza -això pertany a la política- però serveix immediatament a l'acció. La sociologia ens dóna unes dades concretes que ens faran conèixer i jutjar i en últim terme il·luminar els possibles camins a seguir. Els resultats del nostre estudi volen ser eines de treball per a tots aquells que, relacionats amb el món excursionista, tenen esperances en l'esdevenidor i, a qualsevol nivell, lliuten per la transformació de l'home i de la societat on vivim.

A l'hora d'agrair les ajudes rebudes no puc deixar d'esmentar en primer lloc la Fundació Jaume Bofill que ha fet possible aquest estudi. També vull expressar el meu agraïment als senyors Albert Mosella, ex-president del Centre Excursionista de Catalunya; Isidre Llach, president del C.E. "Puigcastellar" de Sta. Coloma de

Gramanet; Josep Barberà, president del Club Muntanyenc de Sant Cugat del Vallès; Xavier Capdet, de l'Agrupació Excursionista "Atalaia", de Vilanova i la Geltrú; Josep Moliner, president del Centre d'Iniciatives i Turisme de Puigcerdà i la Cerdanya; Ferran Anguera, president de la "UEC" de Tortosa; Ramon Salisi, president del Centre Excursionista de la Comarca de Bages, de Manresa; Bonet del Centre Excursionista "Montserrat", de Manresa; Josep M. Armengou, periodista i editor de CORDADA; Josep Iglésies, autor de la incomparable "Enciclopèdia de l'excursionisme"; Francesc Martínez Massí, president de la Federació Catalana de Muntanyisme; Josep Mas, president de l'Agrupació Científico-Cultural del Cercle Catòlic de Mataró; Carles Macias, de la delegació de la UEC a Girona; i Enric Nosàs, president de la Secció de Muntanya del Centre Excursionista de Catalunya.

Quant a les dificultats, l'única seriosa ha estat la desconfiança nascuda d'una por difusa a comprometre's i a "fer política", i això no solament a nivell individual sinó fins i tot col·lectiu. Algunes societats es van negar en rodó a col·laborar. Aquesta por em sembla una dada a tenir en compte pel que ha pogut modificar en les actituds i les opinions de la gent enquestada.

En aquest sentit també cal tenir present la situació social de la dona al nostre país, que la col·loca en molt mala posició quan ha de donar opinions pel seu propi compte.

I.- Objecte del nostre estudi i plantejament del mètode.

Sovint, dins del procés de les institucions hi ha situacions confuses que neixen de la manca de coneixement de la realitat i de la falta d'informació. L'excursionisme no és una excepció, per tant, donada la importància històrica que aquest fenomen ha tingut al nostre país, és perfectament lògic de demanar al sociòleg què és avui i cap on va l'excursionisme a Catalunya, i d'aquesta forma portar una mica de llum a tantes opinions contradictòries que van des d'un optimisme infantil a un pessimisme aclaparador.

El nostre estudi pertany a la sociologia descriptiva o, per dir-ho amb altres mots, a la sociografia. Ara bé, darrera la sociografia, com darrera de tot estudi sociològic, cal admetre-hi sempre la teoria sociològica, que és la que determina la manera exacta de menar la investigació, i que es basa essencialment en l'estudi dels fets mitjançant mètodes (estadístiques, consultes d'opinió, etc.). No aspira, certament, a establir un sistema, perquè això ja és el camp de la sociologia teòrica. Malgrat tot, tant la sociologia teòrica com la descriptiva, tendeixen, per la força mateixa dels fets, a influir en la política i en l'actuació dels diversos sectors.

L'objecte de la sociologia és molt ampli i complex: és tot el que forma part de la societat, i concretant més, el que científicament se'n diu fenòmens. I tan fenomen social és la vivenda, com la immigració, l'escolaritat dels nens, com, en definitiva, tot allò que afecta directament o indirecta els grups, les col·lectivitats. La investigació sociològica es veu obligada, doncs, no solament a delimitar el fenomen que es vol estudiar sinó també a escollir-hi quins aspectes interessin particularment. Per tant ens caldrà especificar ben bé quin serà l'objecte de la nostra investigació.

Abans de descriure el fenomen excursionista a Catalunya, ens calia saber qui fa excursions. El sistema més fàcil i expeditiu va ésser recórrer a les entitats organitzades i reconegudes i fer-ne un recompte segons les variables del sexe, l'edat, la professió i la condició de nou vingut o autòcton que tenien els afiliats.

Però, a més, hi ha tot un món d'excursionistes que, no són inscrits a cap entitat excursionista, com podríem descobrir-los? Com arribar-hi? Com descriure'n la mentalitat? Heus ací uns grans interrogants que ens varem plantejar al començament, i als quals no hem trobat resposta pel fet que ens ha estat difícil, per no dir impossible, d'arribar a aquestes persones i establir-ne un cens, el més ajustat possible i amb un mínim de fiança en els resultats. Aquesta deu ésser la gran llacuna d'aquest estudi.

La nostra tasca, doncs, s'ha hagut de limitar a les entitats excursionistes organitzades i, després de fer-ne el cens i verificar la seva existència, completar-lo amb altres entitats ignorades pels organismes coordinadors.

Ahora, ens ha semblat d'interès evident fer una anàlisi sumària de llurs publicacions més representatives. La premsa és essencial per a conèixer la sava que alimenta els anhels muntanyencs.

A continuació varem fer un descens a la base a través d'una consulta d'opinió, tocant una mica tots els temes per arribar a tenir una idea, malgrat que fos genèrica i sumària, de quines eren les motivacions de l'afiliació i la influència de l'excursionisme en la societat, i veure, a més, què pensa la gent excursionista sobre diversos aspectes del nostre país: família, política, economia, religió catòlica, sindicats, Catalunya, futur d'Espanya, etc.

Anteriorment s'havia fet una enquesta, en forma de consulta, als dirigents de les entitats. Aquesta consulta prèvia respongué una mica a la urgència de voler saber quina direcció porta l'excursionisme actual. Fou un consell demanat als interessats considerant que són certament les persones més aptes per predir un futur amb seriores interrogants.

Evidentment no ha estat pas tot dit en aquest estudi. Pensem que només hem obert un camí que ofereix moltíssimes possibilitats.

El nostre interès ha estat realitzar una aproximació verídica i la més exacte possible al fenomen excursionista de la Catalunya de 1970. Creiem que és un primer pas que, pel fet d'ésser sobre terreny verge, obrirà les portes de la curiositat a altres investigacions.

A més, tot plegat ens donarà una visió, si bé parcial, bastant aproximada, a la realitat de la gent excursionista d'avui i donarà un esbós de la direcció cap on va el fenomen excursionista.

Quan al mètode hem de dir que la doble vessant del nostre estudi ens ha obligat a una diferenciació de mètode. No és el mateix intentar recollir les dades de qui forma part del món excursionista actual que saber el més exactament possible com pensa aquesta gent excursionista a través d'una enquesta d'opinió.

1.- A la primera part, és a dir, la que tracta de saber qui forma part de l'excursionisme actual a Catalunya, el mètode ha estat sobretot el contacte amb la realitat excursionista. Totes les entitats federades han estat visitades. Amb un desig de valoració real de les opinions sobre el fenomen excursionista a Catalunya hem pres contacte amb moltes persones.

El 9 de desembre de 1969 es va enviar una carta informativa a totes les entitats federades. Va començar així la recollida de dades arreu de Catalunya.

A la ciutat de Barcelona es va enviar també una altra carta demanant accés als arxius i registres de les entitats i explicant per què necessitàvem aquestes dades.

2.- En la segona part, és a dir, quan ens demanem realment què pensa el món excursionista actual a Catalunya, es feia necessari un sondeig d'opinió amb el mètode d'enquesta. Es va optar per les respostes tancades per ser de més fàcil classificació, amb la tècnica de mostres pres a l'atzar, estudiant les variables més importants de cara a deduir-ne les constants i lleis més característiques. De la metodologia de les mostres, en farem esment més tard.

Una programadora IBM ha donat els resultats globals, els percentatges i les interrelacions.

II.- Les realitats de base

1.- LES ENTITATS EXCURSIONISTES

A l'hora de saber qui fa muntanyisme a Catalunya, lògicament, hem hagut de recórrer al coneixement de les societats excursionistes. La Federació Catalana de Muntanyisme ens va proporcionar la primera llista d'entitats que estan agrupades a la Federació. Però, és clar, hi ha una realitat muntanyenca que no consta en una Federació. Són les entitats que, no éssent agrupades, tenen una existència i una vida pròpies.

Després, hi ha també els grups i grupets que, lligats per l'amistat, el barri o la comunitat d'empresa, de fet, surten sovint i posseeixen un material propi i realitzen, a petit nivell i segons les seves possibilitats els permeten, un esforç esportiu, d'esbarjo o de cohesió de grup.

No tot cap a les xifres. Si haguéssim volgut penetrar en tot aquest món muntanyenc incontrolat,estic segur que ens hi hauríem perdut. Grups que avui són i demà desapareixen o que avui són i demà s'han multiplicat per tres o per quatre o s'han quedat pràcticament reduïts al no-res, són conjunts que, tant per la seva dimensió com per la seva existència, tenen una relativitat extraordinària.

Després encara trobem que les dades de la Federació són bastant relatives. No tots els que són afiliats són federats. Només es federen els que realment ho necessiten per mor dels avantatges que dóna el carnet d'afiliació. Aquests avantatges són els següents, entre alguns altres menys importants:

- requisit indispensable per a la pràctica de l'escalada i l'espeleologia, per a inscriure's en cursets i acampades i per a participar en proves esportives.
- rebaixes en els preus dels refugis.
- participació en assegurança d'accident de muntanya (exclòs l'esquí de pista)
- descomptes a la RENFE.

No cal insistir que aquell que s'ha afiliat per simpatia o per col.laboració o per alguna altra motivació secundària, no té cap necessitat del carnet de federat.

D'altra banda, en aquest afer, com en tants altres, "feta la llei, feta la trapa". L'excursionisme no escapa en absolut a aquesta anarquia espanyola.

La llista completa que ens va ésser donada per la Federació Catalana és la que segueix. N'ometo expressament les adreces perquè no tenen interès.

BARCELONA CAPITAL

- 1.- Agrupació Cultural Folklòrica "Barcelona"
- 2.- Agrupació Excursionista "Canigó"
- 3.- Agrupació Excursionista "Catalunya" amb delegacions a Reus i Vilafranca del Penedès.
- 4.- Agrupació Excursionista "Icària"
- 5.- Agrupació Excursionista "Muntanya"
- 6.- Agrupació Excursionista "Pedraforca"
- 7.- Agrupació Recreativa "Sant Eloi"
- 8.- Associació d'Antics Alumnes del Col·legi del Sagrat Cor de Jesús - Secció de Muntanya
- 9.- Associació Cultural i Recreativa "La Colmena" - Secció de Muntanya
- 10.- Associació Excursionista d'Etnologia i Folklore - Delegació de Montbau
- 11.- Associació "La Salle" de Gràcia - Secció Excursionisme
- 12.- Associació Recreativa Cultural "La Familiar" - Secció Excursionista
- 13.- Càmping Club de Barcelona
- 14.- Centro Aragonés de Barcelona - Secció de Muntanya
- 15.- Centre Excursionista "Àguila" de les Corts
- 16.- Centre Excursionista de Catalunya amb delegació a Olot (1)
- 17.- Centre Excursionista "Els blaus"
- 18.- Centre Excursionista i Folklòric de la Barceloneta
- 19.- Centre Excursionista "Isard"
- 20.- Centre Excursionista "Montnegre"
- 21.- Centre Excursionista "Poblet"
- 22.- Centre Excursionista "Sant Martí"

---

(1) Aquesta delegació actualment està constituïda en Centre Excursionista d'Olot independent del C.E.C.

- 23.- Centre Gimnàstic Barcelonès - Secció de Muntanya
- 24.- Club Alpí "Núria" - Secció de Muntanya
- 25.- Club Ciclista "Poble Nou" - Secció de Muntanyisme i Acampada
- 26.- Centre Social "Vida comunitaria para todos" - Secció de Muntanya
- 27.- Club "Dinàmic" - Secció de Muntanya
- 28.- Club Esquí "Puigmal" - Secció de Muntanya
- 29.- Club Excursionista "Collcerola"
- 30.- Club Excursionista "Gràcia"
- 31.- Club Excursionista Pirenaic, amb delegacions a Ripoll i Vilassar de Mar.
- 32.- Club Muntanyenc Barcelonès, amb delegacions a Mollet del Vallès, Monistrol i Terrassa
- 33.- Cooperativa "Pau i Justícia" - Secció de Muntanya
- 34.- Escola de Guies Muntanyencs de Joventuts
- 35.- Foment Excursionista de Barcelona
- 36.- Foment Martinenc - Secció Excursionista
- 37.- Grup d'empresa de la Mútua General de Seguros - Secció de Muntanya
- 38.- Grup d'empresa SEAT - Secció de Muntanyisme
- 39.- Grup de Muntanya "Gelera"
- 40.- Lluïsos de Gràcia - Secció d'Excursionisme
- 41.- Montañeros de Aragón - Delegación de Catalunya
- 42.- Peña Cultural Barcelonesa - Secció de Muntanya
- 43.- Peña Excursionista "Guimerà"
- 44.- Societat Coral "La Moderna" del Poble Nou - Secció d'Excursionisme
- 45.- Unió Excursionista de Catalunya, amb delegacions a:
  - Barcelona-Sants
  - Barcelona-Gràcia
  - Barcelona-Horta
  - Barcelona-Poble Sec
  - Hospitalet-Collblanc
  - Hospitalet-Centre
  - Bagà
  - Campdevànol

Cornellà de Llobregat
Girona
Igualada
Martorell
Mataró
Molins de Rei
Olesa de Montserrat
El Prat de Llobregat
Ripollet
Sant Boi de Llobregat
Sant Joan de les Abadesses
Tortosa

Província de Barcelona

- 1.- Centre Excursionista de Badalona
- 2.- Secció Excursionista "Bufalà" - Patronat de Sant Francesc d'Assís de Badalona
- 3.- Club Esquí Bergadà - Secció de Muntanya
- 4.- Cooperativa "L'Amistat" de Calella - Secció de Muntanya
- 5.- Ateneu Castellarenc - Secció Excursionista
- 6.- Unió Muntanyenca "Eramprunya de Gavà"
- 7.- Agrupació Excursionista de Granollers
- 8.- Club "Pimpinela" - Secció Excursionisme
- 9.- Club Natació "Igualada" - Secció Excursionista
- 10.- Organització Cultural Excursionista "Llinars"
- 11.- Grup Excursionista "Manlleu"
- 12.- Centre Excursionista de la Comarca de Bages, de Manresa
- 13.- Centre Excursionista "Montserrat" de Manresa
- 14.- Agrupació Científico-Excursionista del Cercle Catòlic de Mataró
- 15.- Societat Cultural Recreativa de l'Aliança Mataronesa - Secció de Muntanya i Excursionisme "La Walkiria"
- 16.- Centre Excursionista "Roda" (de Ter)
- 17.- Centre Excursionista de Rubí
- 18.- Agrupació Excursionista de Sabadell "Terra i Mar"
- 19.- Centre Excursionista de Sabadell
- 20.- Centre Excursionista del Vallès

Nota: les entitats 18,19 i 20 actualment integren la Unió Excursionista de Sabadell

- 21.- Club muntanyenc de Sant Cugat
- 22.- Societat Cultural Recreativa "Ars" de Sant Hipòlit de Voltregà - Secció de Muntanya
- 23.- Ateneu de Sant Just Desvern - Secció de Muntanya
- 24.- Centre Excursionista "Sant Vicenç de Castellet"
- 25.- Centre Excursionista "Puigcastellar" de Santa Coloma de Gramanet
- 26.- Centre Excursionista de Terrassa
- 27.- Unió Excursionista de Vic
- 28.- Agrupació Excursionista "Atalaya" de Vilanova i la Geltrú

Província de Girona

- 29.- Centre Excursionista de Banyoles
- 30.- Centre excursionista Empordanès del Casino Menestral de Figueres
- 31.- Grup Excursionista i Esportiu Gironí
- 32.- Centre d'Iniciatives i Turisme de Puigcerdà i la Cerdanya - Secció de Muntanya
- 33.- Centre Excursionista "Montclar" de Sant Feliu de Guíxols

Província de Lleida

- 34.- Agrupació Excursionista "Balaguer" - Secció de Muntanya
- 35.- Centre Excursionista de Lleida
- 36.- Centre Excursionista "Els Raiers" de La Pobla de Segur
- 37.- Secció d'Amics de la Muntanya" de Tremp
- 38.- Unió Excursionista Urgellenca

Província de Tarragona

- 39.- Agrupació Excursionista d'Amposta
- 40.- Club Excursionista "Montblanc"
- 41.- Associació Excursionista de Reus
- 42.- Centre de Lectura de Reus - Secció Excursionista
- 43.- Club de Futbol "Reddis" de Reus
- 44.- Club Natació Reus "Ploms" - Secció Excursionista
- 45.- Reus Esportiu - Secció de Muntanya
- 46.- Agrupació Excursionista "Ginesta" de Tarragona
- 47.- Grup Excursionista Muntanyenc de Tarragona

48.- Associació d'Alumnes i ex-alumnes de l'Escola de Mestratge Industrial de Valls - Secció de Muntanya

Aquesta és la llista que ens va ésser donada. Però ja a la mateixa Federació se li escapen certs elements.

Per exemple, de Barcelona-ciutat, l'Agrupació Excursionista "Canigó", la Secció de Muntanya de l'Associació Cultural i Recreativa "La Colmena" i el Centre Excursionista i Folklòric de la Barceloneta, no existeixen. El Càmping Club de Barcelona i la Secció de Muntanya del Club Alpí "Núria" no fan muntanyisme perquè el limiten respectivament a les acampades massives i a l'esquí.

A la província de Barcelona, la Secció excursionista del Club Natació "Igualada" no té interès perquè són molt pocs i, quan volen fer muntanyisme se'n van a la delegació de la UEC d'aquella localitat. La Secció de Muntanya i Excursionisme "La Walkiria" de la Societat Cultural i Recreativa de l'Aliança Mataronesa, només fan excursions en autocar.

A la província de Lleida, el Centre Excursionista "Els Raiers" de la Pobla de Segur, pràcticament està desfet.

La delegació de la UEC a Ripollet, només està formada per l'escoltisme i, malgrat les nombroses visites i enquestes fetes allà, no hem pogut trobar tal delegació de cap manera. I la delegació del Club Muntanyenc Barcelonès de Terrassa és més una societat recreativa que un grup de veritables muntanyencs. I per altra banda, hem pogut localitzar diverses entitats realment interessants per variats aspectes i que, no essent encara federades, almenys aleshores, hem cregut important de tenir-les en compte a l'hora de la comptabilització general de les entitats excursionistes a Catalunya. Són les següents:

Agrupació Excursionista "San Llorenç", de St. Feliu de Llobregat

Centre Excursionista de Borgonyà (ja estan federats)

Grup Excursionista "Cardedeu"

Unió Excursionista Urgellenca, de la Seu d'Urgell (ja estan federats)

I les delegacions del Centre Excursionista de la Comarca de Bages, de Manresa: Navarques, Súria, Cardona i Olost de Lluçanès.

Cal afegir també, la possible independització del CEC en la seva delegació d'Olot.

Finalment, coneixem l'existència d'una entitat excursionista a Sant Adrià del Besòs amb el qual ens ha estat impossible de prendre contacte.

2.- LOCALITZACIÓ DE LES ENTITATS EXCURSIONISTES A CATALUNYA.

Passem ara a veure la localització d'aquestes entitats i la seva representació gràfica. (V. mapa nº 1)

És curiós de constatar en el mapa de Barcelona ciutat que la concentració més important de locals de les entitats barcelonines es dona precisament i sobretot als barris antics: la Barcelona antiga i el barri de Gràcia.

No cal potser insistir en la relativitat d'aquesta localització. Una cosa és l'emplaçament del local i una altra molt diferent el domicili de les persones afiliades. Això obeeix al fet que les persones, en general, es mouen per simpaties. Una família tradicionalment apuntada a una entitat de Gràcia, per exemple, si se'n van a viure a Horta, a Sants o a Sant Andreu, no canviarien fàcilment la seva adhesió a l'entitat. Hi tenen un ambient, uns amics i unes possibilitats que difícilment trobaran en un altre indret, perquè es fa molt difícil començar de nou.

Aleshores, tampoc no hem de creure fàcilment que, concretament a la ciutat de Barcelona, les persones fan muntanyisme només i únicament amb la seva pròpia entitat. Hi ha molts motius d'afiliació a una entitat per la sola i única raó dels avantatges que dona el carnet de federat. Quan vam ser per Setmana Santa al Cadí, vam poder comprovar que grups molt units i agermanats de nois i noies, que habitualment surten junts, pertanyen a entitats molt disperses.

És, en el fons, el que dèiem suara: s'ha creat entre ells una amistat per raons de l'estudi, del treball o d'altres factors de cohesió i, malgrat la seva afiliació diversa segons la localització del seu domicili, és més forta la cohesió del grup vinguda per altres camins.

Aquesta òsmosi, però, i el fet és curiós, només es dóna a la ciutat de Barcelona. (V. mapa nº 2)

Al mapa de Catalunya, on no s'han inclòs per raons pràctiques les entitats de Barcelona, l'abundància més forta d'entitats es dóna en tot el curs del riu Llobregat i, molt particularment al Baix Llobregat. També crida l'atenció que siguin el Ripollès i l'Osona les comarques que agrupen uns nuclis compactes d'entitats.

Cal assenyalar també la nombrosa proliferació de societats de Muntanya a la ciutat de Reus: sis en total. I és curiós també de veure que a Reus no es dóna l'òsmosi que suara apuntaven a la ciutat de Barcelona.

Finalment, val la pena de cridar l'atenció sobre el fet que en el territori català pràcticament les entitats es concentren en la meitat oriental i, com a punt central, una línia recta que aniria des de Puigcerdà a Barcelona. En la meitat occidental, es limiten a concentrar-se, a la província de Lleida, a les mateixes conques del Noguera Pallaresa i del Segre, i a la província de Tarragona, al Tarragonès, l'Alt Camp i el Baix Ebre. Potser aquestes són les línies de lectura que es podrien treure de la visió gràfica dels dos mapes que presentem.

3.- COMPOSICIÓ DE LES ENTITATS EXCURSIONISTES SEGONS EL SEXE, L'EDAT, LA CATEGORIA SÒCIO-PROFESSIONAL I LA IMMIGRACIÓ

Per tal de fer més fàcil la classificació, i amb la intenció de tenir un criteri comú des del començament fins al final, hem agrupat convencionalment les entitats excursionistes en tres grans seccions segons els criteris següents:

Centres grans (G) que corresponen a entitats amb més de 1.000 afiliats.

Centres mitjans (M) que corresponen a entitats de 400 a 1.000 afiliats.

centres petits (P) que corresponen a entitats fins a 400 afiliats.

Heus ací la llista completa d'aquests tres grans grups:

CENTRES GRANS

Club Excursionista de Gràcia
Centre Excursionista "Aguila" de Les Corts
Centre Excursionista de Catalunya
Centre Excursionista de Terrassa
UEC Sants
UEC Barcelona-centre
Unió Excursionista de Sabadell

CENTRES MITJANS

Agrupació Excursionista "Pedraforca"
Centre Excursionista de Badalona
Club Excursionista Pirenaic
UEC Mataró
Centre Excursionista de Lleida
Agrupació Excursionista "Icària"
Agrupació Excursionista "Muntanya"
Agrupació Excursionista "Granollers"
Centre Excursionista "Montserrat" (Manresa)
UEC Hospitalet-centre
UEC Igualada
Club Muntanyenc Barcelonès
Centre Excursionista de la Comarca de Bages de Manresa (amb les
seves delegacions)
Centre Excursionista "Rubí"
Agrupació Excursionista Catalunya
Foment Excursionista Barcelona
Agrupació Científico-Excursionista de Mataró
UEC Gràcia

CENTRES PETITS

Club Muntanyenc Barcelonès - Delegació de Mollet
Agrupació Excursionista "Ginesta" (Tarragona)
Secció "Amics de Muntanya" (Tremp)
Centre Gimnàstic Barcelonès
Secció de Muntanya de la Societat Cultural "Ars" (st. Hipòlit
Grup Excursionista "Cardedeu" de Voltregà)

Grup Excursionista i Esportiu Gironí
Agrupació Excursionista "Sant Llorenç" (St. Feliu de Llobregat)
Grup Excursionista "Manlleu"
Unió Excursionista Urgellenca
Centre Excursionista "Sant Vicenç de Castellet"
Centre Excursionista "Poblet"
Club Dinàmic
Club Pimpinela (Hospitalet)
Club Esquí "Puigmal"
Escola de Guies de Muntanyencs de Joventuts
Grup d'empresa SEAT
Unió Muntanyenca "Eramprunyà" (Gavà)
Grup Excursionista Muntanyenc (Tarragona)
UEC Sant Boi de Llobregat
SEAC (Castellar del Vallès)
Club Excursionista Pirenaic - Delegació de Ripoll
Agrupació Folklòrica Cultural Barcelona
Grup Excursionista "La Salle"
Agrupació Excursionista "La Atalaya" (Vilanova i la Geltrú)
UEC Horta
Associació d'Antics Alumnes del Col·legi Sagrat Cor de Jesús
Agrupació Excursionista "Bufalà" (Badalona)
Secció de Muntanya del Centre d'Iniciatives i Turisme (Puigcerdà)
UEC Poble Sec
Agrupació Excursionista "Catalunya" - Delegació de Reus
UEC Sant Joan de les Abadesses
Centre Excursionista "Borgonyà"
Antics Alumnes de l'Escola de Mestratges Industrials (Valls)
Club Excursionista Montblanc
Associació Excursionista de Reus
Club de Futbol Reddis (Reus)
Club Natació Reus "Ploms"
UEC Martorell
Centre de Lectura de Reus
Reus Deportiu
UEC Prat de Llobregat

Agrupació Excursionista Amposta
 SEAS (Sant Just Desvern)
 Club Muntanyenc "Sant Cugat del Vallès"
 Organització Cultural Excursionista (Llinars del Vallès)
 Unió Excursionista de Vic
 UEC Girona
 Centre Excursionista "Puigcastellar" (Sta. Coloma de Gramanet)
 Cooperativa "Pau i Justícia"
 Centre Aragonès
 Penya Cultural Barcelonesa
 Associació Excursionista d'Etnografia i Folklore - Delegació de
 Centre Excursionista "Sant Martí" Montbau
 Secció Excursionista dels Lluïsos de Gràcia
 Club Esquí Berga
 UEC Campdevànol
 Associació Recreativa i Cultural "La Familiar"
 Centre Excursionista "Montnegre"
 UEC Bagà
 UEC Cornellà
 Secció de Muntanya del Centre "Vida comunitaria para todos"
 Foment Martinenc
 Agrupació Recreativa "Sant Eloi"
 UEC Molins de Rei
 UEC Tortosa
 Centre Excursionista "Els blaus"
 Centre Excursionista "Montclar" (Sant Feliu de Guíxols)
 Societat Coral "La Moderna" del Poble Nou
 Centre Excursionista de Catalunya - Delegació d'Olot
 Centre Excursionista "Collcerola"
 Grup d'Empresa de la Mútua General de Seguros
 Agrupació Excursionista de Balaguer
 Secció Excursionista de la Cooperativa Familiar "L'Amistat"
 Club Ciclista del Poble Nou (Calella)
 Associació Excursionista d'Etnografia i Folklore
 Club Muntanyenc Barcelonès - Delegació de Monistrol
 Centre Excursionista Empordanès (Figueres)
 Grup Muntanya "Gelera"

UEC Hospitalet - Collblanc

Agrupació Excursionista de Catalunya - Delegació de Vilafranca
del Penedès

Evidentment, aquestes dades ja estan assenyalades als mapes de Catalunya i Barcelona, precisament perquè s'ha intentat posar-hi no solament la localització, sinó també el volum de cada entitat

Ultra aquestes, com consta també als mapes, hi ha altres societats que, no entrant en el recompte final, formen també part de la gent excursionista actual a Catalunya:

No han volgut col.laborar

Centre Excursionista de Banyoles

Penya Excursionista "Guimerà"

No n'havien arribat les dades a l'hora del recompte

Centre Excursionista "Isard"

Montañeros de Aragón - Delegació de Catalunya

Centre Excursionista "Roda"

UEC Olesa de Montserrat

Club Muntanyenc Barcelonès - Delegació de Terrassa

Club Excursionista Pirenaic - Delegació de Vilassar de Mar

No tenen interès de cara al nostre estudi per diversos conceptes

Càmping Club de Barcelona

Club Alpí "Núria"

Club Natació Igualada

Societat Cultural i Recreativa de l'Aliança Mataronesa. Secció
de Muntanya i Excursionisme "La Walkyria"

UEC Ripollet.

&1.- Composició per sexes

Al quadre següent podem veure, en nombres absoluts, la repartició dicotòmica sexual de cadascun dels tres grans grups considerats:

Centres	Total	Homes	Dones
Grans	15.381	10.327	5.054
Mitjans	10.156	7.289	2.867
Petits	13.039	9.651	3.388
Total	38.576	27.267	11.309

QUADRE 1

I, tot seguit, seguint-ne la mateixa estructuració, vegem-hi la distribució de percentatge en relació al total:

Centres	Total	Homes	Dones
Grans	39,87%	← 67,14% 37,87%	← 32,85% 44,69%
	↓	↓	↓
Mitjans	26,32%	← 71,77% 26,73%	← 28,22% 25,35%
	↓	↓	↓
Petits	33,80%	← 74,01% 35,39%	← 25,98% 29,95%
	↓	↓	↓
Total	100%	← 70,68%	← 29,31%

QUADRE 2
=====

No ens hi enganyéssem pas. Cal tenir en compte que els grans centres només són 7, els centres mitjans són 18 i els petits són 81.

A l'hora d'assenyalar una proporcionalitat entre el nombre dels centres i el volum global d'afiliats, direm:

7 centres grans - 15.381 afiliats	= proporció	4,5/1,81	= 3,81
18 centres mitjans - 10.156 "	=	" 2,5/1	= 2,5
81 centres petits - 13.039 "	=	" 1/1,28	= 0,78

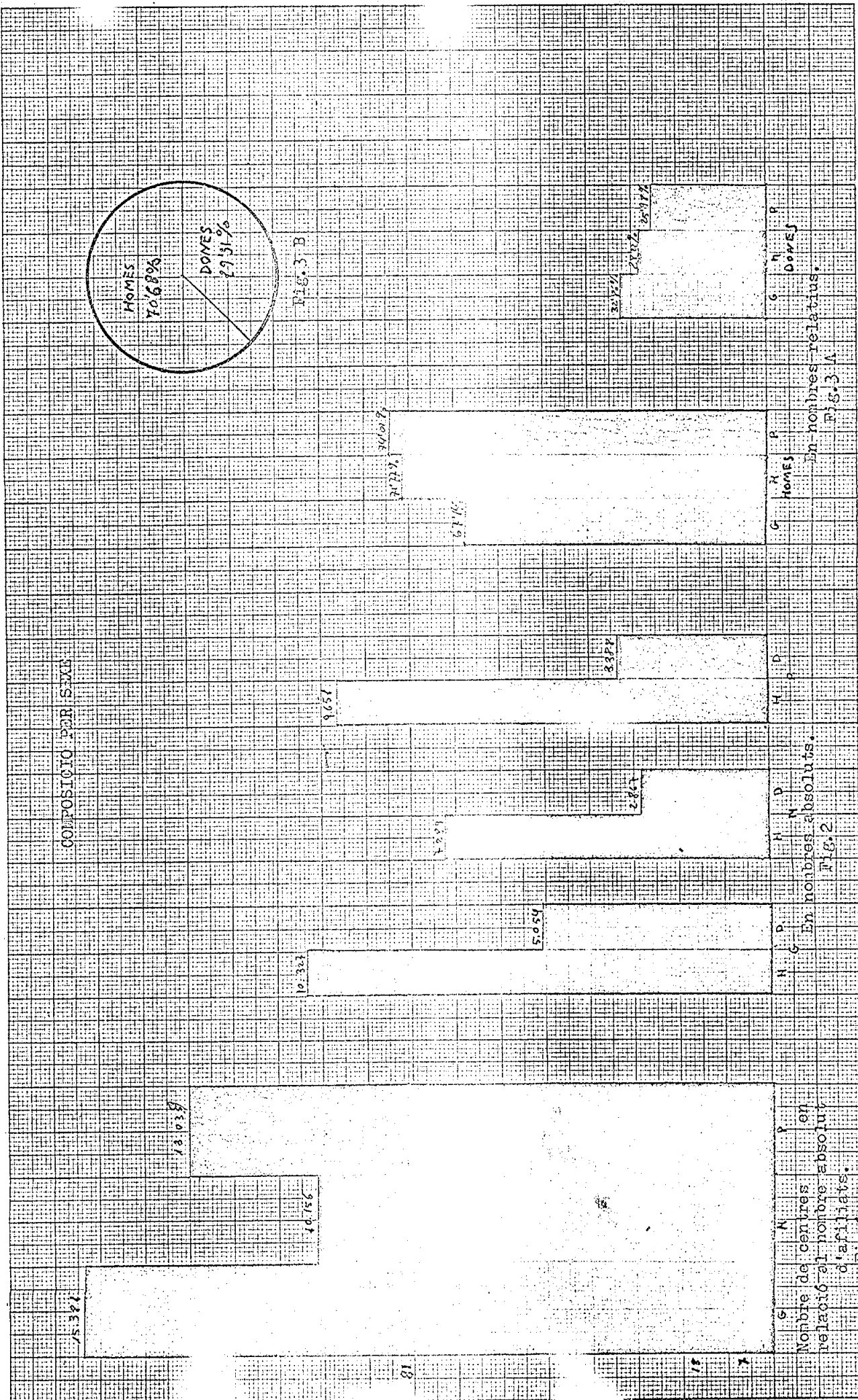
Això vol dir que els petits centres, tot i ésser 81 i tenint un nombre d'afiliats bastant superior als centres mitjans, donen només un índex de proporcionalitat de 0,78. Els centres grans en canvi, tot i ésser només 7 i tenint en nombres absoluts la quantitat més alta d'afiliats, tenen l'índex superior de 3,81. De totes maneres, aquesta divisió en centres grans, mitjans i petits és una classificació purament convencional que té un interès quan a la metodologia de treball, però no poseeix cap transcendència determinant de cara a la gent excursionista de Catalunya.

Malgrat tot, conservarem aquesta classificació fins després de fer la mostra científica per a la realització de l'enquesta d'opinió.

El que acabem de dir sobre l'índex de proporcionalitat es veu reflectit a la figura 1; però expressat només en nombres absoluts. A les grans entitats, només en nombre de 7, hi ha un total de 15.381 afiliats. Les mitjanes, essent 18, tenen 10.156 persones. Les petites entitats, en nombre de 81, tenen 13.039 afiliats. La figura 2 expressa gràficament la repartició dels homes (H) i les dones (D) als grans centres (blau), les entitats mitjanes (vermell) i als petits centres (verd). Tot plegat en xifres absolutes.

Les figures 3A i 3B evoquen també de manera gràfica diferent aquesta distribució en percentatges. La primera, seguint la distribució clàssica de grans, mitjans i petits i la figura 3B el percentatge d'homes i dones en relació al total de 38.576 afiliats a tot Catalunya.

¿Podem treure alguna llei d'aquesta primera aproximació segons la dicotomia sexual?

COMPOSICIO PER SEXE

Nombre de centres en relació al nombre absolut d'afiliats.

En nombres absoluts.

En nombres relatius.

Fig. 2

Fig. 3 A

Fig. 3 B

Fig. 3

1a.) Notem la feble proporcionalitat de les dones dins el total del món excursionista: 11.309 amb 38.576 afiliats. És escassament una tercera part, exactament suposa 3,41 respecte al total. En percentatges, un 29,31%.

Per què això? Hom s'inclinaria a dir, almenys amb els pocs elements que tenim fins ara, que la psicologia femenina considera menys necessària la pràctica de l'esport de muntanya. L'anàlisi de l'enquesta en les motivacions de les dones hi serà decisiu.

2a.) Pel que fa a la nostra distribució clàssica, poca cosa podem dir-hi. Potser a la figura 3A, es veu alguna cosa que crida l'atenció: la línia ascendent que hi ha en els homes mentre que les entitats siguin més petites i la línia descendent en les dones a mesura que les entitats disminueixen en nombre.

Es a dir, que hom s'inclinaria a dir que les dones tenen tendència a afiliar-se a les grans entitats. Deu ser per la multiplicitat de relacions que els proporciona, o bé és que les entitats petites corresponen més aviat a les poblacions menors on la dona està generalment més condicionada que a la gran ciutat.

&2.- Composició per edat

En els grups per edats, també hem hagut de referir-nos a unes divisions clàssiques que hem guardat del començament fins al final. Aquests grups, en nombre de cinc, són els següents. 15 a 20 anys, 21 a 30, 31 a 40, 41 a 50 i més de 50 anys. Per què aquesta classificació? Sembla que és la que es conforma més a cinc etapes de la vida bastant importants: l'adolescència, la joventut, els adults, la maduresa i dels 50 anys en endavant. Ens calia un criteri; però això no pressuposa pas que aquest sigui, de cap manera, el millor ni el més just.

El que certament cal tenir en compte és que hi ha moltes societats que tenen grups infantils menors de 15 anys. Però simplement aquests han estat inclosos dins el grup de 15 a 20 anys. Entre aquests menors de 15 anys, n'hi ha que encara són al bressol. És allò que dèiem dels entusiasmes i de les preferències. No ha estat cap fet insòlit, remenant fitxes d'entitats excursionistes, trobar-nos amb nens o nenes de dies i, fins i tot, d'hores de vida. I és que hi ha muntanyencs que volen

educar els seus fills en la muntanya des que els dies de l'infantament s'acompleixen.

Vegeu el quadre de la repartició per grups d'edat, segons la nostra classificació adoptada, en nombres absoluts:

EDATS

Centres	Total	15-20	21-30	31-40	41-50	+ de 50
Grans	15.381	4.671	4.973	2.687	1.543	1.507
Mitjans	10.156	2.953	3.137	1.888	1.294	884
Petits	13.039	4.117	4.014	2.260	1.662	986
Total	38.576	11.741	12.124	6.835	4.499	3.377

QUADRE 3

=====

Gràficament, aquesta distribució ve expressada a les figures 4 i 5. Els colors blau, vermell i verd corresponen respectivament a les entitats grans, mitjanes i petites.

A la figura 4, aquesta distribució ha estat feta per separat segons el volum d'afiliats a les entitats i, a la figura 5 ha estat feta sobreposant-la per a una més fàcil comparació de cadascuna d'elles respecte al total.

És realment significativa la diferència o la davallada a partir dels 30 anys. De 31 a 40 anys n'hi ha poc més de la meitat del grup anterior de 21 a 30 anys.

Tenint en compte que dins el grup dels adolescents (15 a 20 anys) hem inclòs els infantils, serà forçós concloure que la presència de la joventut pròpiament dita (21 a 30 anys) a les entitats excursionistes de Catalunya és bastant forta.

N.º 302 "EXAKTOR" MARCA REGISTRADA

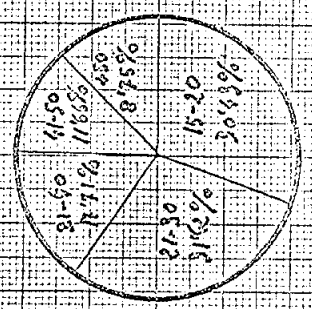
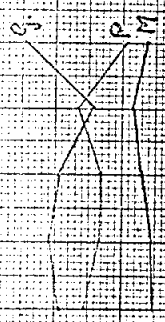
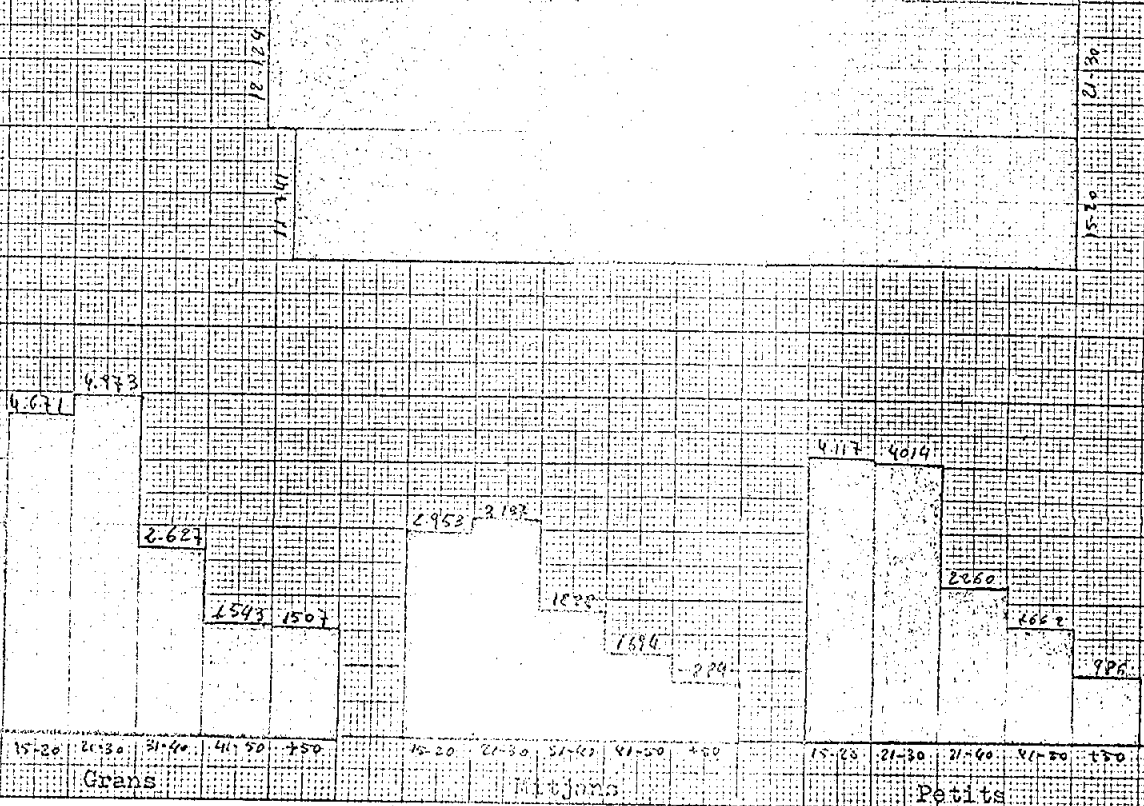

FIG. 6 B

En nombres relatius
FIG. 6 A

Els Grups d'Edat

En nombres absoluts
FIG. 4

Estudi comparatiu de les edats en relació al total. En nombres absoluts.
FIG. 5

A què es deu la davallada posterior? Són els primers anys de vida de matrimoni. Cal també tenir present que la constància en els propòsits no sempre necessàriament és garantida. Generalment és necessita un gran esperit per a la continuïtat en una línia esportiva i competitiva. Es pot dir que és aleshores que són destriats els qui s'hi dedicaven per un motiu marginal o bé per motivacions científiques, pel romanticisme d'una ajuda a l'entitat o per una educació dels fills en la muntanya. Heus aquí el quadre del que acabem de dir, en nombres relatius:

Edats

Centres	Total	15-20	21-30	31-40	41-50	≥ 50
Grans	39,87%	30,36%	32,33%	17,44%	10,03%	9,79%
		39,78%	41,01%	39,31%	34,29%	44,62%
Mitjans	26,32%	29,07%	30,88%	18,58%	12,74%	8,70%
		25,15%	25,87%	27,62%	28,76%	26,17%
Petits	33,80%	31,57%	30,78%	17,33%	12,74%	7,56%
		35,06%	33,10%	33,06%	36,94%	29,19%
Total	100%	30,43%	31,42%	17,71%	11,66%	8,75%

QUADRE 4
=====

Aquestes dades vénen expressades, gràficament, a les figures 6A i 6B. Tot plegat no és més que una confirmació del que acabem de dir.

A la figura 6A es veu també una doble dada curiosa: d'una part la forta presència relativa de les persones de 41 a 50 anys als centres petits i, per altra part, la proporció relativa creixent de les persones de més de 50 anys a les grans entitats.

Industrials i tallers: tot patró en règim industrial
(Ind) o d'artesanat; tot petit amo
d'una explotació de transfor-
mació de les matèries primeres
o creador d'alguna realitat
nova.

Estudiants: que estan encara en règim d'estudis o col-
(Est) legis. L'universitari, l'estudiant d'es-
coles tècniques i també l'estudiant de mú-
sica o d'art.

Professions indefinides: sobretot, les dones a casa.
(S.L.) però també l'artista, el ju-
bilat i tot aquell tipus de
professió estranya inclassi-
ficable a cap de les altres
set categories.

Pagès: l'agricultor, el treballador de la terra, amo
(P) o assalariat. Tot aquell que viu del treball
de la terra.

Malgrat l'arbitrarietat d'aquests vuit grups, ens ha estat fàcil
amb aquesta distribució, de realitzar l'objectiu que ens propo-
sàvem.

Al quadre que segueix podem veure la composició per aquestes
categories sòcio-professionals de la gent excursionista actual
a Catalunya. És en xifres absolutes.

QUADRE 5

Professions

Centres	Total	C	Ad	Ob	Li	Ind	Est	SL	P
Grans	15.381	1323	3129	1981	1382	952	5880	723	11
Mitjans	10.156	945	2337	2322	509	1340	2173	439	91
Petits	13.039	1186	2621	3498	692	1103	2810	1022	107
Total	38.576	3454	8087	7801	2583	3395	10863	2184	209

Hi ha un 44,62% de les persones de més de 50 anys a les entitats majors. I és natural: són les societats de més història i més tradició. Diríem que el conservadurisme muntanyenc -per dir-ho d'alguna manera- es concentra a les societats excursionistes més tradicionals. I això no és cap judici apriorístic. L'enquesta de la segona part ens ajudarà a confirmar aquesta apreciació.

&3.- Composició per categories socio-professionals.

A l'hora de fer una definició de les categories socio-professionals, van decidir d'adoptar-ne vuit, veient després les dificultats que aquesta distribució apriorística incloïa. De fet, han estat unes dificultats que s'haurien presentat en tota mena de tipologia. Es fa veritablement difícil catalogar la complexitat professional de la nostra societat en uns criteris, forçosament estrets, presos abans de començar.

Les vuit categories professionals són les següents:

Comerç: el comerciant, botiguer gran o petit, incloent-hi també la dependència assalariada. El viatjant. El diplomata en estudis comercials.

Administratiu: l'escrivent normal i corrent. Oficinista, empleat de banca o de gestoria administrativa, la secretària, etc.

Obrer assalariat: l'obrer manual de fàbrica o taller que depèn totalment d'un altre en el nostre règim econòmic occidental. Per assimilació, el dependent de farmàcia.

Professió liberal: professió independent -en teoria- que suposa uns certs estudis tècnics o de nivell universitari i que posseeix un nivell de vida que el cataloga fàcilment a la classe mitjana. Per assimilació, doncs, el delineant, el tècnic d'empresa la infermera i els mestres.

Seguint la mateixa distribució de sempre, segons el volum de l'entitat i amb els mateixos colors hem expressat aquest quadre gràficament en les figures 7 i 8 amb l'avantatge que a la figura 8 hi ha la mateixa sobreposició en relació al total, com hem fet abans amb les edats.

D'una lectura ràpida dels quadre 5 i ambdúes figures es veu que la composició sòcio-professional obeeix les lleis següents:

1a) Predomini manifest dels estudiants sobre tota altra categoria. Això confirma el que havíem dit abans sobre l'edat. La joventut estudiant és la que més freqüenta els centres excursionistes.

Vegem-ho ara en aquest quadre on fem notar les dades en percentatges:

Professions

Centres	Total	C	Ad	Ob	Li	Ind	Est	S.L.	P
Grans	39,87%	8,60%	20,34%	12,87%	8,98%	6,18%	38,22%	4,70%	0,71%
	↓	38,30%	38,69%	25,39%	53,50%	28,04%	54,12%	33,10%	5,26%
Mitjans	26,32%	9,30%	23,01%	22,86%	5,01%	13,19%	31,39%	4,32%	0,89%
	↓	27,35%	28,89%	49,76%	19,70%	39,40%	20,-%	20,10%	43,54%
Petits	33,80%	9,09%	20,10%	26,82%	5,30%	8,45%	21,55%	7,83%	0,82%
	↓	34,33%	32,41%	44,84%	26,79%	32,48%	25,86%	46,79%	51,19%
Total	100%	8,95%	20,96%	20,22%	6,69%	8,80%	28,15%	5,66%	0,54%

QUADRE 6

=====

Gràficament, ho hem expressat a la figura 9B. Els estudiants són el 28,15%, quasi una tercera part.

2a) Si adjuntem la gent assalariada dels administratius i els obrers ambdues categories sumen un total de 15.888 afiliats. O sigui, el 41,18% del total del món excursionista

a Catalunya. Quasi la meitat. De totes maneres, les motivacions d'afiliació de cada categoria, segurament ens aclarirà moltíssim. En principi, l'administratiu necessita de la muntanya per fugir d'un treball forçosament sedentari. En canvi l'obrer va a la muntanya amb un esperit, no tant de fugida com de recerca.

3a) Així com es veu per la figura 7, a les entitats petites domina per ordre d'importància la classe obrera, els estudiants i els administratius. A les entitats grans, en canvi, els estudiants, els administratius i, molt menys, la classe obrera. El desnivell d'aquestes majories també és diferent. Potser en nombres relatius es veurà millor. Vegeu el quadre que segueix:

	Estudiants	Obrers	Adm.	Ob + Adm.
Grans	38,22%	12,87%	20,34%	33,21%
Petites	21,55%	26,82%	20,10%	46,92%

QUADRE 7
=====

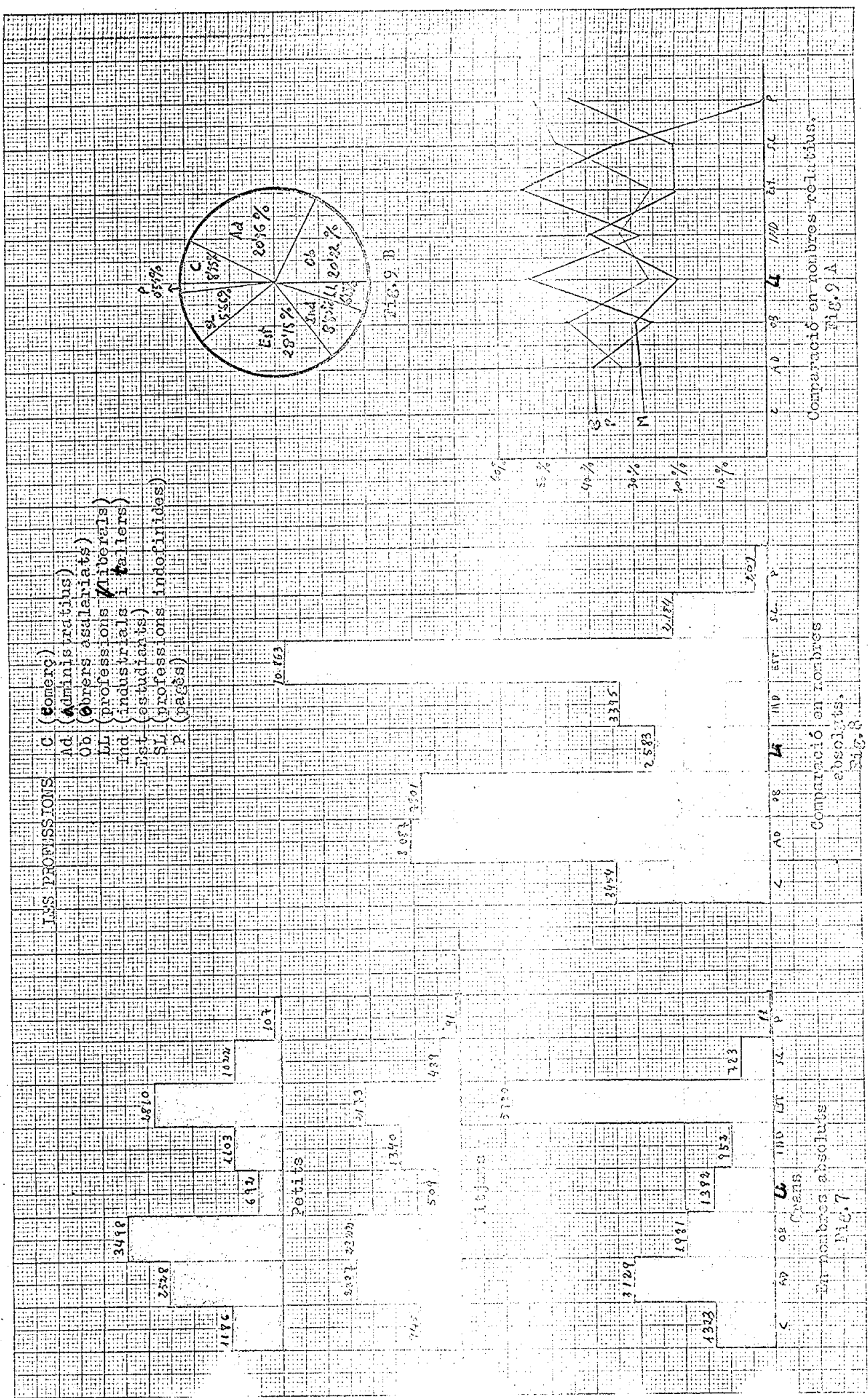
El predomini absolut de la classe obrera a les entitats petites em sembla veritablement significatiu. És una quarta part. I sumant els administratius i els obrers arriba a quasi la meitat. En canvi, la mateixa suma a les entitats grans no arriba encara al valor global del percentatge dels estudiants.

4a) A la figura 9A aquesta relació de percentatge ve reforçada més diàfanament quan veiem que els vèrtexs prominents de les grans entitats es troben les professions liberals i en els estudiants i, en canvi, el vèrtex significatiu de les petites entitats es troba a la classe treballadora, no essent significatives, pel seu petit volum total, les prominències de les professions indefinides i dels pagesos.

4.- Presència de la Immigració

Ens calgué adoptar una definició de l'immigrat. Si l'immigrat hagués estat aquell que ha vingut a establir-se a Catalunya recentment i que no és català, trobant-se encara en procés d'assimilació, potser n'hauríem trobat molt pocs a les societats excursionistes de Catalunya.

42 h

Comparació en nombres relatius. Fig. 9 A

Comparació en nombres absoluts. Fig. 7

Comparació en nombres absoluts. Fig. 8

22

Immigrat, per a nosaltres, segons la definició que hem adoptat del començament fins al final, és el que ha nascut fora de Catalunya, malgrat que faci molts anys que és ací i malgrat que ell no es vulgui considerar com a immigrant. Amb aquesta definició per endavant, els nombres absoluts de la immigració, seguint la nostra divisió clàssica, són els següents:

Centres	Total	Immigrats
Grans	15.381	926
Mitjans	10.156	376
Petits	13.039	1.132
Total	38.576	2.434

QUADRE 8
=====

El quadre dels percentatges és el que segueix:

Centres	Total	Immigrats
Grans	39,87%	← 6,02% 38,04%
Mitjans	26,32%	← 3,70% 15,44%
Petits	33,80%	← 8,68% 46,50%
Total	100%	← 6,30%

QUADRE 9
=====

LA EMIGRACIÓ

15.337

13.039

10.156

CONDICIONS

M 154%

Estudi comparatiu de la im-
migració en relació al total.
En nombres relatius.

Fig. 10

926

376

G M P

Comparació en nombres ab-
soluts.

Fig. 11

630%

Relació en percentatge dels
immigrants en relació al to-
tal.

Fig. 12

1113

Va expressat gràficament a la figura 10 en nombres relatius, a la figura 11 en nombres absoluts i a la figura 12 en relació al total segons els percentatges.

A la figura 10 es veu ben clar que quasi la meitat de la feble immigració que hi ha a les societats excursionistes de Catalunya, es concentra a les petites entitats. És un indicatiu significatiu que la poca gent immigrada que fa muntanyisme organitzadament com em deia el senyor Josep Mas a Mataró prefereix el redós popular i casolà d'una petita entitat a les grans concentracions muntanyenques de tradició i prestigi.

I, generalitzant una mica més, diríem que és, precisament aquesta feble presència d'immigrats la que accentua el caràcter català de la muntanya i la flaire catalanista que se'n desprèn. L'excursionisme a Catalunya, tal com hem vist, va néixer marcat per una fal.lera patriòtica i, malgrat l'evolució dels temps i de les coses, encara conserva un cert matís discriminatori, certament involuntari, que parteix de la noció de país i tot el que comporta. Un 6,30% en relació al total, com expressa la figura 12, és prou significatiu per a descobrir-hi clarament aquesta dimensió.

&5.- Estudi comparatiu del Centre Excursionista de Catalunya, el de la comarca de Bages i el Centre Social de la Trinitat.

Com un apèndix o curiositat científica, se'ns ha ocorregut de posar sobre la taula aquest estudi comparatiu de tres entitats completament diferents.

Es tracta del Centre Excursionista de Catalunya, el Centre Excursionista de la Comarca de Bages, de Manresa, i la Secció de Muntanya del Centre Social "Vida comunitària para todos", del suburbi de la Trinitat de Barcelona.

El Centre Excursionista de Catalunya (CEC), caracteritzat als gràfics posteriors 13, 14, 15 i 16 amb el color blau, és la societat excursionista més antiga que hi ha a Catalunya i, per tant, a la Península. Pel nombre dels seus afiliats, l'organització i la varietat d'activitats, el CEC és una entitat voluminosa: 5.947 afiliats. Aviat és dit.

El Centre Excursionista de la Comarca de Bages de Manresa (Bages) caracteritzat als gràfics amb color vermell, és una entitat mitjana pel nombre d'afiliats, 700; però d'un esperit de treball, i d'una empenta creadora molt ponderables, que no solament el caracteritzen en l'actualitat com una de les entitats més dinàmiques de Catalunya, sinó que també la història en dona el seu testimoniatge.

I la Secció de Muntanya del Centre Social "Vida comunitaria para todos" del barri de la Trinitat de Barcelona, caracteritzat en els gràfics amb color verd, és una petita organització (150 afiliats) pel nombre dels seus membres; però és una gran entitat per la labor de barri i de mentalització que s'ha proposat en un sector on del 85 al 90% dels habitants són immigrants.

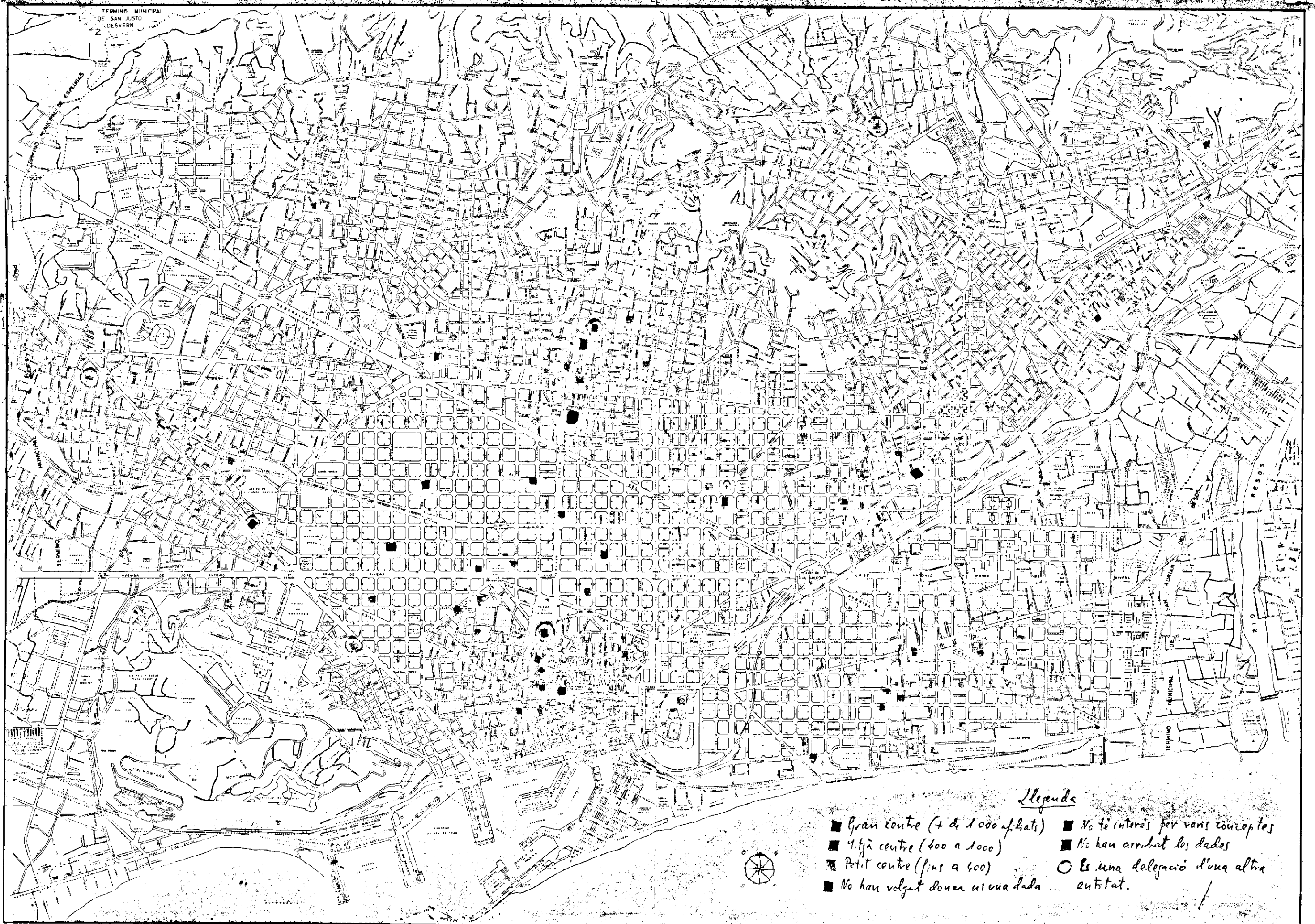
Aleshores em sembla que tindrà un interès la comparació, segons les variables que hem estudiat fins ara per a tot Catalunya: el sexe, l'edat, la professió i la immigració.

Ací poso el quadre 10 que correspon a aquesta comparació. Tractant-se d'entitats tan diverses només es pot realitzar en nombres relatius, tant al quadre que segueix, com als gràfics corresponents.

	CEC	BAGES	TRINITAT
HOMES	63,94%	82,14%	60%
DONES	36,05%	17,85%	40%
15-20	29,32%	21,85%	40%
21-30	22,75%	39,57%	60%
31-40	25,--%	15,71%	---
41-50	10,13%	12,57%	---
≥ 50	12,77%	10,28%	---
Comerç	10,64%	13,--%	---
Administratiu	13,55%	16,--%	30%
Obrers	4,35%	12,--%	50%
Prof. Lib.	11,70%	3,--%	10%
Industrials	4,37%	28,--%	1%
Estudiants	51,06%	23,--%	9%
Prof. Indef.	4,18%	1,--%	---
Pagès	0,11%	4,--%	---
Immigrants	4,45%	2,14%	80%

QUADRE 10

=====

Llegenda

- Gran centre (+ de 1000 habitatges)
- 1.ª gran centre (400 a 1000)
- Petit centre (fins a 400)
- No han volgut donar ni una dada
- No té interès per vans conceptes
- No han arribat les dades
- Es una delegació d'una altra entitat.

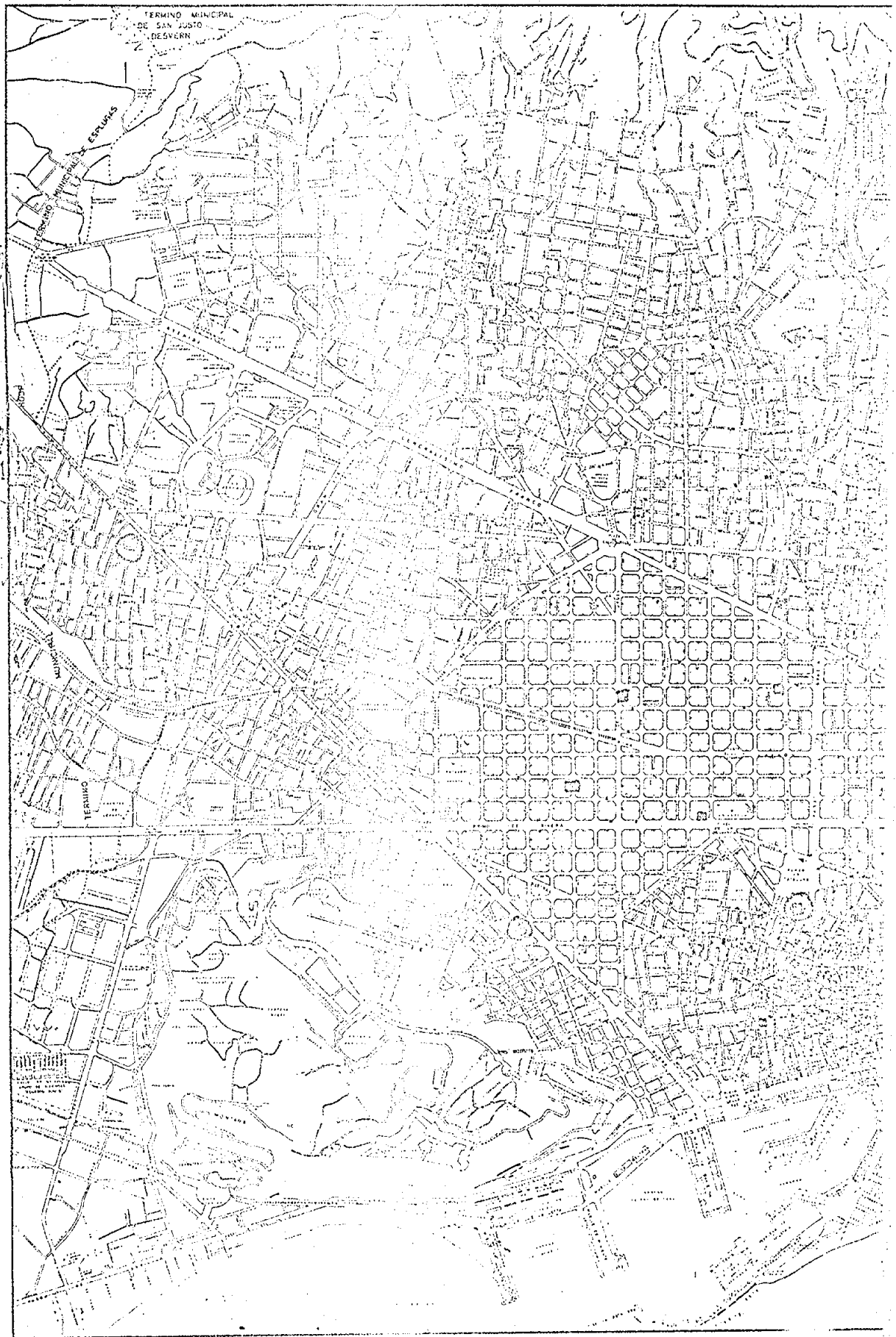

Legenda

- Gran centre (+ de 1.000)
- Mitjà centre (400 a 1.000)
- Petit centre (fins a 400 abats)
- No han volgut donar ni una dada
- No hi interia per vans conceptes
- No han rebut les dades
- Es una delegació d'una altra entitat

<p>BOLES CONVENCIONALS</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Poble ○ Vila ○ Ciutat ○ Capital ○ Capital de comarca ○ Capital de província ○ Capital de regió ○ Capital de país ○ Capital de país i regió ○ Capital de país i província ○ Capital de país i regió i província ○ Capital de país i regió i província i país ○ Capital de país i regió i província i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país i país i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país i país i país i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país i país i país i país i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país i país i país i país i país i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país i país i país i país i país i país i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país i país i país i país i país i país i país i país i país 	<p>BOLES CONVENCIONALS</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Poble ○ Vila ○ Ciutat ○ Capital ○ Capital de comarca ○ Capital de província ○ Capital de regió ○ Capital de país ○ Capital de país i regió ○ Capital de país i província ○ Capital de país i regió i província ○ Capital de país i regió i província i país ○ Capital de país i regió i província i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país i país i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país i país i país i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país i país i país i país i país i país ○ Capital de país i regió i província i país i país i país i país i país i país i país i país i país 	<p>CATALUNYA</p> <p>ESTALA 1:800.000 (1:1.000.000)</p> <p>EDITORIAL PANAMA</p> <p>CAP. BARCELONA, 97</p> <p>1952</p>
---	--	---

A la lectura d'aquesta taula, malgrat sigui poc explícita, amb l'ajuda dels gràfics 13, 14, 15 i 16, podem veure diverses constants que semblen significatives

1a) Havíem dit que semblava evident una tendència general a ser menys les dones en les entitats més petites. Ara veiem moltes més dones al Centre de la Trinitat que a les altres dues societats.

Per altra banda, crida l'atenció la gran desproporció que guarda el Centre de Bages entre els homes i les dones.

2a) En la columna de les edats, el que sembla més clar és que el grup de la Trinitat és una entitat exclusivament jove.

A més hi veiem confirmades les afirmacions de quan hem parlat de l'edat: la caiguda a partir dels 30 anys i l'augment relatiu de les persones de més de 50 anys al CEC, que és una gran entitat.

3a) En la composició professional, els vèrtex respectius són els obrers en el Centre de la Trinitat, les professions liberals en el de Bages i els estudiants en el CEC. També és confirmació del que havia estat dit més amunt. La classe treballadora domina a les petites entitats.

4a) Una altra confirmació a anteriors suposicions la tenim en el fet de la participació dels immigrants en la comparació de cadascuna de les tres entitats de què tractem. Mentre que al CEC i al Centre de Bages són pràcticament invisibles, en el Trinitat és quasi la totalitat.

4.- DIVULGACIÓ CULTURAL. ANÀLISI MONOGRÀFICA DE LES REVISTES REPRESENTATIVES: "VÈRTEX", "MUNTANYA", "SENDEROS" I "CORDADA".

Una pregunta que cal fer-nos és aquella que ens permetrà de saber els mitjans emprats per les entitats excursionistes per mentalitzar els seus afiliats i fer conèixer i estimar la muntanya. Hom veu que periòdicament es fan conferències, curses, es programen rutes i campaments que, sovint, tenen altres objectius que els del simple muntanyisme. I això també a les més petites entitats. En aquest capítol, certament, es fa un veritable esforç educatiu.

Hom té coneixement, per altra banda, de la quantitat enorme de publicacions que, arreu de Catalunya, es fan amb molt diverses presentacions i formats, com és ara circulars, periòdics, revistes, butlletins o programes.

A fi de conèixer-ho bé, vam enviar a totes les entitats una carta on incloïem una petita enquesta per tal de conèixer les publicacions de les entitats i llur periodicitat.

Moltes entitats no van respondre, com de costum. D'altres, ho van fer de manera incompleta. Però entre les dades que posseïem i les que ens van venir per aquest conducte, hem pogut confeccionar aquesta llarga llista, que no pretenent ésser exhaustiva, té la seguretat d'ésser bastant acabada:

- 1.- Club Excursionista de Gràcia (mensual)
- 2.- Centre Excursionista de Sabadell (semestral)
- 3.- Centre Excursionista de Terrassa (trimestral)
- 4.- Senderos. Portavoz de la UEC (mensual)
- 5.- Vertex. Federació Catalana de Muntanyisme (trimestral)
- 6.- Otro cine. Portavoz de la Sección Amateur del CEC (trimestr.)
- 7.- Montaña. CEC (bimestral)
- 8.- Agrupació Excursionista Atalaia. Butlletí-circular per als socis (mensual). De tant en tant, butlletí extraordinari.
- 9.- Agrupació cultural folklòrica de Barcelona. Circular per als socis (mensual). Número extraordinari: 47 aniversari: Nov-Des. 1969.
- 10.- Agrupació Excursionista Montaña (mensual)
- 11.- Dinàmic club (periodicitat irregular)
- 12.- SEAS. Sant Just Desvern (mensual)
- 13.- S.A.M. Secció Amics Muntanya. Tremp (trimestral)
- 14.- Montañeros de Aragón. Delegación de Cataluña. Circular (mensual)
- 15.- Centro Excursionista Puigcastellar de la Cooperativa La Colmena. Santa Coloma de Gramanet (semestral)
- 16.- G. M. Gelera (mensual)
- 17.- Fomento excursionista de Barcelona. Circular (mensual)
- 18.- Icaria. Continuació del butlletí Agrupament Excursionista Júpiter (mensual)
- 19.- Guíndola. Agrupació científico-excursionista del Centro Católico de Mataró. (El nou format imprès que ha sortit

- des del gener de 1970 porta per títol: CINGLES (trimestral)
- 20.- Club Excursionista Pirenaico (mensual)
  - 21.- Club Excursionista Pirenaico. Circular. Delegació de Ripoll (mensual)
  - 22.- Club Montañés Barcelonés. Sociedad de Ciencias Naturales. Circular (mensual)
  - 23.- Cordada. Revista de Excursionismo (mensual)
  - 24.- Grup Excursionista de Manlleu (mensual)
  - 25.- Agrupación Excursionista Pedraforca (bimensual)
  - 26.- Club Esquí Puigmal (trimestral)
  - 27.- Tierra y Mar. Agrupación Excursionista de Sabadell (mensual)
  - 28.- Centro Excursionista Rubí. Circular para socios (trimestr.)
  - 29.- Centro de Lectura. Sección Excursionista (trimestral)
  - 30.- Àliga. Centre Excursionista de Les Corts. Circular para los socios "Aguila" (mensual)
  - 31.- Asociación Excursionista de Reus. Circular para los socios (mensual)
  - 32.- Agrupación Excursionista de Catalunya. Circular (mensual)
  - 33.- Cavernas. Centro Excursionista de Badalona. Grupo de espeleología (anual)
  - 34.- Centro Excursionista de la Comarca de Bages (trimestral)
  - 35.- Centre Excursionista de Catalunya. Circular (mensual)
  - 36.- Centre Excursionista de Lleida (mensual)
  - 37.- Club Esquí Bergadón. Boletín
  - 38.- Cooperativa Obrera Calella "L'Amistat". Sección Excursionista (programas ocasionals)
  - 39.- Club Muntanyenc Sant Cugat. Noces d'argent: 1944-1969
  - 40.- SEAC. Castellar del Vallès. Circular per als socis (mensual)
  - 41.- L'Itinerari. Agrupació Excursionista "Sant Llorenç". Sant Feliu de Llobregat (mensual)
  - 42.- UEC. Sant Joan de les Abadeses. Circular per als socis (anual)
  - 43.- UEC. Mataró. Butlletí aniversari (anual)
  - 44.- Sección de Montaña del Centro Gimnástico Barcelonés. Circular para los socios. (bimensual)

- 45.- Campanya espeleològica al Montsec. Primeres exploracions del 45. Desembre 67
- 46.- GELS. Grup Excursionista La Salle (mensual). Número extraordinari 25 de la revista. Setembre 1968
- 47.- Circular de l'Agrupació Excursionista de Balaguer (trimes.)
- 48.- Club Deportivo Trinidense. Circular (mensual)
- 49.- "Cultura". Antics Alumnes de Valls (mensual) NB: hi col·labora la secció de muntanya.
- 50.- Secció Excursionista de Bufalà (trimestral)
- 51.- Penya Excursionista "Guimerà" (mensual)
- 52.- GEEG. Boletín. (mensual)
- 53.-Espeleòleg. Butlletí d'informació i relació de ERE. CEC
- 54.- Centre Excursionista de Banyoles. Butlletí. Circular (mens.)
- 55.- Centro Excursionista "Isard" (mensual)
- 56.- Centro Excursionista "Poblet". Circular (mensual)
- 57.- Societat Cultural Recreativa "Ars". Secció de muntanya. Butlletí (mensual)
- Extraordinaris: festes decennals de la verge de la Candela (l'última el febrer del 1961)
- Bodes de plata de l'entitat el 1952.
- 58.- Cerdanya (el mateix editor de Cordada) (mensual)
- 59.- Catalunya Esquí. Revista de la nieve en el Pirineo Catalán. (el mateix editor de Cordada) (és mensual en els quatre mesos de neu)
- 60.- Karst. Revista de espeleología (el mateix editor de Cordada) (bimensual)
- 61.- Reus Deportiú. Dues publicacions Extraordinàries: l'any 1934 amb motiu de les nocess d'argent i l'any 1959 amb motiu de les d'or.
- 62.- Agrupació Excursionista de Catalunya. Delegació de Reus. Circular (mensual)
- 63.- Agrupació Excursionista Amposta. Programes (mensual)
- 64.- Club de Futbol Reddis. Secció Excursionista. Programes. (mensual)
- 65.- Butlletí. Grup Excursionista Muntanyenc. Tarragona (bimensual) Extraordinaris amb motiu dels aniversaris.
- 66.- Centre Excursionista de Catalunya. Delegació d'Olot. Circular policopiada (mensual)

- 67.- Butlletí de la Unió Excursionista de Vic (semestral)
- 68.- Centre Excursionista Collcerola. Circular para los socios. Policopiada (mensual)
- 69.- Estigia. Revista de Espeleología de la SIRE de la UEC (trimestral)
- 70.- Butlletí per als socis de la secció Excursionista del Foment Martinenc (bimensual)
- 71.- Circular del Centre Excursionista "Montclar". Sant Feliu de Guíxols (mensual)
- 72.- UEC Campdevànol. Butlletí (semestral). Cada any amb motiu de l'aniversari, un número extraordinari.

Seria interessant ara de fer una anàlisi del contingut i estudiar-ne l'orientació d'influència. Però és impossible d'abastar tota aquesta gamma tan diversa de publicacions..

Aleshores, ens ha semblat que potser podríem treure aquesta línia orientativa, de manera bastant acostada a la realitat, només agafant les revistes pròpiament dites. I, d'entre aquestes, només les que són veritablement ben fetes i que pel grau d'influència que tenen, segurament satisfaran el nostre desig de coneixement: VERTEX, MUNTANYA, SENDEROS i CORDADA.

Vertex és la revista de la Federació Catalana de Muntanyisme.

Muntanya és la revista del Centre Excursionista de Catalunya.

Senderos és el portaveu de la UEC amb informacions i activitats de totes les entitats adherides.

Cordada és la revista editada pel senyor Josep M. Armengou i que té una forta audiència entre la gent excursionista.

&l) De la revista VERTEX hem agafat els tres números corresponents al quart trimestre de 1969 i al primer i segon trimestre de 1970. És a dir, els números 16, 17 i 18. Fins al número 16, la revista tenia només un 25% en català. A partir del número 17, tota ella íntegrament és escrita en català.

L'edició és perfecta: paper couché, format de 27 x 21 cm. amb una mitjana de 25 fotografies dues de les quals a tota plana, i uns quatre o cinc gravats, a vegades reproduïts directament, altres vegades, reproduïts amb fotocòpia.

Quant al contingut, conserva sempre una estructura semblant: editorial, una poesia, uns reportatges informatius a diverses planes sobre les grans gestes realitzades darrerament (Andes bolivians, Hindu-Kush, Himalaia), uns intervisus sota el títol "trobades cordials" i "els nostres presidents", unes aportacions tècniques de caràcter educatiu (toponímia, espeleologia, tècniques de muntanya, etc.), unes aportacions topogràfiques sobre mapes i unes informacions de caràcter local: festes de la cançó de muntanya, refugis, travessades, dòlmens, etc. Hi ha també unes seccions especials del comitè de marxes, del comitè de refugis, i de la Unió Internacional d'Associacions d'Alpinisme. Noticiari, llibres i "Ecos".

La composició és d'un 35 planes, unes 15 planes d'anuncis, més 4 separates de mitja plana.

Quant al fons, s'hi veu una exclusiva especialització en afers de la muntanya. Exclusiva fins al punt que no s'hi veu ni el més petit incís sobre temes d'actualitat que no siguin muntanyencs. En aquest aspecte, la revista realitza a la perfecció la seva finalitat.

L'audiència de VERTEX és bastant important a les entitats excursionistes de Catalunya. És difícil trobar una entitat que ho hi estigui subscripta. En canvi, la seva influència prop de les persones que fan muntanyisme, ja és més discutible. El preu de subscripció és una mica prohibitiu; això, malgrat que les subvencions a la revista per part de la Federación Española són evidents. Però l'edició és molt acurada i ha de resultar necessàriament molt cara.

La direcció de la revista és portada per Lluís Dupré i Cuyàs, amb l'ajuda tècnica d'Alexandre Marcet i Reverté i, com a redactor-cap, Jaume Ramon i Morros.

&2.- De la revista MUNTANYA, hem agafat dos exemplars: el primer va de Març a Desembre de 1969, corresponent als números 120 al 124 amb un total de 135 planes; el segon correspon a l'Abril de 1970 i és el número 648 amb un total

de 36 planes. Pels mesos de genes, febrer i març la revista no va sortir.

Com que hi ha diferències molt marcades entre els dos exemplars, ens caldrà estudiar-los per separat.

a) MONTAÑA, aquest és el títol del primer, és un autèntic llibret. El seu director és Francesc Gurri i Serra i ja en el seu editorial diu que "Concluye una larga etapa de Montaña". Només hi ha cinc aportacions en català. L'edició és bona: paper de qualitat, format de 17 x 21 cm. amb 57 fotografies de les quals dues són a tota plana, un mapa extensible, 7 gravats, dels quals quatre són a tota plana i 11 planes d'anuncis.

Quant al contingut, hi trobem un editorial, uns reportatges informatius sobre les grans gestes realitzades darrerament, dos discursos rememoratius fets en ocasió de la inauguració d'un curs d'escalada i una de les sessions del CEC en les quals es va fer una al·lusió a "Pompeu Fabra, Excursionista" en ocasió del centenari del naixement del Mestre; uns reportatges històrics sobre els Ponts del Ter a les Guilleries i sobre la Torre de Llena. Dues seccions especials de "Crònica del Centre" i de "Crònica".

Quant al fons, s'hi veu una obertura molt més ampla que al simple muntanyisme. S'hi deixa entreveure una certa preocupació informativa a nivell d'actualitat. De totes maneres, fa la impressió que és una revista que, essent publicada per una societat excursionista, malgrat es tracti d'una entitat de la importància del CEC realitza una labor molt interessant.

b) MUNTANYA, és la mateixa anterior en la seva nova època. N'és director Josep Llaudó i Majoral. És escrita íntegrament en català.

El mateix format que l'anterior, el mateix paper, amb 8 fotografies, dues de les quals a tota plana, sis gravats i portada i contraportada. Hi ha també 11 planes d'anuncis.

Quant al contingut, hi trobem un editorial, una informació sobre "la Patagonia lejana", una entrevista sobre el projecte del Club Alpí Català (CEC) a la Patagònia austral, una notícia sobre els mapes comarcals, una informació sobre la flora alpina i unes notícies sobre accidents; la "Crònica del Centre" la "Crònica" i una bibliografia.

Quan al fons, cal reconèixer que té un veritable interès. La varietat de temes que tracta li donen una curiositat que faria interessant la lectura fins al més profà en coses de muntanyisme.

L'audiència de Muntanya, és reduïda fatalment als afiliats al CEC. De totes maneres, pel que hem vist més amunt, és una audiència bastant respectable.

&3) De SENDEROS, direm d'entrada que no se'n pot dir una revista pròpiament dita, malgrat la seva acurada presentació. És més aviat una mostra del que són els butlletins interns de les entitats o les circulars per als socis. Hem agafat els exemplars que van des del juny de 1969 al juny de 1970. En total 12 números corresponents al 126, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137 i 138. La mitjana de planes d'aquest període és de 17,86 per exemplar més la portada i contraportada, més dues fotografies i dos gravats, alguns a tota plana, i una plana de delegacions i anuncis. També hi ha a l'interior una plana i mitja d'anuncis de caràcter interior (campaments, xalets, cançoners, etc.). El noticiari social d'activitats de la UEC va normalment en un conjunt de planes a l'interior en nombre de cinc o sis, numerades apart. Aquest noticiari, no solament parla de la UEC, sinó també de cada una de les delegacions en particular.

Quant al contingut, conserva sempre una estructura semblant, llevat del gener, març i maig de 1970 en què, segurament per raons econòmiques, no apareixen la portada i contraportada clàssiques i només es limita a donar la informació continguda al noticiari de la UEC.

En general, doncs, un editorial, reportatges informatius de les grans gestes, informacions locals i interiors de la UEC

fins i tot fent referència a persones concretes i una sèrie d'articles d'un interès general, fins per qui sigui profà als afers de la muntanya: "Adeu al carrilet", "Els infants i les Masies", "Fauna :una emisió de verdadero interés", "Cultura prehistòrica", "El castillo de Marmellà", "Un joiell del segle XVIII", "Decadència dels ferrocarrils secundaris a Catalunya", "Desinterès per la literatura", "Una llamada de atención", "Conferencia de Josep Igésies" sobre la importància dels noms de lloc, etc.

Pel que fa a la llengua en què està escrit, en aquest període d'un any, comença dominant manifestament el castellà en un 60%, fins que al número 138, del juny de 1970 només hi ha el noticiari en aquesta llengua, i tota la resta és en català. SENDEROS arriba a moltíssima gent arreu de Catalunya, perquè participen en la subscripció pràcticament tots els afiliats a la UEC i les seves delegacions. L'interès de SENDEROS sobrepasa de bastant els límits del muntanyisme.

&4) De la revista CORDADA hem agafat set exemplars. Van del Juny de 1969 fins al maig de 1970. Són els números 159, 160, 161, 162, 163, 164-165, 166-167. Els números 159, 164-165 i 166-167 són bimensuals. Als mesos d'agost i setembre la revista no va sortir.

La presentació és modesta i periodísticament, és a dir, en pla sensacionalista, és molt reeixida. Fa sobresortir els titulars més cridaners i la distribució de les lletres, en aquest aspecte, és molt ben pensada.

Té una mitjana, en aquest període esmentat, de 17,71 planes, a més de les cobertes. Hi ha 3 fotografies a tota plana, 16 anuncis, dels quals 6 són a tota plana, un doble full i 6 gràfics.

Quant al contingut, és completament diferent de totes les altres: un editorial, unes seccions d'escalada i d'esquí, itineraris i col.laboracions, a més d'un petit apartat de cartes al director.

Insisteixo que, de bon tros, és la revista periodísticament més ben aconseguida però, per altra banda, té un caràcter polèmic intern als afers de muntanya, en particular de la federació, que li treu molta seriositat i li dóna un cert caire de discussió domèstica que no deixa d'èsser una mica desagradable.

A part d'això, cal reconèixer que l'empresa de dedicar-se, sense cap ajuda exterior, a editar una revista d'excursionisme, amb les col.laboracions oportunes dels mateixos excursionistes i vivint únicament de les subscripcions i dels anuncis, és una tasca molt arriscada.

L'audiència de CORDADA entre els muntanyencs és bastant considerable.

5.- INFLUÈNCIA CÍVICA ACTUAL DE L'EXCURSIONISME

Així s'expressava Cèsar-August Pérez de Tudela en un interviu amb Josep M. Hernández Pijuan: (30)

"-Malgrat tot, diuen que el muntanyisme és l'esport de l'inútil...

-Materialment considerat, és cert.

-I espiritualment?

-El muntanyenc sent en la seva lliuta amb la muntanya i tot el que l'envolta una mesura de si mateix. Precisament, pel fet d'estar sol i d'enfrontar-se amb la dificultat, es troba ell mateix en realitat, sense trampes ni ajudes. Denuncia l'home valent i el covard, ^{a més} d'acostumar-lo al risc, a valorar el que és prudent i el que no ho és tant i a vèncer dificultats.

-Digui'm una definició de muntanyisme

-el muntanyisme és l'última porta a l'aventura que ens resta en aquest món...

-La seva labor en la difusió de l'amor a la muntanya és notable; però, al seu entendre, què més caldria perquè aquesta difusió fos més eficaç?

---

(30) El Noticiero Universal, dijous 2 de juliol de 1970, p.27

-Opino que un factor important perquè aquesta difusió arribi més enllà és el nivell cultural. Els països de més alt nivell cultural són els que donen més muntanyencs i de més qualitat. Així, a Espanya, Catalunya, més avançada culturalment que altres regions ha estat la capdavantera del muntanyisme. Estic convençut que es tracta d'una gran escola per a la joventut".

Hi ha, certament, un lligam evident entre el nivell cultural i la dimensió i volum de l'excursionisme en un país. És per això que, a l'hora de parlar de la influència cívica actual, caldrà referir-nos forçosament als elements històrics que posen en relleu aquest amor a la muntanya i la seva estreta connexió amb el nivell cultural, com un defecte que depèn fatalment de la causa.

Però qui podria negar que la pràctica de l'excursionisme eleva també el nivell cultural de les persones que el practiquen i de les que en reben influència? Hi ha una osmosi mútua i una interacció recíproca.

En Josep Iglésies ho diu així: (31)

"Al llarg d'aquesta crònica, hem anat posant en relleu com l'excursionista iniciava l'aparició de determinades activitats científiques, impulsava l'aclimatació i expandiment entre nosaltres d'algunes altres i, en fi, contribuïa meritòriament a fer avançar una cultura. Resta, però, un altre tipus de manifestacions de l'expressió espiritual d'un poble, a les quals no ens hem referit abans, per tal com no s'inicien cronològicament en un instant determinat, sinó que es produeixen dins l'atmosfera ciutadana creada per l'efectivitat excursionista. És evident que aquest aconseguí d'entrar i d'estabilitzar-se dins la vida normal del país, i els efectes que despertava no constituïen una efusió solitària d'ús exclusiu d'uns empassa-camins més o menys intel·lectuals, sinó que es feren vastament encomanadissos i es vessaren en l'ambient general. Potser sense cap predisposició de conquesta, o almenys sense proposar-s'ho, l'excursionisme filtrà les seves admiracions més consubstancials dins l'espiritualitat de Catalunya..."

---

(31) O.C. vol.I, p.357

"L'excursionisme havia tret del subsòl i portat a l'exterior, arrels profundes de l'ànima col·lectiva".

A títol només d'exemple, vegem la relació que hi ha entre algunes arts o ciències i l'excursionisme a través de les personalitats que s'esmenten a continuació, els quals foren tots excursionistes actius:

En literatura: Angel Guimerà i Joaquim Riera
i Bertran

En música folklòrica: Milà i Fontanals i Marià
Aguiló

En paisatgisme pictòric: Joaquim i Marià Vayreda
i Joan Llimona

En arquitectura: Antoni Gaudí i Josep Puig i Cadafalç

Ja des dels primers temps, en el si de les entitats excursionistes, les seccions van anar naixent, com una mena de divisió del treball, amb l'intent d'aconseguir una major eficàcia. L'any 1904, tots els museus municipals que avui existeixen a Catalunya, tenen un antecessor en l'incipient establert per una entitat excursionista, i són els excursionistes de la localitat els qui han maldat en un ambient sovint advers, per a fer sorgir el clima de respecte i estima envers les coses de l'avior. A ells es deu que a la llarga fos possible que les autoritats municipals donessin acollida a la creació del museu. Potser en aquest aspecte, a part de molts altres exemples, el més punyent ens l'ofereix el Centre Excursionista de Badalona, que pugnà constantment per l'establiment del de la seva ciutat. (32).

I els monuments? La restauració del Monestir de Ripoll, la protecció del claustre del Monestir de Sant Cugat del Vallès, la defensa de les Drassanes de Barcelona, etc. No acabaríem mai l'enumeració.

L'any 1900, Cèsar-August Torras, "en nom de la comissió especial encarregada de la redacció d'unes geografies comarcals de Catalunya", en una sessió expressament convocada va exposar

---

(32) Josep Iglésies, O.C., vol. I, p. 372.

"el pla d'organització dels treballs efectuats" i donà compte del que havia d'ésser, a judici de la comissió, la geografia d'una comarca determinada. La comissió no arribà a realitzar cap delimitació comarcal ni estudi monogràfic, però la iniciativa no fou oblidada i esdevingué una mena de preocupació constant de l'excursionisme. (33)

Com hem vist en parlar de les revistes, la divulgació muntanyenca de les entitats excursionistes es realitza primàriament a través de les publicacions. Per poc que fullegéssim aquests periòdics, hi veuríem la quantitat enorme de conferències, cursos, projeccions, trobades, exposicions, moviment bibliogràfic, cicles de cinema amateur, certàmens de poesia i jocs florals, diades de cançó muntanyenca, homenatges i figures representatives amb els seus corresponents actes acadèmics i altres activitats semblants.

Generalment, la influència d'aquestes publicacions es limita als afiliats a l'entitat. Però és innegable l'esforç d'educació cívica i social que recau en benefici d'aquests afiliats. I això és un treball que cal considerar.

La influència cívica actual de l'excursionisme a Catalunya, és evident, malgrat les fortes circumstàncies que només pretenen la massificació constant de la gent.

Les grans gestes d'aquests darrers últims anys i els continuats accidents de muntanya és l'únic que ha donat a conèixer la premsa diària, tan sensacionalista per altra banda. Així, per exemple, la premsa s'ha fet ressò de l'expedició espanyola als Andes l'any 1961, de l'expedició Barcelona als Andes del Perú l'any 1963, de les expedicions del Club Muntanyès Barcelonès a l'Hindu-Kush l'any 1969 i la del Centre Excursionista de la Comarca de Bages de Manresa als Andes bolivians del mateix any; dels dissortats accidents d'uns minyons a les Gorges del Freser, del doctor Monner a Coma de Vaca, del de Naranco de Bulnes i el Puigmal, per citar només les coses ocorregudes recentment.

---

(33) Josep Iglésies, O.C., vol.I, p. 190.

Però tothom sap, qui més qui menys, que ni les grans gestes ni els accidents no poden definir l'esport de la muntanya. L'excursionisme es pot definir molt més encertadament pel treball silenciós i lent de la vida de cada dia, teixida en una xarxa de progressos educatius i de conquestes culturals.

III.- Prospectiva del moviment excursionista a Catalunya.
Enquesta d'opinió.

1.- LA CONSULTA PRÈVIA.

Vam arribar en un moment del nostre estudi que ens era necessari aclarir-nos-hi del tot. D'una part, la història de l'excursionisme ens mostrava el paper preponderant que havia tingut el muntanyisme al nostre país durant molts anys. D'altra banda, el contacte amb la realitat actual destruïa aquella imatge que s'havia anat creant en el nostre enteniment. Després, en el marc de les converses que teníem, s'hi deixava entreveure un cert descoratjament sobretot en les persones del vell muntanyisme.

Vam decidir aleshores d'obrir una consulta d'opinió adreçada a totes les entitats excursionistes, fins aquells moments conegudes. Amb tal motiu els trametérem una carta (apèndix) que acompanyava aquestes tres qüestions obertes:

- 1) L'excursionisme a Catalunya va néixer l'any 1876 de dues necessitats essencials: l'amor profund al país i la necessitat de fer conèixer les bel·leses i els valors de Catalunya posant-los al servei de tothom. Penseu que actualment han variat aquestes motivacions?
- 2) Ens podríeu dir en què i per quines causes?
- 3) Podríeu dir cap on va l'excursionisme a l'hora d'ara? Serà només un esport o potser una evasió del treball de cada dia? Té algun valor nou que potser, a primera vista, se'ns escapa?

Pel fet d'esser respostes obertes, es fa molt difícil la seva ordenació. Però intentaré fer-ho de la manera més concisa possible.

Es van enviar 125 cartes i se n'han obtingut 22 respostes. Un 17,6%. Les entitats que van respondre són les següents:

A.E. "Atalaia", de Vilanova i La Geltrú
S.E.A., de Sant Just Desvern
Agrupació Cultural Folklòrica de Barcelona
U.E.C., de Mòlins de Rei

U.E.C., de Martorell
Club Montanyès Barcelonès - Delegació de Mollet
Club Excursionista de Gràcia
Secció Amics de la Muntanya, de Tremp
Foment Martinenc, de Barcelona
G.M. Gelera, de Barcelona
Agrupació Excursionista de Balaguer
C.E. de la Comarca de Bages, de Manresa
Grup Excursionista La Salle, de Barcelona-Gràcia
U.E.C., de Sant Joan de les Abadesses
Club Excursionista Pirenaic - Delegació de Ripoll
Agrupació Científico-Excursionista de Mataró
C.E. Montclar, de Sant Feliu de Guíxols
U.E.C. de Campdevànol
Agrupació Excursionista d'Amposta
Lluïsos de Gràcia
Grup Excursionista Manlleu
Centre Excursionista de Terrassa

Vull fer honor a la veritat posant en relleu l'entusiasta col.laboració del Centre Excursionista de la comarca de Bages (veure lletra del 26 de febrer i de 7 de març a l'apèndix). Heus ací les línies principals del desglossament de les respostes:

- 1) L'excursionisme a Catalunya va néixer l'any 1876 de dues necessitats essencials: l'amor profund al país i la necessitat de fer conèixer les bel·leses i els valors de Catalunya posant-los al servei de tothom. Penseu que actualment han variat aquestes motivacions?

La majoria dels que s'inicien en l'excursionisme, ho fan per esplai (principalment per esbarjo i una mica d'esport). Però una minoria culta arriba a superar aquesta etapa i deriva cap a l'excursionisme culte.

De fet aquelles necessitats primeres no han variat: només es tracta de retrobar el context humà del nostre poble. Si hi ha noves motivacions, aquestes van lligades als principis bàsics de l'excursionisme. Cada vegada que es tracta de crear una nova entitat -o delegació- hom veu l'interès per aprofundir o orga-

nitzar l'estudi de l'arqueologia, la història, la geografia (física o humana), la realitat social de la respectiva localitat... És signe evident d'amor al país.

Quan es va implantar l'excursionisme a Catalunya, tot estava per fer i, per tal d'aconseguir els objectius primordials calia que l'excursionisme es dediqués, ultra a recórrer el país de cap a cap, a recollir tota manifestació de la cultura i de la bellesa autòctona. Fixeu-vos que les activitats predominants en l'excursionisme eren: l'arqueologia, la història natural, la topografia, la meteorologia, les col·leccions, el folklore, l'arxiu i, tot copsant la bellesa del paisatge, la fotografia artística i documental.

No és casual que els capdavanters o fundadors de l'excursionisme arreu de Catalunya fossin gent docta i d'extensa cultura, que miraren de transmetre els seus coneixements i les seves sàvies aficions a la joventut que els seguí. (Una joventut que avui té de seixanta anys en amunt).

Aquest tarannà de l'excursionisme es pot dir que persistí fins fa una trentena d'anys i els seus fruits han estat francament positius.

La variació, paulatina, s'ha produït d'aleshores ençà d'una manera remarcable i a simple vista. Fins i tot es podria dir que potser no han variat les motivacions primeres, sinó que s'han ampliat. En molts ambients, l'excursionisme ha estat mogut per una necessitat d'unir el jovent i portar a terme uns ideals humans de convivència, esportius i, fins i tot, en algun cas, científics, i desenrotllar uns mitjans de diversió i esbarjo que mancaven.

Finalment, poso de relleu una jerarquia de motivacions que deixa entendre una de les entitats:

- 1) Esportives (comptant amb l'exercici que exigeix; patrimoni exclusiu de la joventut)
- 2) Socials (se surt a conèixer gent. És també patrimoni d'una bona part de la joventut. Es deixa de banda la muntanya pròpiament dita i l'esforç inherent)
- 3) El costum, però no la convicció (Un exemple clàssic: l'excursionisme. Molts escoltes estimen la muntanya

pròpiament dita i molts la deixen a una certa edat)

4) L'afany d'un domini geogràfic (Aquest punt creix cada cop més. Augmenta la gent que vol conèixer el país)

5) L'amor a la muntanya (És una minoria massiva, encara que l'expressió sembli contradictòria)

2) Ens podríeu dir en què i per quines causes?

Se n'apunten moltes. Heus-ne ací el resum:

a) La decadència cultural en tots els estaments socials, afavorida per una certa elevació del nivell econòmic que comporta un major confort i predisposa a una vida sedentària.

b) Actualment, se surt per la satisfacció de conèixer coses noves i després propagar dins l'ambient de cadascú i fins on els ho permeten, les coses desconegudes. El que passa és que aquest coneixement s'adquireix per altres mitjans de comunicació sense necessitat de caminar.

Un 50% ho fa per sortir de la rutina, de la ciutat viciada, del quotidià ambient de ramat i evadir-se dels maldecaps diaris. L'altre 50% surten perquè els altres surten i per poder presumir.

De totes maneres, resta quelcom de l'amor a la muntanya. Malgrat que es faci per sortir de la rutina. Si no és té aquest amor a la muntanya es busquen altres distraccions més planeres.

c) Si l'excursionisme va néixer de l'amor profund al país, aquesta necessitat ha donat pas a altres motivacions com són el coneixement de la muntanya per la muntanya, la tasca científica, el sentit del risc en l'espeleologia i l'escalada, etc. Les causes podrien ser, parlant de certs ambients, la necessitat de crear unes vies per portar a terme una activitat nascuda de l'impuls emprenedor de la joventut, intentar trobar alguna cosa millor que el que ens ve condicionat per unes estructures caduques i intentar descobrir uns valors que la vida i la naturalesa té embolcallats.

d) Dins la complexitat d'aquestes raons del canvi operat al si de l'excursionisme, cal comptar amb la situació de la postguerra, en la qual, a través de les entitats, s'ha pogut donar ben pocs estímuls d'amor al país (a part del folklore) i no

s'ha inculcat als joves els valors cívics i històrics de la nostra terra. L'apoliticisme i despreocupació pel país que ha cobert aquests últims trenta anys ha fet que l'excursionisme hagi tendit en molts llocs més a actes de fanfara i xirois que no pas a realitzacions pràctiques i concretes.

Si l'excursionisme fos fidel als nuclis d'interès inicials, hauria d'ésser un moviment subversiu, ja que els valors de Catalunya són sistemàticament negats i aixafats pel poder constituït. Precisament per evitar la càrrega subversiva, que en les circumstàncies actuals hauria de tenir l'excursionisme, se l'ha reduït a un moviment esportiu amb alguna pinzellada jocfloralesca, és a dir, en definitiva, a un moviment d'integració.

Des de la guerra civil, que mutilà una continuïtat de generacions fins a l'actual sistema polític-sociològic, caracteritzat per un baix nivell cultural, necessitats econòmiques, excés de treball (més de vuit hores reglamentàries), materialisme i societat de consum, tot contribueix a fer que l'excursionisme sigui considerat per les noves generacions com un romanticisme caducat des de les premisses intocables dels primers excursionistes. Una petita part es manté fidel, conreant aquelles matèries que d'antic, ara i sempre, donaran relleu a la nostra activitat.

e) L'augment dels mitjans de comunicació, juntament amb l'augment d'excursionistes, ha fet de la muntanya un esport de competició, de "rècords", tant a escala de país com a escala de clubs. Ha proliferat l'excursionisme; però no s'ha format la personalitat de l'excursionista, fent-li veure que la part esportiva ocupa un lloc important però que les motivacions socials, geogràfiques, etc., hi són en primer lloc.

Aquest augment de les vies i els mitjans de comunicació de què disposem avui, ha creat un grup que, si no podem classificar-lo ben bé com a excursionista, tampoc no podem dir-ne turista; són gent que es desplaça al camp i a la muntanya cercant els llocs de bellesa i interès històric i arqueològic, llocs que, abans, solament eren visitats pels qui anaven a peu o en cavalleries. Aquesta quantitat de gent de les ciutats que es desplaça als llocs esmentats, saben valorar més les belleses de Catalunya, ja que no hi ha dubte, les coses que es coneixen, s'aprecien més.

De totes maneres, en aquest intentar fer conèixer les bel·leses i valors del país, les Agències de Viatges han vingut a substituir aquell primitiu excursionisme; però tot es fa de pressa i corrents, com si no hi hagués temps. Són pocs els que es paren a contemplar, a pensar, els que cerquen i descobreixen la bel·lesa i poesia amb què Déu ha adornat cadascuna de les creatures. Es viu de pressa, i embadalir-se a fruit de l'espectacle dels cims és únicament un do de la bona pràctica de l'excursionisme.

f) La causa principal l'hauríem de cercar en el canvi social... (canvi, de fet, en tots els aspectes de la vida) que ha significat la dècada dels 60. Pensem que els 70 seran uns anys de més activitat muntanyenca i alpinística pròpiament dita. Puntualitzant, que les ganes d'un domini geogràfic i l'amor a la muntanya, seran protagonitzats per un més gran nombre de persones.

g) Finalment, i com a última raó apuntada, es diu que l'ànnsia d'aventura, d'emocions fortes, de no avorrir-se, han fet que una bona part de la joventut afiliada a una entitat excursionista, hagi deixat de practicar l'excursionisme pur, per llançar-se, amb un afany que no té res a veure amb l'amor al país ni a copsar les seves bel·leses, a practicar uns esports més o menys emocionants.

3) Podríeu dir cap on va l'excursionisme de l'hora d'ara? Serà només un esport o una evasió del treball de cada dia? Té algun valor nou que potser a primera vista se'ns escapa?

Actualment, la projecció que se li dóna des de dalt és per a encaminar-lo a una manifestació purament esportiva; però en veritat, serà parcialment una evasió. El fet que pugui reeixir culturalment, queda lligat íntimament a una renaixença del nostre poble.

L'única possibilitat de recuperar el moviment dignament per al país i la seva cultura, està que la classe treballadora se'l faci seu.

Caldria la creació d'una entitat (o revitalitzar les federacions) que promogui un excursionisme racional. Altrament l'excursionisme d'ara es veu malament i va cap a una fi molt borrosa.

A primer cop d'ull, l'excursionisme és un esport que no demana una gran preparació i entrenament. Penjant-se una motxilla a

l'esquena n'hi ha prou. Aquesta és la idea que domina correntment. La crisi de dirigents fa la resta.

La joventut és àvida de fer-se un nom amb un mínim d'esforç. Es dedica principalment a l'escalada i a l'espeleologia, les més de vegades sense un mínim de preparació i d'aquí venen els luctuosos accidents que periòdicament es produeixen. El futur és imprevisible. Sembla que continuarà l'activitat de la minoria fidel als principis; però, en general, hom es decantarà cap a una activitat desproveïda d'un mínim de preocupació cultural, cercant tan sols l'evasió de la rutina diària.

És molt important el nombre de gent que concep l'excursionisme com a "evasió". Tanmateix és una evasió mal compresa, tant per part dels clàssics "domingueros del 600" com dels "passarells" de campaneta a la motxilla, si se'ns permet unes definicions de tipus característic, que si bé no són exactes són prou significatives.

Creiem que hi haurà de tot: evasió, esport, amor, socialització. El millor: possiblement l'harmonització de tots aquests punts. Responen tots plegats al famós interrogant de saber per què surt la gent. I segurament que es resumeixen dient: perquè ens agrada. Malgrat tot, de totes maneres, és innegable que el que hi ha de més gran és l'esperit que crea i l'autoformació que proporciona a la persona que ho practica de manera assídua. Sempre hi ha una superació constant de tots els valors.

L'excursionisme a Catalunya compta encara amb un gran nombre dels millors joves del país i aquests tenen ganes de transformar-lo i fer que esdevingui una cosa nova i compromesa i no només un moviment que viu de records. En aquests joves rau l'esperança de les entitats excursionistes catalanes.

L'excursionisme actual és de pas. La majoria, d'aquí a pocs anys, ja no el practican, es renovarà amb una altra generació. Es va d'excursió a gastar muscle, a expansionar-se, a marxar de la rutina diària, a alliberar-se de les xarxes de la ciutat.

Cal subratllar, qui sap si com un valor nou, la conducció d'infants a la Natura. En sorgeix una escola activa i una coeducació,

amb l'esperança i la seguretat que el dia de demà estimaran la nostra terra.

Qui serà més abundant en el futur? El temps ho dirà.

Es difícil de preveure res. És esport quant a preparació i condicions físiques: però ben diferenciat quant als valors humans, dels altres esports de competició.

Cal diferenciar l'excursionista sencer, o sigui, l'autèntic muntanyenc, de la plaga social que ens invadeix: "els domingueros amb 600", ja que llavors, moltes de les seves petjades són imputades als que estimen la natura, als que la respecten, als que la protegeixen... No com ells, que la destrueixen, encara que sigui inconscientment.

Els que practiquen el veritable excursionisme, a part de fer esport, que és indubtable, potser ho fan també per enriquir els seus coneixements dins el camp cultural, científic o artístic; així, tenim l'excursionista que surt per estudiar botànica, fauna, romànic, geologia, etc. No hem de fer cas dels quatre tabolots que més aviat ho espatllen tot, i hem de comprendre millor els altres, els nombrosíssims, que es prenen la muntanya amb més ortodòxia.

El valor de tot això pot tenir s'ha de cercar en cada individu. No hi creiem massa en el col·lectiu. El que és veritablement lamentable són les limitacions que tanta expansió urbanística ens suposa: aquí hi ha un autèntic problema. L'anquilosi urbana que ens ve donada per aquestes construccions mastodòntiques i inhumanes engendra una vida postissa a ciutat.

Se surt perquè agrada, per afició, per conèixer sensacions noves, per fer salut, perquè s'hi troben bé, per elevar l'esperit, perquè a muntanya hi troben un què que no hi ha en un altre lloc: però això no creiem que sigui un valor nou.

L'excursionisme és en un punt (com hi són altres estaments) de represa de consciència. Li cal promoure afiliats sensibilitzats per afavorir la seva continuïtat de cara a l'objecte fonamental que el creà.

Hi ha una entitat que, com a escola de formació, proposa una doble etapa:

Primera etapa: captació d'elements juvenívols, amb els al·licients i atractius d'aquesta edat: risc, perill,

aventura. Mitjançant això, s'aprèn a conviure i actuar en comunitat, obeint certes regles i descobrint a poc a poc els valors de l'excursionisme.

Segona etapa: posar a la pràctica tot el que s'ha après en l'etapa que podríem anomenar d'aprenentatge o de descobriment, aplicant-ho al bé del país, donant uns homes capaços de donar-se amb el desinterès que revela tot bon excursionista, fent-li prendre responsabilitats i donant constant prova d'amor envers el país.

Existeix certament la convicció que l'excursionisme no ha d'allunyar-se de la fase esportiva de la muntanya que ha estat cultivada per tots aquells que han estat capdavanters en la formació de la persona excursionista, entre ells el mateix Fabra. L'esforç físic i l'enfrontament de dificultats són factors complementaris i valuosos d'aquesta persona.

Caldrà sempre, per tal que l'excursionisme català no caigui en cap forma insubstancial d'evasió, que els seus directius restin amatents a vitalitzar en tot moment, sobretot a la joventut enquadrada de bell nou, aquell esperit, aquell motiu que el generarà aviat farà un segle, i amb el qual resta revestit d'una importància cultural i formativa definida.

En definitiva, el muntanyisme va cap a una especialització de les diferents branques que componen l'excursionisme, fent-se totes elles més competitives, entre si i dintre d'elles mateixes, professionalitzant-se de vegades, en especial amb subvencions econòmiques.

Finalment, en una descoberta de valors nous o de valors tradicionals emmarcats dintre un context nou, podem descobrir-hi els que segueixen:

1.- Canàlització de la vitalitat de la joventut actual, que intenta sortir d'uns motlles vells i sense eficàcia, i desenvolupar els seus ideals, amb menys organització, però amb més realitat.

2.- Una forma de convivència humana entre els membres que el practiquen i la gent que es pot trobar a les sortides.

3.- Un coneixement científic dels fenòmens de la naturalesa i de les seves causes.

4.- Malgrat sigui només a l'abast d'unes minories econòmicament ben dotades o subvencionades, però amb positives facultats muntanyenques, sembla que anem de cara a expansionar-nos lluny de les nostres fronteres i, en aquest aspecte, a conèixer nous horitzons i alhora donar a conèixer universalment el nom de Catalunya i els catalans. No és simplement un esport, sinó una cultura en expansió.

5.- Un últim aspecte, que escapa a molts, és el d'aquells que posen les seves facultats i experiències en la muntanya i la seva abnegació al servei de l'accidentat i de l'esgarriat. És aquest un valor nou dintre l'excursionisme que mereix tots els elogis.

... ..

Heus aquí, en grans línies i segurament d'una manera imperfecta el que ha donat de si mateixa aquesta consulta prèvia. És com una visió panoràmica, i des de dalt, de la gent que fa muntanyisme. Hom s'adona de diverses coses que val la pena de subratllar:

1.- Hi ha un punt de desconcert, una mena d'angoixa, un interrogant plantejat. I aquesta pregunta no sempre troba una resposta adient. A vegades queda com penjada i és angoixosa des del moment que planteja de saber si realment el que estem fent va cap a un esdevenidor segur. Això neguiteja el més insensible.

2.- A l'hora de descobrir-hi unes causes, s'hi veu, en general, un realisme i un sentit crític molt agut. És molt important que es busquin aquestes causes en la mateixa realitat que es palpa i que es viu. I així ha estat fet. Això ens porta a valorar immensament aquestes opinions i a tenir-les en compte de manera especial. No són respostes sense valor, sinó que són donades amb un màxim de consciència i de ponderació.

3.- No és patrimoni de l'excursionisme ni de ningú endevinar el futur. Per això, quan es vol entreveure una certa perspectiva referent al dia de demà, s'oscil·la, no s'endevina, es marxa a les palpentes, s'és inconcret. El muntanyisme, com tota

realitat social, ha evolucionat amb la societat. Si poguéssim preveure el futur de la societat, fàcilment endevinaríem l'evolució possible de l'excursionisme a Catalunya. Però aquest futur és hipotètic i d'aquí es desprèn ben clarament un altre desconcert, una altra angoixa. Hi ha qui diu que l'excursionisme desapareixerà, com han desaparegut els tramvies, i hi ha qui creu rodonament que els valors primers que li van donar naixença només han variat de context: són un pòsit intocable i verificador del que havia contingut el recipient. Aquestes són les reflexions que em suggereix aquesta consulta prèvia. Passem ara a l'estudi i anàlisi de l'enquesta per confirmar o destruir tot allò que ha estat dit.

2.- METODOLOGIA DE LES MOSTRES

Una mostra científica aleatòria per arribar a conèixer una realitat és necessària per diverses raons.

No és possible moltes vegades estudiar un fenomen col·lectiu directament. O costarà molts diners, o serà molt difícil, o serà una pèrdua manifesta de temps.

Aleshores, hi ha el recurs de considerar mostres del dit fenomen, les propietats de les quals ens permetin induir les característiques que ens n'interessen.

L'estudi de qüestions d'aquesta mena correspon a l'anomenada Estadística inductiva o Teoria de l'estimació o Teoria de les mostres.

Hi ha casos en què la naturalesa del problema imposa la consideració de les mostres per a l'estudi del fenomen col·lectiu. És evident que quan les observacions programades donen origen a proves destructives, és imprescindible estudiar els fenòmens col·lectius per mitjà de mostres.

D'altres vegades, les experiències són cares i per aquestes i altres raons, la teoria de mostres aleatòries s'imposa en altres camps: control de qualitat dels productes manufacturats, resultats de certs tractaments mèdics, investigació o sondeig d'opinions públiques (polítiques, socials, comercials, etc.)

problemes demogràfics... Aquesta és la raó que ens força en aquest estudi a fer servir la metodologia de les mostres.

El problema fonamental de la teoria de mostres és la inducció de les propietats de la col·lectivitat, o la població bàsica, partint de les propietats de la mostra.

Al problema que ens ocupa, jo no estudiaré el que pensa la col·lectivitat de les 38.576 persones afiliades a les entitats excursionistes, sinó que miraré de treure una mostra científica -que ho serà en la mesura que ho faré d'una manera aleatòria- que representi de tal manera aquesta població bàsica que em permeti d'aplicar les conclusions o propietats que veuré en la mostra a tot l'univers de la gent excursionista de Catalunya.

El projecte, dividides les entitats en els tres grans grups de què hem fet esment abans, grans, mitjanes i petites, es va limitar a decidir el següent:

La dimensió de la mostra serà així:

Tindrem en compte la divisió clàssica adoptada del començament fins al final de l'estudi i una primera aproximació a la mostra serà la de fer una tria aleatòria en cadascun dels tres grans grups.

Després triarem a sort cinquanta persones de cada entitat afectada.

El quadre de referència de la mostra és el que segueix:

	Total de nombre d'entitats	Entitats afectades	Nombre d'enquestats
Grans	6	6	300
Mitjanes	21	5	250
Petites	81	10	500
		<hr/>	<hr/>
		21	1.050

En aquest quadre, la Unió Excursionista de Sabadell, venia desglossada encara en tres entitats: Agrupació Excursionista Terra i Mar, Centre Excursionista de Sabadell i Centre Excursionista del Vallès. Aleshores eren societats mitjanes. Més tard, el 27

de febrer de 1970, a l'auditori de la Caixa d'Estalvis, ple d'excursionistes de les tres entitats fusionades, tingué lloc l'Assemblea constitutiva de la Unió Excursionista de Sabadell, que posava el nombre dels grans centres a 7 i reduïa les entitats mitjanes a 18. A l'hora de fer el nostre càlcul, la fusió encara no era feta.

Les entitats afectades per la mostra, doncs, foren les següents:

Grans Centres

Club Excursionista de Gràcia
Centre Excursionista Àguila, de les Corts
Centre Excursionista de Catalunya
Centre Excursionista de Terrassa
UEC de Barcelona-centre
UEC de Sants

Mitjans centres

Agrupació excursionista "Pedraforca"
UEC de Mataró
Agrupació Excursionista "Icària"
Agrupació Excursionista de Granollers
Centre Excursionista de Sabadell

Petits centres

Agrupació Excursionista "Ginesta" (Tarragona)
Club Esquí "Puigmal"
Unió Muntanyenca "Eramprunyà" (Gavà)
Agrupació Folklorica Cultural de Barcelona
Associació d'Antics Alumnes del Col·legi del Sagrat cor
de Jesús
Agrupació Excursionista de Catalunya - Delegació de Reus
Agrupació Excursionista "Amposta"
Club Muntanyenc Sant Cugat del Vallès
UEC de Girona
Club Esquí Bergadón (Berga)

La manera d'escollir aquestes entitats fou feta, després de donar un número a cadascuna, en una taula de números aleatoris (34)

Es va adreçar a les societats afectades una carta (apèndix nº) per tal de demanar el seu acord.

Però només d'entrada, una dificultat seriosa va sorgir, i fou la negativa categòrica de la UEC de Barcelona-centre, per escrúpols polítics, i la de l'Agrupació Excursionista "Icària" del Poble Nou, per problemes de consciència sobre la possible violació de la intimitat dels afiliats.

Pel que fa referència a la UEC Central, no hi havia forma de suplir-la, tractant-se d'una de les sis grans societats excursionistes a Catalunya. Quant a "Icària" després d'haver cercat un nombre aleatori a la taula, fou suplerta per l'Agrupació Excursionista de Catalunya. La mostra, en conseqüència restava reduïda a les 1.000 persones.

Tot el treball previ al llançament de l'enquesta va consistir a prendre la taula de Royo y Ferrer i fer, per a cada entitat, una llista de cinquanta números que corresponien a cinquanta associats.

Es va anar a cadascuna de les entitats afectades i, sigui per correspondència amb el número d'afiliat, sigui per un altre sistema aleatori, es va procedir a omplenar aquestes llistes amb els noms, les adreces i els telèfons de les persones a les quals corresponia. Ja només restava el treball de localitzar aquelles persones, posar-nos-hi en contacte i començar l'enquesta.

3.- LLANÇAMENT DE L'ENQUESTA

La realització de l'enquesta, a la ciutat de Barcelona, s'ha fet quasi exclusivament per mitjà de col.laboradors. Va haver-hi primer el treball d'ordenació d'aquestes adreces per barris,

---

(34) "Tablas estadísticas de Royo y Ferrer". Publicades pel "Instituto de Investigaciones Estadísticas (C.S.I.C.)"

sectors o zones pròximes. I es va donar a cadascun dels enques-
tadors, prèvia una trobada instructiva del procediment i de les
normes elementals a seguir per no predeterminar l'enquesta, la
llista dels barris o sectors que lliurement van escollir. I
aleshores començà la tasca que ha durat des del dilluns 13 d'a-
bril fins al 29 de juny festivitat de Sant Pere. El dia 16 de
juliol els fulls codificats segons els resultats de les enques-
tes eren lliurats per a la perforació de les fitxes.

En general, fora de Barcelona, l'he realitzat personalment.
Tenint en compte que a Berga, els afiliats a la secció de munta-
nya del Club Esquí no arriben a cinquanta, s'ha fet íntegrament
a totes les persones de l'entitat. Aleshores, és clar, malgrat
que el nombre teòric dels enquestats era el miler, de fet no hi
arribaven pas.

Però, com veurem més tard, no solament no arribaren al miler, si-
nó que en mancaren molts. Poso només unes quantes possibilitats
que s'han donat de fet i que han dificultat el trobament de les
persones: nois al servei militar, menors de quinze anys, perso-
nes de viatge, malalts, accidentats, canvis de domicili sense
notificació prèvia, canvis de població, noies que per raó de ma-
trimoni han canviat de lloc, etc. Tot plegat ha contribuït a
fer que el nombre global dels enquestats baixés considerablement.
La distribució total de les dades corresponents al llançament
de l'enquesta ve donada en aquest quadre que segueix:

Enquestes projectades per al llançament: 991 (Berga amb no-
més 41 afiliats a la sec-
ció de muntanya.)

Enquestes llançades de fet: 992 (L'excedent, per error,
d'una persona que era ales-
hores del Centre Exc. de
Sabadell.)

Respostes recollides: 771 - 77,72%

Negatives a respondre-hi: 54 homes Total: 70 - 7,05%
16 dones

No s'hi ha arribat per les diverses causes apuntades: 151
15,23%

Això ens pot donar una petita idea de les dificultats sorgides a l'hora de trobar les persones amb les quals s'havia de realitzar l'enquesta. Aquestes 151, o sigui el 15,23%, han donat probablement més feina que el 77,72% de les persones que, de fet, han contestat a les preguntes. Vol dir, que moltes vegades, calia anar-hi una, dues i fins tres vegades per tenir una veritable certesa dels motius pel quals era impossible de trobar la persona programada.

I, per altra banda, les 70 negatives a respondre venien després d'una llarga discussió o d'explicacions inacabables.

Heus ací el quadre d'enquestes mateixes dades, segons les entitats objecte de l'enquesta:

	<u>Llençades</u>	<u>Recollides</u>	<u>%</u>	<u>Negatives a respondre</u>
Agrup. Exc. Amposta	50	40	80	
Agrup. Exc. Ginesta (T)	50	48	96	
Agr. Exc. Catalunya (Reus)	50	44	88	
UEC Mataró	50	41	82	3
Ag. Ex. Granollers	50	45	90	
Club Esquí Bergadón	41	34	82,92	
Centre Ex. Sabadell	51	51	100	
Centre Ex. Catalunya	50	36	72	1
UEC Sants	50	40	80	5
Club Esquí Puigmal	50	29	58	6
Ag. Cult. Folk.Barcelona	50	28	56	10
Ag. Ex. Pedraforca	50	30	60	9
C. Ex. Aguila de Les Corts	50	50	100	
Associació A.A. Sagrat Cor	50	17	34	5
UEC Girona	50	43	86	1
Unió Munt. Erampruyà (Gavà)	50	40	80	
Centre Ex. Terrassa	50	23	46	17
Cl. Munt. St.Cugat Vallès	50	50	100	
Club Ex. Gràcia	50	34	68	13
Agr. Ex. Catalunya (Barna)	50	48	96	
	<u>992</u>	<u>771</u>	<u>77,72</u>	<u>70</u>

Cal assenyalar que al Centre Excursionista de Sabadell, al Centre Excursionista "Aguila" de Les Corts, al Club Muntanyenc de Sant Cugat del Vallès, a l'Agrupació Excursionista de Catalunya de Barcelona i a l'Agrupació Excursionista Ginesta de Tarragona s'ha arribat a la totalitat o quasi totalitat de les persones projectades. En canvi, al Club Esquí Puigmal, a l'Agrupació Cultural Folklòrica de Barcelona, a l'Associació d'Antics Alumnes del Col·legi del Sagrat Cor i al Centre Excursionista de Terrassa, no s'ha arribat a la meitat de les persones programades o passat ben poc d'aquesta meitat. També crida l'atenció les abundants negatives a respondre per part del Centre Excursionista de Terrassa, del Club Excursionista de Gràcia, de l'Agrupació Cultural Folklòrica de Barcelona i de l'Agrupació Excursionista Pedraforca. Quant al contingut de l'enquesta, heus-ne ací el model:

ENQUESTA D'OPINIÓ

Sexe M
F

Data de naixement

Professió

Estat civil S
C
V

Sou immigrant? Sí
No

Nivell d'estudis

- 1- ensenyament primari
- 2- batxillerat
  - estudis tècnics
  - carrera
- 3- acabats
- 4- en curs
- 5- acabada
- 6- en curs

Practiqueu:

- 7- excursionisme amb amics
- 8- visites culturals

- 9- excursions col.lectives
- 10- campaments
- 11- marxes regulades
- 12- escalada
- 13- alta muntanya
- 14- espeologia
- 15- esquí
- 16- fotografia
- 17- arqueologia
- 18- rallys d'esquí
- 19- rallys d'alta muntanya
- Data de la vostra última sortida: 20- actiu
- 21- inactiu

I.- Us vàrau afiliar a la vostra entitat fa un temps. Ens podríeu dir per quins motius ho vàreu fer?

- 22- per anar d'excursió
- 23- per fer esport (alpinisme, escalada, espeleologia, etc)
- 24- per trobar amestat
- 25- per trobar nois i noies
- 26- per adquirir nous coneixements
- 27- m'hi va portar un amic
- 28- pels avantatges que dóna el carnet d'afiliació
- 29- perquè els meus pares ja n'eren
- 30- no ho sé

II.- Hi heu trobat el que cercàveu? Concretament, en la vostra localitat, en el vostre ambient?

- 31- Si
- 32- No

III.- Què demanaríeu a les entitats excursionistes?

- 33.- em sembla que ja estan bé
- 34- més organització
- 35- més companyonia
- 36- dirigents més joves
- 37- més dedicació personal i sentit de responsabilitat per part de tots
- 38- més unitat i no tantes divisions en petits centres

- 39- més divulgació de cultura (història, art, coneixements)
- 40- més activitats d'influència en un cercle més ample (canalització de concursos, de problemes locals i nacionals de la gent, etc.)
- 41- més prestació de material
- 42- no ho sé

IV.- Creieu que la pràctica de l'excursionisme pot influir en la societat espanyola actual?

- 43- Si
- 44- No

V.- De quina manera?

- esportivament
  - 45- fa esdevenir fort davant l'esforç
  - 46- dóna un gran sentit de l'equip
- culturalment
  - 47- fa conèixer i estimar el país
  - 48- és útil per a la ciència i la investigació
- políticament
  - 49- dóna un gran sentit del país català
  - 50- posa en contacte persones de diferent ideologia

VI.- Quin judici global us mereix la societat espanyola actual?

- 51- molt bé
- 52- bé; però podria ser millor
- 53- pot passar; almenys hi ha tranquil.litat
- 54- desorganització
- 55- confusionisme
- 56- no tinc opinió

VII.- La família a Espanya és:

- 57- immillorable
- 58- una ajuda personal i social
- 59- mal estructurada i una dificultat
- 60- un róssec; un tabú
- 61- no ho sé

VIII.- Penseu que la situació política del nostre país és:

- 62- òptima
- 63- millorable
- 64- confusa
- 65 molt negativa
- 66- no ho sé

IX.- Penso que la definició econòmica del nostre país és:

- 67- capitalisme pur i societat de consum
- 68- capitalisme amb tendència socialitzant
- 69- socialisme pur
- 70- crisi
- 71 no ho sé

X.- Crec que la situació cultural d'Espanya és:

- 72- perfecta
- 73- ofereix moltes esperances
- 74- està en vies d'evolució
- 75- mancada d'interès per part de tots
- 76- mancada d'elements de cultura (biblioteques, oportunitats d'estudi, etc)
- 77- mancada d'escoles
- 78- no ho sé

XI.- Diríeu a tothom que la religió catòlica al nostre país és:

- 79- autèntica i d'un valor real
- 80- bé; però millorable en molts aspectes
- 81- falsa i inautèntica
- 82- inexistent
- 83- tant me fa
- 84- no ho sé

XII.- Creieu que l'estructura sindical és:

- 85- perfecta
- 86- de possible evolució
- 87- estabilitzada i inamovible
- 88- molt negativa
- 89- no ho sé

XIII.- Creieu que Catalunya

90- està com ha d'estar

91- té grans possibilitats

92- té dificultats com a país

93- està anul.lada

94- no ho sé

XIV.- El futur de la societat espanyola es pot mirar:

95- amb optimisme

96- amb pessimisme

97- amb angoixa i neguit

98- no ho sé

XV.- Si cal canviar alguna cosa al nostre país, què faríeu?

99- invertir en educació

100- promoure l'agricultura

101- sanejar l'economia

102- canviar el govern

103- no hi ha res a fer

104- si pogués, marxaria a l'estranger

105- no ho sé

106- altres iniciatives

L'elaboració primera de l'enquesta va ésser sotmesa a moltes persones pròximes a la muntanya i les correccions es van anar succeint l'una darrera l'altra.

S'en va fer una petita prova (cada enquestador realitzant dues proves als locals mateixos d'una entitat barcelonina) per comprovar-ne l'eficàcia entenedora de la recepció de l'enquesta. No fou practicada, després d'aquesta prova, cap correcció. I l'enquesta fou definitivament posada en execució. Malgrat les nombroses precaucions preses, es va veure clar que, en la realització concreta de l'enquesta hi haviamolts punts foscos o que requerien certes explicacions. Per exemple, manca de matís des de la pregunta VI fins a la XV. Les respostes tancades no esgotaven de cap manera totes les possibilitats. També es deixava veure una certa imprecisió o indeterminació de la valoració de les possibilitats presenta-

des a les preguntes VI, VII, VIII, XIII i XIV. La X donava opció a diverses respostes entre les presentades; així com també la IX i la XIII. Tot plegat creava dificultats a l'hora de definir exactament la resposta escollida.

Aquests defectes no desvaloren, en absolut, el contingut de les respostes. Només en cada cas concret, s'hauran de precisar els matisos oportuns. Ara bé, és important d'avançar que la mostra escollida guarda una perfecta proporció respecte a la totalitat. Això val la pena de tenir-ho en compte per veure l'ajust de les lleis aleatòries a un rigor curiosament científic. I, en conseqüència, ens permet les aplicacions de les conclusions tretes de la mostra a tota la col·lectivitat.

4.- DADES RECOLLIDES

A) <u>El Sexe</u>	Total	%	% de repartició sexual a la totalitat
Homes	573	74,32	70,68
Dones	198	25,68	29,31
	771	100,00	99,99

En aquest quadre és evident que la mostra ha guardat una proporció quasi exacta al percentatge de la repartició sexual que integra la gent excursionista de Catalunya. Això almenys ens indica que, en la selecció de la mostra, s'ha guardat fidelment la llei de l'atzar. No és solament un tranquil·litzant, sinó una seguretat de treball ben fet.

B) <u>L'Edat</u>	total	%	% de la repartició dels grups d'edat a la totalitat
15-20	214	27,76	30,43
21-30	256	33,20	31,42
31-40	100	12,97	17,71
41-50	106	13,75	11,66
450	95	12,32	8,75
	771	100,00	99,97

Les petites diferències de la mostra en relació al total són degudes a l'exclusió dels menors perquè responguessin a l'enquesta. Les negatives a respondre, certament, desequilibren també la necessària proporció.

Malgrat tot, resta confirmada la caiguda vertical a partir dels 30 anys que apuntàvem més amunt i també la presència massiva de la joventut (21-30 anys: 33,20%, és a dir, una tercera part).

C) Les categories sòcio-professionals

<u>Categories</u>	<u>total</u>	<u>%</u>	<u>% de la repartició professional en la totalitat</u>
Comerç	97	12,70	8,95
Administratius	178	23,30	20,96
Obrers a salari	136	17,80	20,22
Prof. liberals	100	13,09	6,69
Industrials i tallers	56	7,33	8,80
Estudiants	152	19,90	28,15
Prof. indefinides	42	5,50	5,66
Pagès	3	0,39	0,54
No consta	7		
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	717	100,01	99,97

No ha sortit el predomini manifest dels estudiants i escolars sobre les altres categories. Per què? La raó sembla venir del fet que no s'ha enquestat els menors de 15 anys i, en canvi, els infantils són comptabilitzats en el total. És amb tot, una raó de veritable pes.

Les professions liberals, a la mostra, han sortit massa representades. Hi ha una vertadera desproporció. Només que, en la mostra, els delineants han estat comptabilitzats amb les professions liberals i, en canvi al recompte anterior eren considerats administratius. Podria ésser aquesta una bona explicació d'aquest desnivell.

Sumant els percentatges dels administratius i dels obrers, o sigui, de la gent assalariada, donava abans un 41,18% i a la mostra un 40,73%. La proporció és pràcticament idèntica. És aquesta la raó de la nostra confiança de la fidelitat a les lleis aleatòries.

D) L'Estat Civil

La presència de la joventut indica la preponderància dels solters (454 en la mostra, o sigui, un 58,96%) en el balanç global de l'estat civil. Això té una importància relativa pel fet que no ens permet comparacions degut a la dificultat d'obtenir aquestes dades al recompte global.

E) La Immigració

De les 771 persones que han respost a l'enquesta, 54 són nascudes fora de Catalunya. En nombres relatius, és un 7,02%. Tenint en compte que, a la totalitat eren un 6,30% hem de concloure també que guarda una proporció idèntica.

F) Nivel d'estudis

<u>Estudis</u>	<u>total</u>	<u>%</u>
no consta	5	
estudis primaris	270	35,25
batxillerat (elem. o sup.)	193	25,20
tècnics acabats	132	17,23
tècnics en curs	65	8,49
carrera acabada	49	6,40
carrera en curs	57	7,44
	<hr/>	<hr/>
	771	100,01

El predomini és absolut per part dels que només han fet estudis primaris. Una generosa tercera part és prou significativa per poder-ho afirmar.

La quarta part de les persones que, a més, han fet el batxillerat (no s'ha fet la distinció entre el batxiller elemental i el superior), també és ponderable. Cal tenir en compte que, normalment, els que han fet o estan fent estudis tècnics i una carrera, també han realitzat el corresponent batxillerat elemental o superior. Sumats, fan un total de 65,31%. La majoria de la gent enquestada, doncs, té almenys estudis mitjans.

A nivell de carrera tècnica (aparelladors, delineants, estudis en escola industrial o Universitat laboral), el 17,23% sembla poc significatiu. De totes maneres, si hi sumem els que encara no han acabat, en un 8,49%, dóna un total d'una quarta part; valor ja molt més important.

Pel que fa a la gent de carrera, acabada o en curs, ha estat sotmesa a l'enquesta quasi un 14%. Una setena part no és prou significativa.

Resumint, i per fer-nos-en una idea més simplista i entenedora, podem dir que, de cada 10 persones sotmeses a l'enquesta, n'hi havia 3,5 que havien fet només estudis primaris, 2,5 que havien fet el batxillerat, 2,5 que feien o havien fet estudis tècnics i 1,7 que estudiaven o ja tenien carrera.

.....

.....

A la visió global d'aquestes primeres dades, una constatació que salta a la vista tot seguit és que hi ha hagut un acord força fidel als resultats obtinguts al recompte global. Això ens indica que les conclusions de la mostra, amb un grau de probabilitat bastant elevat, poden ésser aplicades genèricament a la totalitat.

També cal suposar la hipòtesi alternativa segons la qual les variacions són degudes a alteracions en el total d'on s'han extret les observacions i no a la independència d'aquestes observacions. Vull dir que les petites diferències notades en les diverses reparticions, que havien de guardar una proporcionalitat exacta amb el total, poden haver variat des de l'obtenció de les dades primeres del total, fins a la formació definitiva de la mostra quan es va anar a les diverses en-

Escalada	139	4,49	3	0
Espeologia	125	4,04	3	1
Arqueologia	64	2,07	1	3
Rallys d'Alta Munt.	52	1,68	3	0
Rallys d'Esquí	33	1,06	3	0

Segons aquest quadre, la gent afiliada a les entitats excursionistes té més tirada a les sortides amb amics. Què cal entendre-hi? Pot anar des de la sortida diumengera fins a l'autèntica sortida de muntanya. Cobreix massa accepcions per donar-li un sol valor significatiu.

En canvi, sembla que realment vulgui dir alguna cosa que el desnivell fort es doni entre les marxes de regularitat i l'escalada. Això es veu més clar posant una cota convencional segons el grau de veritable muntanyisme d'aquestes activitats. Hem fet, a doble columna, una valoració acomodaticia i discutible, segons sigui muntanyisme esportiu o científic. Les cotes van de 0 a 3.

Veiem que, tant per un cantó com per l'altre (a part de l'Alta Muntanya per l'excursionisme esportiu i les Visites Culturals per l'excursionisme científic), el desnivell es crea quan es tracta de fer el veritable excursionisme.

Què vol dir això exactament? Vol dir que, a l'hora de portar una acció s'haurà de tenir en compte que la majoria de les persones afiliades a les entitats, no fan muntanyisme. La impressió, en els nostres desplaçaments, ja era aquesta. No arriba certament a la cinquena part a cadascuna de les societats, a part de petites excepcions. El veritable muntanyisme és practicat només per una minoria molt concreta de cada entitat.

És per això que ens inclinem a pensar que, en la resposta que segueix, que indaga sobre l'activitat de les persones, es consideren actives (79,95% de la mostra) molta gent l'excursionisme dels quals és la sortida de costellada o aquella que, per entendre's en diem "domingueros". Això és potser el que ha passat i res més; altrament la quasi totalitat seria activa i això no és veritat.

Es aleshores que hem volgut cercar la correlació que hi havia entre l'edat i l'activitat de les persones.

Prescindint dels que no han respost, els quadres en nombres absoluts i relatius són els següents:

<u>Edats</u>	<u>En nombres absoluts</u>		<u>En nombres relatius</u>		<u>TOTAL</u>
	<u>Actius</u>	<u>Inactius</u>	<u>Actius</u>	<u>Inactius</u>	
15-20	207	3	96,7	1,4	100%
21-30	206	47	80,5	18,4	100%
31-40	69	29	69,0	29,0	100%
41-50	63	39	59,4	36,8	100%
+50	61	34	64,2	35,8	100%
	<u>606</u>	<u>152</u>			

Si practiquem en aquest quadre una senzilla divisió a partir dels 31 anys, tenim els resultats següents:

<u>Edats</u>	<u>En nombres absoluts</u>		<u>En nombres relatius</u>	
	<u>Actius</u>	<u>Inactius</u>	<u>Actius</u>	<u>Inactius</u>
15-30	413	50	87,87	10,63
31-50	193	102	64,11	33,88
	<u>606</u>	<u>152</u>		

De cada muntanyenc actiu de 31 a 50 anys, n'hi ha 2,13 d'actius de 15 a 30 anys. Una vegada més, doncs, el pes de la joventut és decisiu.

I encara, si tenim en compte que el grup de 15 a 30 anys suposa el 61% de les respostes de l'enquesta, la relació té moltíssima importància.

Es de fet, el que dèiem més amunt de la caiguda vertical després dels 30 anys. Ara sí que queda ben clar.

I, encara, ens hem preguntat sobre la correlació que hi havia entre l'activitat i el sexe. Les proporcions mantenen un cert equilibri. El quadre següent n'és una mostra:

	<u>Actius</u>	<u>Inactius</u>
Homes	79,8	18,7
Dones	75,3	22,7

Entre els homes, els actius suposen les 4/5 parts i entre les dones les 3/4 parts. S'hi veu un predomini lleuger dels homes sobre les dones. De totes maneres, donat que la diferència és tan petita, no sembla que això ens pugui dir gran cosa.

En conclusió, doncs, d'aquestes dades sobre l'activitat muntanyenca, podem dir obertament que cal pensar que no tot afiliat a una entitat excursionista és actiu.

També caldrà tenir present que l'activitat, lògicament, l'acapara la joventut i, que hi ha un predomini de l'activitat dels homes.

Dintre la lògica dels resultats no es pot deduir gaire cosa més.

H) Per quins motius us vàreu apuntar a una entitat excursionista?

Sovint les motivacions eren múltiples en cadascuna de les persones enquestades. Per això val la pena, no solament d'anotar-ho en nombres absoluts, sinó també de tenir en compte els percentatges.

<u>Motius d'afiliació</u>	<u>Total</u>	<u>%</u>
per anar d'excursió	427	30,34
per trobar amistat	239	16,98
per fer esport	221	15,70
m'hi va portar un amic	172	12,22
per adquirir nous coneixements	146	10,37
pels avantatges del carnet d'afil.	85	6,03
per trobar-hi nois i noies	69	4,90
els meus pares ja n'eren	43	3,05
no ho sé, diversos, no respon	5	0,35
	<hr/>	<hr/>
	1407	99,94

De la lectura d'aquest quadre es dedueix que la repartició de les motivacions es classifica en una triple escala molt diferenciada.

Podríem imaginar-la en forma de triangle. Al vèrtex hi hauria els que s'han afiliat per anar d'excursió: pràcticament una tercera part, el 30,34%. Al cos del triangle, els que només s'han afiliat per trobar-hi una amistat o per fer esport. A aquests caldria afegir, en un nivell inferior, els que es van trobar a l'entitat perquè un amic els hi va portar, i els que s'hi van apuntar moguts pel delit de nous coneixements. Aquest estadi intermedi engloba més de la meitat de les respostes. Finalment, a la base del triangle, hi hauria els que es van afiliar pensant en la necessitat d'un carnet protector, els que buscaven la possibilitat d'intercanvi amb persones de l'altre sexe i aquells que la tradició familiar acostumava a fer el mateix que els seus progenitors. Què llegim en aquestes dades? Tot depèn de la valoració que s'hagi volgut donar a cadascuna d'aquestes expressions. Precisament, l'anar d'excursió, la més important i de bon tros, és ambigua. Hi ha moltes menes d'excursions. Des de la sortida diumengera fins a l'Alta Muntanya hi ha tota una gamma de maneres de "sortir". Normalment, al moment de fer l'enquesta, el que es limitava a assenyalar aquest motiu, no era pas el veritable excursionista. Per això pràcticament no té significació.

En canvi, si ens atenem a la correlació dels motius d'afiliació amb el sexe, es veu ràpidament una petita diferència que ens sembla veritablement significativa.

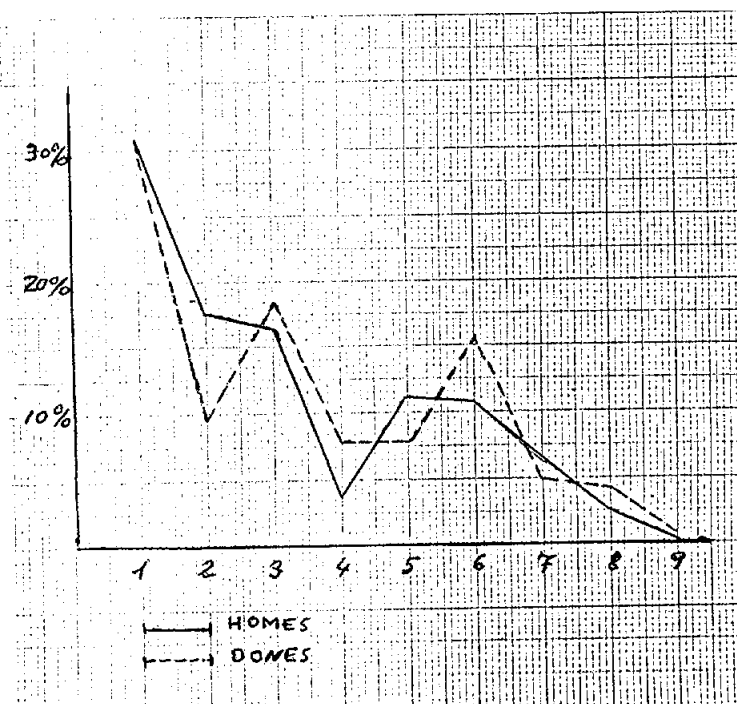
L'ordre de les diverses motivacions presentades com a possibles en l'enquesta, segons la dicotomia sexual, és el següent:

<u>Motius d'afiliació</u>	<u>Homes</u>	<u>%</u>	<u>Dones</u>	<u>%</u>
per anar d'excursió	311	30,3	116	30,4
per fer esport	183	17,9	38	9,9
per trobar amistat	169	16,5	70	18,3
per a adquirir nous co- neixements	116	3,8	30	7,9
m'hi va portar un amic	112	11,3	60	7,9
pels avantatges del carnet de federat	66	10,9	19	15,7
per trobar-hi nois i noies	39	6,4	30	5,0
els meus pares ja n'è- ren	27	2,6	16	4,2
no ho sé, diversos, no respon	2	0,2	3	0,8
		<u>100,00</u>		<u>100,00</u>

L'ordre de les tres motivacions principals en els homes (anar d'excursió, fer esport, trobar amistat) no coincideix pas amb el de les dones (anar d'excursió, trobar amistat i els avantatges que dóna el carnet de federat). Què vol dir això? En principi, ens indica que, tenint en compte el que hem dit abans sobre l'ambigüitat de l'anar d'excursió, les motivacions autènticament muntanyenques per part dels homes són més clares que les de les dones, i que els motius secundaris dominen molt més en aquestes. Aquesta distribució diferencial, l'hem expressat en la figura que segueix:

Repartició dels motius d'afiliació amb el sexe (en %)

- 1- per anar d'excursió
- 2- per fer esport
- 3- per trobar amistat
- 4- per adquirir nous coneixements
- 5- M'hi va portar un amic
- 6- pel carnet de federat
- 7- per trobar-hi nois i noies
- 8- els meus pares ja n'eren
- 9- No ho sé, diversos, no respon

Mirem ara aquestes motivacions en relació a la categoria socio-professional.

El quadre dels percentatges per cada resposta, prescindint dels que no responen (2,6%) dels pagesos (0,4%) i dels que no saben per què hi van entrar (0,6%), és el següent:

Professions	Per anar d'excursió	per fer esport	per trobar amistat	per trobar nois i noies	adquirir coneix.
Comerç	38,5	11,8	17,2	5,3	9,5
Administr.	32,4	14,9	15,8	5,2	10,0
Obrers	28,8	12,2	18,5	5,0	11,3
Prof. Lib.	26,0	20,3	19,3	3,6	11,5
Industr.	40,5	15,2	10,1	0,0	13,9
Estudiants	23,8	19,8	16,8	6,0	9,1
Prof. indef.	32,0	12,0	21,3	6,7	8,0

Professions	M'hi va portar un amic	Pels avantatges del carnet	Els meus pares ja n'eren	TOT.
Comerç	12,4	3,6	0,6	100
Administr.	11,7	6,6	3,2	100
Obrers	17,1	5,0	2,3	100
Prof. Lib.	9,4	6,8	2,6	100
Industrials	11,4	3,8	5,1	100
Estudiants	11,7	8,4	4,0	100
Prof. Indef.	10,7	4,0	5,3	100

Esquemàticament, sembla que les dades que tenen una significació i que, per tant, ens diuen alguna cosa, són les següents:

1) La majoritària proporció dels industrials, i de la gent del comerç que diuen haver-se afiliat per anar d'excursió. És significativa aquesta dada en la mesura que aquesta expressió vulgui dir realment alguna cosa (ja n'hem denunciat la seva ambigüitat).

2) Les professions liberals i els estudiants es pronuncien preferentment "per fer esport". Ens sembla poder indicar que la diferència és realment significativa i que l'esportisme senyoreja en aquestes dues categories professionals.

3) Ens sembla també poder destacar el fet que els obrers siguin els que més pesen relativament en la resposta "m'hi va portar un amic". Les solidaritats creades dins el món del treball, forcen segurament a ésser la categoria sòcio-professional més important en aquesta motivació.

No ens sembla descobrir més significacions especials en aquest quadre de les motivacions de l'afiliació a una entitat de muntanya.

A part d'anar d'excursió, que és la motivació primera de totes les categories i que presenta una certa ambigüitat, la segona més important és trobar amistat (gent del comerç, administratius, obrers i professions indefinides) i fer esport (les professions liberals, industrials i estudiants).

Hem buscat també la correlació existent entre els grups d'edat i aquestes motivacions; però no ens sembla veure-hi cap element nou que pugui indicar-nos alguna cosa.

De totes maneres, només anotarem una petita diferència que, per la seva relativitat, va expressada en nombres absoluts i relatius:

	<u>Per adquirir nous coneix.</u>		<u>M'hi va portar un amic</u>	
	<u>ABSOLUTS</u>	<u>%</u>	<u>ABSOLUTS</u>	<u>%</u>
15-20	39	9,9	55	14,0
21-30	37	9,1	66	12,8
31-40	19	10,1	23	12,2
41-50	26	14,8	15	8,5
+ 50	15	11,4	13	9,8
	<hr/>		<hr/>	
	146		172	

Els nombres absoluts ens dirien de seguida que la joventut és la que domina en cadascuna de les dues motivacions. En canvi, salta a la vista que haver entrat a l'entitat excursionista "per adquirir nous coneixements" és més valorada quan la gent és més gran i en la motivació "m'hi va portar un amic" té més relleu entre la gent jove.

Què vol dir això? Vol dir que l'esperit científic dels primers muntanyencs encara significa alguna cosa entre les persones grans. Vol dir també que a l'hora de portar una acció educativa en les diverses entitats, trobarem un jovent potser més actiu; però que si busquem un excursionisme científic i volem fer una promoció en aquest sentit, haurem de confiar-nos de la gent gran.

En aquest capítol cal afegir algunes notes que matisen una mica la valoració de les opcions:

- n'és soci fundador (dues anotacions)
- va entrar-hi per ajudar (quatre anotacions)
- va entrar-hi per simpatia (dues anotacions)
- va entrar-hi per la fotografia
- va entrar-hi per a l'acampada
- sí, és de l'entitat, però no ha sortit mai (dues anotacions)
- és soci protector (quatre anotacions)
- era ja monitor dintre l'escoltisme. Per realitzar més

fàcilment la seva tasca, es va afiliar a l'entitat (sis anotacions)

- va entrar-hi per treballar seriosament en alguna cosa
- inactiu per accident
- es tracta d'un disminuït mental

I) Crítica de les entitats excursionistes

Sembla que la majoria, el 86,97% estan satisfets del que els ha donat l'entitat en relació a allò que ells n'esperaven. De totes maneres, no ens hi enganyéssim pas. A l'hora de fer una demanda d'alguna cosa important a les entitats excursionistes, es presenta el quadre següent, seguint un ordre lògic d'importància i de valoració:

<u>demandes</u>	<u>total</u>	<u>%</u>
més divulgació personal i sentit de responsabilitat	216	15,33
més divulgació de cultura	185	13,12
més organització	183	12,98
més companyonia	164	11,63
més unitat i no tantes divisions en societats	162	11,49
em sembla que ja estan bé	115	8,16
més prestació de material	113	8,73
més activitats d'influència en un cercle més ample	110	7,80
dirigents més joves	109	7,73
no ho sé, diversos, no respon	52	3,68
	<u>1409</u>	<u>99,94</u>

Peticions formals, de cara a l'esperit excursionista, n'hi ha moltes. És la part més seriosa i abundant. Les diferències no són massa significatives: Dedicació personal i responsabilitat, cultura, organització, companyonia, unitat. Totes tenen una importància cabdal per a una entitat excursionista. En canvi, després, ja en un grau molt menor, hi ha els que tot ho troben bé, els que voldrien més material, els

que desitjarien que es fessin moltes més activitats de cara a fora i els que voldrien uns dirigents més joves. Aquestes respostes es presten a un seriós examen de consciència per part de les entitats; però també per part de les persones, ja que, certament, les societats muntanyenques no ho fan pas tot. Ara caldrà afegir-hi la varietat d'anotacions marginals que s'han fet:

- prestació de material per part de l'Estat
- hi manquen més noies
- massa catalanisme
- que cada excursionista tingui una comesa científica
- promoure més el muntanyisme
- més obertura; són massa tancats
- són massa infantils
- es tracta de posseir el que és l'excursionisme: poesia viscuda
- més refugis
- més perseverança

J) Possible influència de l'excursionisme en la societat

La quasi totalitat, el 93,93% és de l'opinió que l'excursionisme té una funció dins la societat.

A l'hora, però, de definir-ho, el quadre d'opinions és molt menys decidit. Per ordre d'importància, les respostes es presenten així:

<u>De quina manera</u>	<u>total</u>	<u>%</u>
Fa conèixer i estimar el país	539	21,54
Dóna un gran sentit de l'equip	488	19,50
Fa fort davant l'esforç	430	17,18
Posa en contacte persones de diferent ideologia	382	15,26
Dóna un gran sentit del país català	339	13,54
És útil a la ciència i investigació	324	12,94
	<u>2502</u>	<u>99,96</u>

La primera i sisena resposta són valoracions d'ordre cultural; la segona i tercera ho són esportivament i la quarta i cinquena ho són políticament. Això era sabut conscientment per les persones enquestades. Segons aquesta referència, podem dir el següent:

Esportivament	-	36,69%
Culturalment	-	34,49%
Políticament	-	28,81%

(Cal indicar que ací començava l'agonia de molts. Alguns ens preguntaven: però vosaltres feu una enquesta sobre l'excurcionisme o un estudi polític? Crec que és un indicador més de l'estat d'apatia política de la gent del nostre país). Dels desnivells, no es pot deduir gaire cosa perquè no són pràcticament significatius. De totes maneres, aquella intuïció massiva que el muntanyisme pot tenir la seva influència a l'hora d'exposar-ne les raons o les causes, ja no és tan clar cap on es dirigeix exactament l'opinió. És una dada curiosa de veritat.

Dir que senyoreja l'opinió de la influència esportiva, crec sincerament, almenys per aquesta pregunta, que seria francament abusiu.

K) Judici de la societat espanyola

<u>OPinió</u>	<u>Total</u>	<u>%</u>	<u>Homes</u>	<u>Dones</u>
Confusionisme	290	39,03	225	65
Bé, però podria ser millor	159	21,40	113	46
Desorganització	119	16,02	94	25
Pot passar, "almenys hi ha tranquil.litat"	74	9,96	50	24
No tinc opinió	53	7,13	35	18
Molt bé	48	6,46	36	12
No responen	28		20	8
	<u>771</u>	<u>100</u>	<u>573</u>	<u>198</u>

L'opinió és marcadament negativa.

A més, hi ha quelcom que no pot revelar aquest quadre; de les 28 persones que no responen, bastants van dir: "prefereixo no opinar", cosa que, en realitat, incrementa la negativitat de la crítica feta a la nostra societat espanyola.

Segons la dicotomia sexual, la distribució segueix fidelment la mateixa estructura; tant en sentit vertical com horitzontal. No s'hi entreveu, doncs, cap diferència que ens pugui indicar res de nou.

Mirant, en canvi, la correlació existent entre els grups d'edat i aquestes respostes sobre la societat espanyola (només en aquelles respostes que tenen alguna significació) tenim el quadre següent:

	<u>bé, però podria ésser millor</u>	<u>pot passar, almenys hi ha tranquil·litat</u>	<u>desorganització</u>	<u>confusió</u>
15-20	21,25	6,5	15,4	33,2
21-30	19,1	10,5	17,6	40,2
31-40	26,0	9,0	14,0	37,0
41-50	19,8	13,2	15,1	34,9
+ 50	17,9	10,5	11,6	44,2

Aquestes quatre respostes podrien ser caracteritzades respectivament per la timidesa, el conformisme, el malestar i la protesta.

Resta evident que, essent la reapartició tan nivellada, no podem, de cap manera, deduir-ne una significació definitiva. En grans línies podem arribar a dir, sense exigir-ho un argument introntollable, que potser és notable la timidesa o la voluntat d'evitar el compromís, a les edats compreses de 31 a 40 anys, el poc inconformisme de la joventut i la notable protesta de la gent de més de 50 anys. És quasi la meitat.

L) La família a Espanya

<u>Opinió</u>	<u>total</u>	<u>%</u>
Una ajuda personal i social	239	32,34
Mal estructurada i una dificultat	188	25,44
Un ròssec, un tabú	173	23,41

Immillorable	76	10,28
No tinc opinió	63	8,53
No responen	32	
	<hr/> 771	<hr/> 100

N'hi ha per a tots els gustos. A la vista d'aquest quadre, no es pot deduir res. Les opinions, positives i negatives, estan repartides pels volts del 50%.

En canvi, si ho mirem en correlació amb grups d'edat, la cosa canvia. La repartició de les respostes, segons l'edat, no tenint en compte els que no han respost, es distribueix de la manera següent:

	<u>Immillorable</u>	<u>Una ajuda pers. i social</u>	<u>Una dif.</u>	<u>Ròssec tabú</u>	<u>no ho sé</u>
15-20	10,3	26,6	23,4	24,3	13,6
21-30	7,0	25,0	27,3	32,0	6,6
31-40	11,0	39,0	18,0	19,0	5,0
41-50	11,3	34,9	23,6	13,2	5,7
+ 50	13,7	44,2	26,3	6,3	6,3

L'opinió més corrent en totes les edats és la de dir que la família és una ajuda personal i social, menys en el grup de 21 a 30 anys que hi veuen sobretot un ròssec i un tabú.

Aquí només val la pena de posar l'accent sobre l'actitud disconforme de la joventut. A l'hora de formular-nos la pregunta de saber exactament què recobria aquesta qüestió, se'ls puntualitzava que es demanava un judici genèric de la família tant en l'aspecte de les relacions pares-fills, com en l'aspecte de la família com a nucli primari i essencial de la societat, és a dir, com a entitat subjecta a drets i deures dintre el cos social.

És en aquesta dimensió que ens sembla significativa la massiva resposta dels 21 a 30 anys que és absorbida quasi en la tercera part per l'opinió que diu que la família és una institució ròssec i que la considera un tabú. Val la pena de tenir-la en compte. No solament inclou una situació personal de tensió o conflicte dintre el cos familiar sinó que mostra que la joventut en un nombre bastant considerable, veu a la família com

una dificultat per al desenvolupament personal.

Hi ha tres matisos marginals:

- la família no pot influir
- l'home és un moro a Espanya
- en general: la família obrera i mitjana, bé

LL) La situació política

<u>Opinió</u>	<u>total</u>	<u>%</u>
Confusa	269	36,25
Molt negativa	189	25,87
Millorable	167	22,51
No ho sé	84	11,32
Òptima	33	4,45
No respon	29	
	<hr/>	<hr/>
	771	100

Veiem la mateixa negativitat que en el judici sobre la societat espanyola. Però aquí és molt més negativa encara.

En canvi, si mirem els percentatges per edats, per veure l'opinió que preval en cada un dels diversos grups d'edat, prescindint de moment, dels que no han respost la qüestió, tenim el quadre següent:

<u>Edats</u>	<u>Millorable</u>	<u>Confusa</u>	<u>Molt negativa</u>
15-20	22,4	30,8	22,4
21-30	19,5	37,9	29,7
31-40	27,0	41,0	15,0
41-50	20,8	27,4	28,3
+ 50	21,1	37,9	21,1

Mirat ràpidament, potser només trobaríem, com a dades significatives, els percentatges de la tímida i del no voler-se comprometre massa per part dels grups d'edat compresos entre els 31 i 40 anys (27% Millorable) i l'afirmació categòrica que la situació política al país és confusa(41,0%) d'aquest mateix grup d'edats.

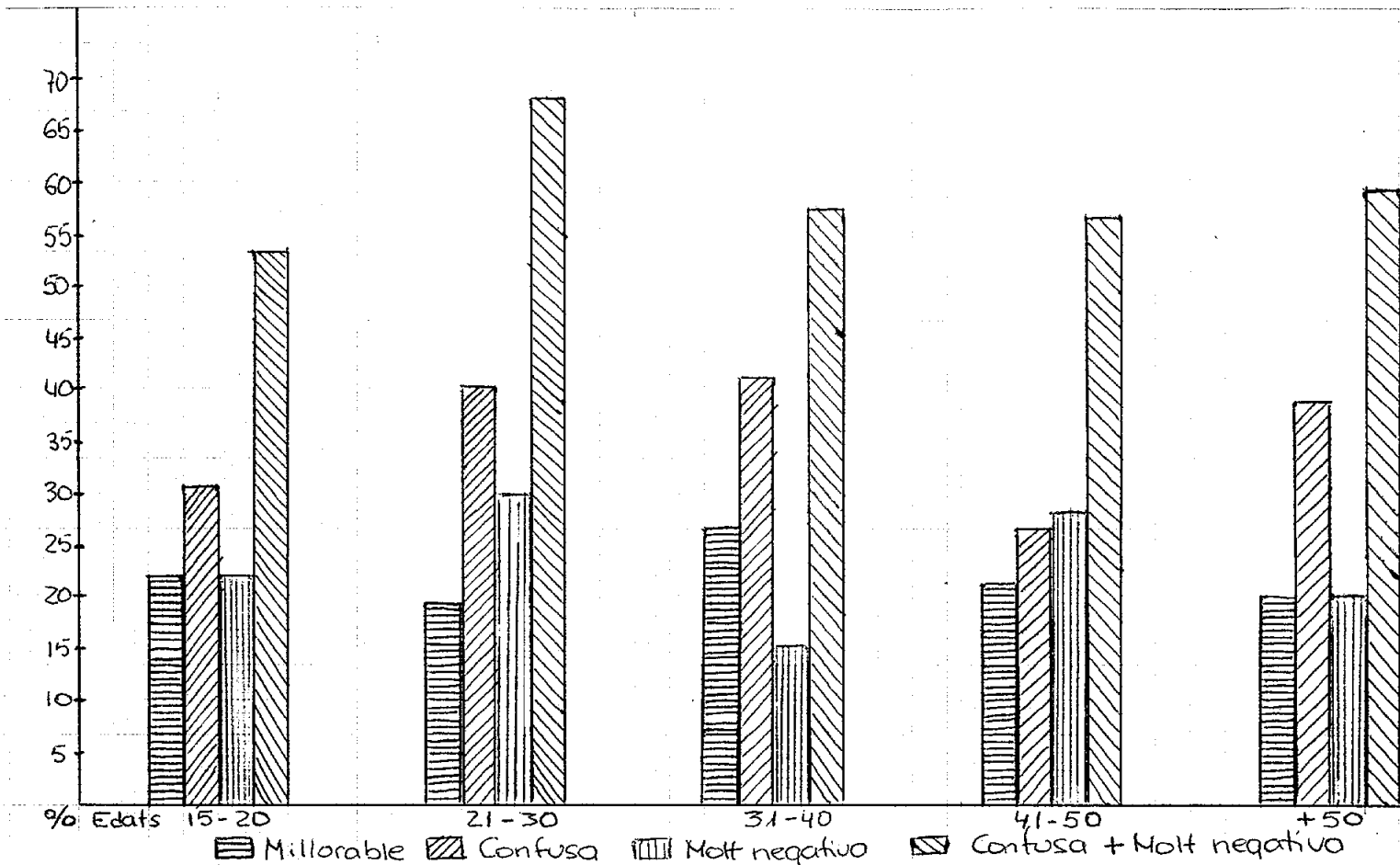
Però si sumem les respostes més crítiques de "confusa" i "molt negativa", trobarem els resultats següents per cada grup d'edat:

Confusa + Molt negativa

15-20	53,2
21-30	67,6
31-40	56,0
41-50	55,7
+ 50	59,0

Aquí ja veiem clara i significativa la desproporció relativa del grup de 21 a 30 anys. Malgrat la importància relativa que ambdues respostes tenen arreu, la diferència d'aquest grup em sembla que indica una negativitat especial.

Aquests resultats venen expressats en la figura que segueix:

Com cal interpretar aquestes dades?

Hem de considerar, abans de res, que, políticament, un adolescent no té l'opinió formada. Aleshores, quasi la meitat (45,5%) del grup de 15 a 20 anys que acaparen l'opinió que la situació política del país és òptima, té una valoració bastant relativa. I això, malgrat que aquest grup d'edat suposa més de la quarta part del total de les respostes.

A l'hora de portar una acció educativa sobre els afiliats a les entitats excursionistes, trobarem una joventut, si no formada, almenys sensibilitzada. Aquesta afirmació no pot escapar a cap home d'acció. Deixar-ho passar per alt, seria greu. És imprescindible retenir-la.

Si ho mirem en relació al sexe, només per les respostes que prevalen, es presenta el quadre següent:

	<u>Homes</u>	<u>Dones</u>
Millorable	21,5	22,2
Confusa	35,8	32,3
Molt negativa	25,8	20,7

Què hi llegim?

El pes fort dels homes, en un 61,6%, gravita entre confusa i molt negativa. En aquestes mateixes opinions, en les dones és d'un 53,0%. D'altra banda, la resposta "millorable", que és veritablement poc compromesa, sumada en les dones a les que no han volgut respondre (16,7%) fa un 38,9%.

Què vol dir això?

En la qüestió política les dones es mantenen molt en segon terme, així com hem indicat en parlar de les dificultats. No creiem que això sigui cap descoberta extraordinària, puix que bé prou és conegut. Però val la pena de veure com les dades de la mostra subratllen a bastament aquesta actitud femenina.

Aquí les matisacions marginals són molt curioses i confirmants

- hi ha massa apatia política
- jo no vull parlar d'Espanya, sinó de confederació
- els espanyols som uns bens. Fa trenta anys que dura (dues anotacions)

- s'haurien d'aprofitar totes les possibilitats
- la societat espanyola, políticament, és hipòcrita

M) La situació econòmica

<u>Opinió</u>	<u>total</u>	<u>%</u>
Capitalisme i societat de consum	308	41,85
Crisi	153	20,79
No ho sé	144	19,57
Capitalisme amb tendència socialitzant	124	16,85
Socialisme pur	7	0,85
No responen	35	
	<u>771</u>	<u>100</u>

Hem volgut veure la correlació que hi havia entre aquestes respostes i les categories socio-professionals. Deixem de banda els qui no han respost, els qui han afirmat que el nostre país és socialista (és un 0,8% del total) i els pagesos perquè només són 0,4%. El quadre és el següent:

	<u>Capitalisme</u>	<u>Capitalisme socialitzant</u>	<u>Crisi</u>	<u>No ho sé</u>
Comerç	34,0	14,4	23,7	19,6
Administratius	40,4	17,4	19,7	18,0
Obrers	41,9	9,6	18,4	23,5
Prof. liberals	47,0	22,0	18,0	9,0
Industrials	32,1	21,4	16,1	19,6
Estudiants	44,7	14,5	19,1	17,8
Prof. Indef.	26,2	16,7	16,2	28,6

Si ho mirem verticalment, la preponderància, arreu, la tenen els administratius. Acaparen els percentatges més elevats en tots els estadis d'opinió. Lògica pura pel fet que el nombre global dels administratius que han respost per respecte a les altres categories és quasi una quarta part.

D'altra banda, cal veure també la importància relativa dels estudiants en sentenciar que el país és capitalista i la dels obrers dient "no ho sé".

Si ho mirem horitzontalment, les dues opinions que predominen en les categories de les quals s'ha obtingut més fort percentatge de respostes, és la següent:

Comerç	-	Capitalisme	34,0%	-	Crisi	23,7%
Administratius	-	"	40,4%	-	"	19,7%
Obrers	-	"	41,7%	-	No ho sé	23,5%
Prof. liberals	-	"	47,0%	-	Cap.Soc.	22,0%
Estudiants	-	"	44,7%	-	Crisi	19,1%

N) La situació cultural

Aquesta pregunta té unes característiques especials. Les afirmacions "és perfecta" i "ofereix moltes esperances", no admetien la inclusió dels aspectes negatius. En canvi, dir que està en vies d'evolució podia incloure des d'una a les tres definicions negatives següents: mancada d'interès per part de tots, mancada d'elements de cultura i mancada d'escoles.

Tenint en compte, doncs, això, l'ordre de les respostes és el següent:

<u>Opinió</u>	<u>Total</u>	<u>%</u>
Manquen elements de cultura	333	28,27
Manquen escoles	323	27,42
Està en vies d'evolució	244	20,71
Manca interès per part de tots	183	15,53
Ofereix moltes esperances	71	6,03
Perfecta	16	1,36
No ho sé	8	0,68
No respon	14	
	<hr/>	<hr/>
	1192	100

Aquí també, l'accent recau sobre l'aspecte negatiu. Caldrà puntualitzar, però, que la manca d'interès general, molts no la volien subscriure perquè deien que això de "general"

no és veritat pel fet que hi ha molta gent preocupada pels aspectes educatius del país.

Aleshores, hem volgut veure la possible influència del nivell d'estudis realitzats sobre aquesta opinió de la cultura, deixem de banda els que no han respost (1,2%), els que la troben perfecta (1,3%), els que no ho saben (0,7%) i aquells de qui no consta els estudis que han fet (0,4%). També hem agrupat els estudiants de carrera i estudis tècnics amb els que ja han acabat:

	<u>ofereix</u> <u>esperances</u>	<u>en vies</u> <u>d'evolució</u>	<u>mancada</u> <u>d'interès</u>	<u>mancada</u> <u>d'elements</u>	<u>mancada</u> <u>d'escoles</u>
primari	6,1	20,2	14,3	23,5	29,3
batxillerat	7,0	23,9	14,4	29,2	23,2
Est. tècnics	5,9	18,3	15,2	30,4	27,3
carrera	0,2	19,0	17,9	33,0	28,3

En una bona proporció, els que tenen l'ensenyament primari hi veuen sobretot la manca d'escoles i els que tenen el batxillerat o estudis superiors posen l'accent sobre la manca d'elements de cultura. Són prou indicadores aquestes dades? Pensem que sí. Pensem que cadascú critica allò que coneix, cadascú aspira a allò que li és necessari, a allò que li cal en aquest moment concret.

Només hi ha dues notes marginals:

- en vies d'evolució només a Catalunya
- l'educació al nostre país és autodidacta

0) La religió catòlica

<u>Opinió</u>	<u>total</u>	<u>%</u>
bé, però millorable en molts aspectes	307	41,10
falsa i inautèntica	232	31,06
autèntica i d'un valor real	75	10,04
tant me fa	71	9,50
no ho sé	34	4,55
inexistent	28	3,75
no respon	24	
	<hr/> 771	<hr/> 100

La crítica és extraordinàriament negativa. Quasi les 3/4 parts la veuen només millorable o en denunciïen clarament la falsedat. No fa pensar això? És només un snobisme o bé hi ha un problema de fons molt més seriós?

Passem a veure la repartició per edats d'aquesta opinió religiosa. Només estudiarem les dues opinions majors: "bé però millorable en molts aspectes" i "falsa i inautèntica".

Mirem els percentatges de cada opinió en cadascuna de les edats. És el següent:

<u>Edats</u>	<u>Bé, però millorable en molts aspectes</u>	<u>Falsa i inautèntica</u>
15-20	33,6	24,8
21-30	37,1	34,4
31-40	50,0	30,0
41-50	45,3	26,4
† 50	44,2	34,7

Mirem ara com es reparteixen aquestes opinions en cada una de les categories professionals. Només tindrem en compte les dues respostes més abundants i les professions del comerç, administratius, obrers, professions liberals i estudiants. La distribució és la següent:

	<u>bé però millorable en molts aspectes</u>	<u>falsa i inautèntica</u>
Comerç	40,2	27,8
Administratius	42,1	30,3
Obrers	34,6	25,0
Prof. liberals	44,0	36,0
Estudiants	31,6	36,2

Aquestes dues opinions acaparen la major part dels percentatges en cada grup professional. Val la pena de subratllar com, també a aquest nivell, les diferències no són massa significatives. Potser puntualitzaria que les professions liberals i els estudiants presenten els percentatges més alts quan diuen que la religió catòlica al nostre país és falsa i inautèntica.

I també que els obrers, sobre aquest 25% donen un 13,2% de gent als quals la religió tant els fa. De lluny és el percentatge més alt d'aquesta resposta (28,2%). Tinguem en compte que la indiferència ha de ser valorada més seriosament que la mateixa crítica negativa.

Les notes marginals són abundants:

- els catòlics de la nova generació són més responsables
- la religió els ha fugit de les mans
- religiosament es barallen entre ells
- la jerarquia no està a l'altura
- la religió és massa supersticiosa
- es tracta d'una religió estatal
- la religió està massa lligada amb el capital
- el Concili ha causat una ruptura

P) L'estructura sindical

<u>Opinió</u>	<u>total</u>	<u>%</u>
Molt negativa	306	42,03
De possible evolució	147	20,19
No ho sé	138	18,96
Estabilitzada i inamovible	114	15,66
Perfecta	23	3,16
No respon	43	
	771	100

Cerquem ara la correlació entre aquestes respostes i la categoria socio-professional. Deixem de banda els que no han respost i els agricultors. El quadre és el següent:

<u>Professions</u>	<u>Perfecta</u>	<u>Possible evolució</u>	<u>Estabilitzada</u>	<u>Negat.</u>	<u>No ho sé</u>	<u>total</u>
Comerç	3,1	19,6	23,7	29,9	13,4	100
Administr.	2,8	21,3	14,0	42,7	14,6	100
Obrers	4,4	14,0	14,7	44,9	14,7	100
Prof. liber.	3,0	16,0	8,0	60,0	10,0	100
Industrials	5,4	21,4	8,9	50,0	7,1	100
Estudiants	2,0	21,1	15,1	25,7	30,9	100
Prof. Indef	0,0	16,7	21,4	19,0	42,9	100

Q) Catalunya

<u>Opinió</u>	<u>total</u>	<u>%</u>
Té dificultats com a país	335	44,67
Té grans possibilitats	214	28,53
Està anul.lada	101	13,47
Està com ha d'estar	72	9,60
No ho sé	28	3,73
No responen	21	
	<hr/> 771	<hr/> 100

Quasi la meitat ha posat l'accent sobre les dificultats. Tenmateix hi ha un bon percentatge que ha portat l'accent sobre les possibilitats (28,53%). L'una i l'altra opinió no s'exclouen de cap manera.

Pel que resta, es veu clar que el problema català és considerat com a autèntic problema. Si sumem els que hi veuen les dificultats amb els que la veuen anul.lada, ens dóna un respectable 58,14%. La veritat és que Catalunya dintre d'Espanya és mirat amb una visió tremendament pessimista.

Si volem saber cap on s'ha dirigit el pes de l'opinió dels immigrants o dels nascuts fora de Catalunya i les seves diferències amb els catalans, tenim el quadre següent:

	<u>està com ha</u> <u>d'estar</u>	<u>té possibi-</u> <u>litats</u>	<u>té difi-</u> <u>cultats</u>	<u>està</u> <u>anul.lada</u>	<u>no ho</u> <u>sé</u>
Immigrats	24,1	25,9	31,5	9,3	3,7
Catalans	8,3	28,0	44,2	13,4	3,6

Així com el 57,6% dels catalans s'ha inclinat per les dificultats i per l'opinió que Catalunya està anul.lada, per la seva banda el 50% dels immigrants creu que Catalunya està com ha d'estar i hi veu possibilitats com a país.

Això ens indica clarament els matisos especials que provenen del fet d'haver nascut a la terra catalana. El regionalisme malgrat alguns percentatges excepcionals (el 31,5% dels immigrants hi veu les dificultats), ve determinat pel fet d'haver nascut a una terra concreta.

Si ens preguntem encara per la influència de l'edat en aquesta opinió sobre Catalunya (només tenint en compte els qui posen l'accent sobre les possibilitats, sobre les dificultats o els que afirmen que està anul.lada), tenim el quadre següent:

<u>Edats</u>	<u>té grans possibilitats</u>	<u>té dificultats com a país</u>	<u>està anul.lada</u>
15-20	27,6	35,5	10,7
21-30	23,4	50,8	13,3
31-40	28,0	48,0	13,0
41-50	34,0	37,7	16,0
+ 50	32,6	43,2	14,7

Que té dificultats com a país és la resposta predominant en tots els grups d'edat. Però aquesta importància és relativa segons de quina edat es tracti. Entre els de 21 a 40 anys és quasi la meitat, mentre que en els altres és bastant menys.

R) El futur d'Espanya i les seves previsions

En demanar sobre el futur del país, molts ens interrogaven ja d'entrada: de quin país? El país, per a ells, és Catalunya. D'altres, en canvi, no ho entenen així, perquè per a ells el país és Espanya.

Les respostes a la qüestió del seu estat d'ànim respecte al futur del país es reparteixen de la manera següent:

<u>Opinió</u>	<u>Total</u>	<u>%</u>
optimisme	304	41,36
angoixa i neguit	229	31,16
pessimisme	126	17,14
no ho sé	76	10,34
no respon	36	
	<hr/>	<hr/>
	771	100

Quasi la meitat són optimistes. Quasi una tercera part estan angoixats. Quina diferència hi ha entre angoixats i pessimistes? No és massa clara. Si els sumem, dona un 48,30%, que és pràcticament l'altra meitat. Res no en podem deduir.

A l'hora de fer una programació de cara a aquest futur de la nació, les opcions es reparteixen de la manera següent:

<u>Opinió</u>	<u>total</u>	<u>%</u>
invertir en educació	491	34,19
promoure l'agricultura	255	17,16
sanejar l'economia	255	17,16
canviar el govern	231	16,09
altres iniciatives	98	6,82
no ho sé	51	3,55
si pogués, marxaria a l'estranger	45	3,13
no hi ha res a fer	10	0,70
no responen	14	
	<u>1450</u>	<u>100</u>

L'educació és assenyalat com a punt culminant d'acció política. És una àmplia tercera part de les respostes. Coincideix també amb l'opinió negativa en parlar de la cultura. La gent excursionista està realment preocupada per la promoció cultural del país. És important de tenir-ho en compte.

La proposta de "sanejar l'economia", en els moments psicològics en què eren divulgats els escàndols de MATESA i d'altres, explica fàcilment que l'opinió s'inclinés per aquí.

Hem volgut posar en relació aquesta projecció política del país amb les entitats afectades a l'enquesta. Era per veure si les contrades rurals eren les que havien fet el pes fort sobre la "promoció de l'agricultura". En ha semblat no poder entreveure-hi res de nou. Les diferències no són prou significatives.

Després hem posat en relació aquesta pregunta amb els grups d'edat. Com que el pes de la joventut és tan manifest, només consten en aquest quadre els percentatges de cada opinió corresponent als adolescents i als joves. És el següent:

	<u>15-20</u>	<u>21-30</u>
invertir en educació	24,8	35,8
promoure l'agricultura	18,8	35,3
sanejar l'economia	22,7	36,9
canviar el govern	30,7	39,4
no hi ha res a fer	40,0	30,0

si pogués marxaria a l'es-		
tranger	40,0	48,9
no ho sé	49,0	21,6
altres	25,5	34,7

Pràcticament, la majoria dels percentatges en cadascuna de les respostes, es concentren del 15 als 30 anys. Les expressions "no hi ha res a fer" i "si pogués, marxaria a l'estranger", són pràcticament absorbides per aquests grups d'edat. Negativa rotunda i expressions que corresponen a persones completament desanimades de cara a un futur. Val la pena de pensar-hi. I això es dona precisament en la joventut, on el valor global de les crítiques negatives era el més abundant.

IV.- CLOENDA

Com es presenta avui l'excursionisme a Catalunya, caracteritzat de sempre com un moviment dinàmic i amb una influència positiva que s'ha fet sentir històricament sobre la política catalana?

Com veiem l'excursionisme a Catalunya actualment després d'una revisió total de l'actitud de la gent afiliada a les entitats excursionistes fins i tot davant de problemes que no pertanyen precisament al seu món?

Sembla que es tracta d'un fenomen que, desarrelat de les genuïnes tradicions excursionistes es troba en certa manera absorbit pel món que l'envolta, i alhora, encara que sembli contradictori, no participa en massa activitats fora del muntanyisme (i això comptant que realment participi en la vida excursionista). És massa passiu. Se sent impotent davant de factors objectius i subjectius que decideixen els destins del país i fins i tot el seu propi destí. És, més aviat, pessimista. Viu excessivament de records històrics.

En altres temps, l'excursionisme, integrat completament al destí polític i científic del país català, es distingia manifestament pel seu particularisme i el seu esperit creador en la societat on li havia tocat de viure. Actualment sembla que malgrat el sentit crític latent, tendeix a integrar-se a la societat global sota la impulsió de les tècniques noves, o reduir-se, sota una aparent manca d'ideal, i limitar-se només als aspectes esportius i tècnics de la seva activitat. És evident que s'han produït molts canvis des de fa ja algunes dècades d'anys, en la societat, que obliguen a replantejaments nous en la vida excursionista. Aquests canvis afecten no solament el nivell de l'activitat, sinó el nivell del mateix "standing" de vida de la persona. La comoditat i el confort són, per exemple, un cop molt dur a l'activitat muntanyenca. Allò que ahir era normal, avui ha esdevingut, per la força dels fets, cosa d'herois.

L'excursionisme autèntic continua essent minoritari. L'autenticitat del seu tarannà d'aleshores està molt més diluït. Hi ha moltes persones afiliades a les entitats excursionistes

i que han respost a l'enquesta, que no estan pas netament diferenciades de la massa diumengera de les platges o de les muntanyes.. L'excursionisme es troba malejat, com dispersat en una societat més ampla. Sembla com si l'excursionisme s'hagués conformat a viure en l'anonimat d'un cos social més vast.

De totes maneres, encara que minoritàriament, l'excursionista, avui, continua com a figura social específica, malgrat les transformacions socials que pot haver sofert, en el seu comportament i la seva consciència. A més existeix una consciència certa de grup.

Però, potser el més cert és que el que realment roman és l'excursionisme. Per tradició anterior? Com una mena de renda del passat? No ho sé. El que es pot dir és que l'excursionisme d'avui no és el d'ahir i que pateix veritablement l'enorme risc de caure en l'atonía on han caigut tantes coses. Aleshores, si aquest cas es donés, certament la influència de fet de la força excursionista quedaria reduïda a no res, malgrat que encara en el sol fet de parlar d'excursionisme moltíssimes persones hi continuen veient l'aspecte esportiu o l'aspecte catalanista.

Aleshores, la possibilitat de reflexió es desplega en una doble direcció: l'assimilació perfecta de la línia que ja ve traçada o bé la revolta inconformista però constant. Revolta que no necessàriament desemboca en una activitat productora de canvi social.

L'excursionisme, en gran part, ha optat per la primera direcció. I, dintre d'aquesta, el jovent en general s'inclina per una activitat esportiva i la gent gran en bona part es deixa vèncer pel record històric i sentimental.

És tanta i tan profunda la massificació operada en el nostre país en aquests últims trenta anys, que aquest corrent ha afectat directament la gent de muntanya. I si l'excursionisme roman, és perquè té una vàlvula d'evasió que fa que la gent s'hi apunti: l'activitat esportiva es realitza en un país on les belleses naturals van de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó.

Aquesta evolució, és potser un índex que assenyala que l'excursionisme ha renunciat per sempre més al paper històric actiu que ha jugat fins a l'any 1936? O és només el reflex de l'esperit desencarnat i escèptic d'una època de transició? Sens dubte, l'excursionista ja no és aquell que era. Però la història de l'excursionisme a Catalunya és més aviat, no la d'una integració, sinó la de la transformació d'un home que havia concebut una solució al problema de la seva existència política, en un home que en aquest sentit ja no té cap solució clara i immediatament aplicable.

Tot això no permet pas de concloure que la història de l'excursionisme ha arribat al seu terme. Hi hauria arribat si l'excursionista fos totalment integrat a la societat més ampla o si tingués la convicció definitiva que no hi ha solució al problema de la seva existència política i que ja només resta com a únic camí, la sortida d'evasió en l'esportisme. Però això va més enllà de l'objecte del nostre estudi. La història continua i caldrà ésser atents a les diverses evolucions de l'excursionisme perquè, si les circumstàncies hi porten, quasi per la mateixa força dels fets, l'excursionisme pot molt fàcilment reprendre, evidentment en un context nou, l'empenta que tenia l'any 1870.

Considerem que, per predir el futur, hem de consultar, amb una certa perspectiva, la història del muntanyisme a Catalunya. Amb un cert risc d'equivocar-me puc dir en veritat que l'excursionisme a la nostra terra seguirà les petjades de la línia històrica que ha portat fins ara. Podriem dir amb una mena de seguretat, que l'evolució social i política del país marcarà el vaivé del muntanyisme a Catalunya, i que, en definitiva, l'evolució vindrà marcada més per l'evolució político-social de Catalunya que pels progressos tecnològics, els quals només aconseguiran provocar un canvi en les tècniques de sortida, però no podran fer variar allò que hi ha al fons de l'ànima excursionista.

I què direm d'aquesta passivitat, d'aquesta mandra que es revela evident en molta gent de muntanya? Què direm d'aquest deixar-se dur pel joc de les circumstàncies i de l'evolució de les coses?

Resta encara aquella minoria que pretén edificar de nou, que encara vol construir i reconstruir el que sembla enrunat. Resta, certament, aquella minoria que la pràctica de la muntanya ha portat a un compromís més ample, a una visió o plantejament de la posició global de l'home en el món: en el treball professional, en la societat, en les relacions humanes, en la cultura, etc.

L'autenticitat no es troba a cada cantonada. Haurem de fer una mica com Diògenes que, amb una llanterna buscava insistentment un home. No voldria ser massa pessimista; joestic convençut que, si fem com el filòsof grec, trobarem encara l'home enmig d'aquesta boscúria espessa de l'excursionisme actual a Catalunya.

Raimon Bonal

18 de setembre de 1970

V.- APÈNDIX

1.- BREU NOTICIA HISTÒRICA DE L'EXCURSIONISME A CATALUNYA

La primera entitat excursionista que va veure la llum a Catalunya fou l'Associació Catalinista d'Excursions Científiques. La seva naixença ens és explicada per un dels protagonistes, en Josep Fiter i Inglès, amb aquella prosa recarregada de la segona meitat del segle passat, i posa en evidència l'esperit que animà al primer centre. Fou en una excursió a Montgat.

"Assentats al sorral que besa l'ona del Mediterrani, es parlà de fundar una associació que, practicant sortides per l'estil de la que tan agradable s'havia fet aquell jorn, permetés d'estudiar les riqueses de la nostra terra sota els diferents aspectes científic, artístic i literari, que els seus estudis portats a cap fins aleshores per alguns dels allí reunits obeïssin en endavant a un pla fix, inspirant-se en les profitoses i nobles idees del catalanisme... Allí mateix al vagó, donaren per plantejada la institució i allí mateix, el nomenat tresorer cobrà les primeres quotes dels novells socis". (1)

Això era al mes de novembre del 1877, i els capdavanters van ésser en Pau Gibert i Roig, en Marçal Ambrós i Ortís, en Ricard Padrós i Arquiu, en Jaume Faralt i en Josep Fiter i Inglès. Un altre autor, Agustí Jolis, ens dóna les dades exactes del naixement de les entitats a Europa.(2)

1857 Club Alpí Anglès
1862 Club Alpí Austríac
1863 Club Alpí Suís
1865 Club Alpí Italià
1874 Club Alpí Francès

---

(1) Citat a ENCICLOPÈDIA DE L'EXCURSIONISME, Josep Iglésies, Barcelona, Josep Dalmau, 1964-1965. Vol. I, p. 42

(2) Agustí Jolis, LA CONQUISTA DE LA MONTAÑA. Historia del montañismo en el mundo entero. Col. Herakles, nº 1, pp. 82 ss.

1876 Club Alpí Català (Centre Ex. de Catalunya)

1908 Club Alpí Espanyol (Madrid)

1914 Club Deportivo Bilbao

1915 RSEA Pañalara (Madrid)

Les dates diuen ben clar com l'excursionisme a Espanya va néixer a Catalunya i el primer contacte amb els clubs alpins de fora va tenir lloc a la Conferència Internacional de Clubs Alpíns a Ginebra (la XV Junta General del Club Alpí Suís del primer al 4 d'agost de 1879 i el representant espanyol fou en Ramon Arabia i Solanas, fill de Mataró.

Agustí Jolis en un petit incís ens assenyala ben clarament la finalitat de l'excursionisme al nostre país quan diu: "el excursionismo en Cataluña venía a cumplir una doble misión de renacimiento y fe en los destinos patrios".

En Josep Iglésies (3), ens indica l'esperit científic de l'excursionisme primigeni:

"L'excursionisme no podia ésser una entitat científica, ni cultivar la ciència per ella mateixa. Però, en reunir els homes de procedència científica diversa i impulsar-los a prosseguir la seva tasca en llengua catalana, forní el conjunt de les activitats referides d'una intenció que no tenia abans el treball aïllat de cadascú...

"D'altra banda, l'excursionisme inicial duia la preocupació museística i arxivera encastada, i els jovincells que iniciaven el moviment copiaven capitells, dibuixaven finestrals, calcaven làpides i recollien fòssils i plantes, pedres, fragments de ceràmica, ferros forjats per penjar als murs del seu niu barceloní; anotaven llegendes, transcrivien documents i tenien la ment posada en la creació d'un museu, un arxiu de ciències naturals i una biblioteca. Somniaven fer allò que els organismes públics que hi eren obligats no feien."

Realment, la intencionalitat primera de l'excursionisme a Catalunya és indubtable. En podríem fer cites i més cites d'estatuts

---

(3) O.C., vol. I, p. 58

i reglamentacions que reflecteixen alhora el doble caracter essencial del seu naixement: l'amor al país i l'amor a la ciència.

Per no carregar excessivament les proves, citaré només unes paraules de mossèn Gudiol en l'acte inaugural del Centre Excursionista de Vic el 1911:(4)

"No comprenc l'esportisme que es llença al vèrtic dels plans, muntanyes i mar, per carreteres, glaceres i rius, que assoleix les més altes cimes, que baixa a les profunditats, que travessa l'espai sens un resultat interessant per la ciència, per l'individu, per la humanitat...

La tendència esportiva és un veritable perill per l'excursionisme i tinc exemples de com ha malograt una direcció ben empresa, que després frívolament ha estat canviada i insensiblement ha portat al que se n'ha dit alpinisme i ha acabat per ésser un veritable atletisme o una adoració de la brutalitat humanitzada". Potser a les oïdes no avesades a aquesta matèria tot això pot sonar a un idealisme infantil, a un apassionat desig de voler subratllar unes característiques de l'esport de la muntanya que són anecdòtiques. No hi cal més prova que consultar la història crua i neta i saber-hi llegir honestament les profunditats de l'ànima excursionista a Catalunya.

Així, per exemple, en Josep Iglésies (5) quan es demana què era en realitat l'excursionisme, diu:

"Set delerosa de fer coneixença directa amb la geografia del país, satisfacció de trobar-ho bell i constel.lat de deixes ingents del passat, que eren un exponent d'una història gloriosa, afany d'il.lustració i de cultura, de valoritzar aquelles deixes, gaudi estètic de contemplació de paisatges, deler d'enfilar muntanyes i fruïció física de posar a prova unes energies corporals.

---

(4) citat per Josep Iglésies, O.C. vol. I, p. 444

(5) O.C. vol. I, p. 525

"Pel cap baix podem considerar que els seus ingredients eren collits, en una meitat, en el camp esportiu més noble i l'altra bona meitat, en l'esfera espiritual i l'àmbit de la intel·ligència i la cultura...

"No és aventurada l'afirmació que havia sorgit una mística excursionista. Per qualsevol cosa que es plantegés en la vida catalana, s'exigia immediatament el concurs de les entitats excursionistes, si és que de bell antuvi la iniciativa no havia sorgit del seu si mateix. L'excursionisme encarnava la part més sensible, la més noble i abnegada de la joventut." A partir del 1876 van sorgir com bolets noves entitats excursionistes a Catalunya. No solament a Barcelona, sinó arreu del país es veia la necessitat de crear i recrear noves petites agrupacions, sigui de manera independent, sigui com a delegacions d'entitats més experimentades. I arreu es nota el mateix esperit. Vegeu-ho:

"Té per objecte recórrer les comarques de Catalunya a fi de conèixer, estudiar i conservar tot el que li oferesquen de notable la naturalesa, la història, l'art i la literatura en tots llurs manifestacions així com la llengua, les tradicions els costums dels seus habitants, valent-se de l'excursionisme per divulgar llur coneixement i fomentar l'estimació que es mereixen.

"L'atenció del Centre Excursionista serà extensiu a les terres veïnes de Catalunya en els expressats conceptes (6)

"Ja de bon principi vam volguer treure de l'excursionisme local aquella enutjosa rutina de "l'anar a fora" donant-li tot seguit un caire que agermanés l'esplai de la Naturalesa amb l'afició a estudiar-la i conèixer-la"(7).

---

(6) Citat per Josep Iglésies, O.C. vol. I, p. 167. És l'art. 1 dels estatuts del Centre Excursionista de Catalunya, redactat l'any 1890.

(7) Idem., O.C. vol. I, p. 500. Es tracta de l'Agrupació Excursionista de Granollers, l'any 1928.

"Fou fundat amb el fi de conservar i estudiar el que de notable ofereix la Mare Naturalesa en les seves diferents branques de la ciència, la història, l'art i la literatura en les seves múltiples manifestacions" (8).

"L'excursionisme dels "blaus" té un caràcter preponderantment espiritual, com d'artistes, d'intel.lectuals cançoners i contemplatius i això assenyala una varietat més dins la nostra activitat" (9)

"Sóm un nucli de joves d'ambdós sexes,propaguem i practiquem l'excursionisme com a finalitat per a instruir-nos i disfrutar de les meravelles que guarda la natura, volem que les ensenyances adquirides en excursions siguin pedra bàsica del nostre pervindre"(10).

"L'estiu de 1945 es va insinuar la idea de constituir una societat excursionista que unís la investigació folklòrica a l'excursionisme pròpiament dit i compregués en la seva actuació, no solament l'impuls d'una escalada i totes les altres satisfaccions que ens pugui donar la muntanya i la neu, sinó també l'aprofitar la coincidència de les aficions, fer encaminar els que fins aleshores solament es sentien atrets per l'escalada, l'esquí o el camping vers el camp de l'amor al passat espiritual de la nostra terra, convertint-lo en força de primera línia per fer ressuscitar allò desaparegut, reconstruir allò derruït i conservar tot allò que ens resta de valuós llegat dels avantpassats"(11).

---

(8) Idem., O.C., vol. I. p. 500. Es tracta del Centre Excursionista Balaguerí, l'any 1929.

(9) Idem., O.C., vol. I. p. 624. Es tracta del Centre Excursionista "Els blaus", l'any 1920.

(10) Idem., O.C. vol. I, p. 660. Es tracta del Centre Excursionista "Aliga" de Les Corts, l'any 1930.

(11) O.C. vol. II, p. 100. Es tracta de l'Associació Excursionista d'Etnografia i Folklore, l'any 1948.

El fet que amb major certesa es pot presentar com a antecedent immediat de la fundació del primer organisme excursionista d'àmbit nacional, hem de cercar-lo en l'aparició a Barcelona d'un grup joveníssim que s'anomenà "Societat X". Aquesta pseudo-societat fou restringida pels seus components a dotze membres. Eren molts els aspirants i ningú no podia ésser admès, si no obtenia l'absoluta unanimitat dels membres antics. L'estol volia tenir un caràcter tenebrosament clandestí i secret...

Il·lusos, imaginaven constituir com una mena d'estat major d'un futur exèrcit i ensems un cos de futurs estadistes plenament coneixedors del país que havien de governar...

Amb independència de la "Societat X", pels volts de 1876, hi havia també un grup d'estudiants de Llotja, la majoria obrers tipògrafs, els quals realitzaven sortides diumengeres amb l'anhel de dibuixar les curiositats arqueològiques que hi havia entorn de Barcelona...

Els altres membres de la "Societat X" sembla que inicialment consideraren una traïció el fet que en Josep Fiter i Inglés amb un grup de quatre persones, fundés la primera entitat excursionista a Mongat el dia 26 de novembre de 1876 (12).

Per quina raó o per quina causa calgué esperar la data relativament tardana del 1876 per constituir la primera entitat? En Josep Iglésies, n'apunta aquestes quatre:

1) La inseguretat personal a molts camins i sobretot la de la muntanya en general en dies no gaire allunyats al nostre.

2) El tancament de portals, sobretot barcelonins.

3) La manca de vies de comunicació.

4) El treball en diumenge. (Fins el 1904 no va sortir la llei del descans dominical) (13)

---

(12) O.C., vol. I., pp. 39-40

(13) O.C., vol. I., pp. 39-40

Una cosa resta clara, malgrat tot, i és que l'excursionisme brollà com un impuls espiritual i es congria en un ambient patriòtic propici.

En aquest quadre que segueix, he intentat plasmar gràficament l'evolució dels primers passos de l'excursionisme fins al 1915.

1.- (novembre 1876) Associació Catalanista d'Excursions Científiques.

2.- Escissió (28 setembre 1878) Associació d'Excursions Catalana delegacions (1883):

Vilanova i La Geltrú

Tarragona

Badalona

Figueres

3.- Reagrupació d'ambdues (1890) Centre Excursionista de Catalunya.

1884. Associació Catalanista de Reus (purament científica)

1885. Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera (amb una Secció de Muntanya que es va refer el 1915 amb motiu del III Congrés Excursionista Català a Tarragona, l'any 1913).

1901. Centre de Lectura de Reus (Secció de Muntanya)

1905. Centre Excursionista de la Comarca de Bages de Manresa.

1905. Centre Excursionista de les comarques del Pla d'Urgell i la Segarra a Tàrrrega.

1906. Centre Excursionista de Lleidà

1907. Agrupació Científico-Excursionista de Mataró (Secció de Muntanya del Cercle Catòlic d'Obrers de Mataró).

1908. Centre Excursionista de la Comarca del Vallès (Sabadell)

1909. Secció d'Excursions (secció de la societat Catalunya Vella de Vic).

1910. Secció d'Esports del Casino de Ribes de Fresser

1910. Centre Excursionista de Terrassa

1912. Secció Excursionista de l'Orfeó de Tortosa

1912. EspLai Excursionista de La Bisbal de l'Empordà

1915. Agrupació Excursionista de Reus.

El curs del temps fa certament la vida i la vida, precisament perquè és així, viva, està sotmesa al vaivé de les circumstàncies i al joc i a la tensió de la lluita per l'existència, concretada en la tensió entre la subsistència i la mort. A vegades, pot més la vida que la mort; però d'altres vegades, la força del no-res, de la negació, de l'abolició fa que les coses desapareguin malgrat que la voluntat dels homes s'hi oposi. I així és com aquestes entitats, nascudes de l'entusiasme científic i catalanista primigeni, van sofrir la davallada fatal de la mort. D'altres vingueren a substituir-les. I aquelles primeres entitats, de fet, marcaren la línia d'un esperit a seguir i una orientació a prendre.

En l'actualitat, són moltíssimes les societats excursionistes al nostre país; però, d'aquelles primeres, en resten ben poques. Per ordre cronològic són les següents:

1890. Centre Excursionista de Catalunya

1901. Centre de Lectura de Reus

1905. Centre Excursionista de la Comarca de Bages de Manresa

1906. Centre Excursionista de Lleida

1907. Agrupació Científico-Excursionista de Mataró

1910. Centre Excursionista de Terrassa

1911. Centre Excursionista de Vic

Més endavant, després del 1931, l'aparició de noves entitats sembla minvar una mica, degut a un fet ben clar.

Entre el 1923 i el 1930, el país visqué uns moments anormals en què la lliure expressió era reprimida. Això encaminava al camp cultural i, en conseqüència, a l'excursionisme, molt jovent que necessitava un mitjà o altre de manifestar-se. A partir del 1930, tot s'esbatanà i l'agitació pública, característica del període, s'endugué els entusiasmes de la joventut cap a vehements manifestacions i organitzacions polítiques. Restaven dins l'excursionisme aquells que ho eren essencialment amb independència de la seva manera de veure els afers Polítics. (14)

---

(14) O.C. vol. I, pp. 523-524

Va minvar la deu de l'excursionisme a partir de 1930; però no vol dir que anteriorment tot haguéssin estat flors i violes. El naixement de la Mancomunitat, l'any 1914, va suposar una greu dificultat al paper de primer ordre que jugava l'excursionisme al país. Així ho revelen les curioses paraules d'en Francesc Maspons i Anglasell (15) parlant de la plenitud del Centre Excursionista de Catalunya:

"Era difícil, per part de l'excursionisme, saber trobar l'encaix dins la complexitat de la vida espiritual catalana d'aquells dies, puix semblava evident que les principals institucions sorgides amb l'assaig estatal de la Mancomunitat li havien pres els postulats essencials. Amb tot, lluny de renunciar a la seva significació de fogar cultural, la seu de l'excursionisme català, s'hi afiançà, seleccionant els temes del seu interès i cultivant-los amb major vigor i profunditat. Per altra banda, adquireix una fortitud esportiva amb l'ample abast donat a les activitats dels exercicis de neu i l'escalada".

Finalment, com una referència històrica de primera importància cal preguntar-nos què representà la guerra civil espanyola per l'excursionisme català i què significà el 1936 per l'esport de la muntanya. Val la pena de subratllar dos elements (16):

En primer lloc, la guerra 1936-1939 va esclarissar els estols excursionistes mobilitzant els seus elements per dur-los als camps de batalla. Molts no en tornaren. D'altres passaren a l'exili. El material amb què comptaven les entitats fou requisat per utilitat bèl·lica.

D'altra banda, en donar per acabada la guerra, l'organització política que infantà va imposar una restricció, quant a llibertat d'associació, que impossibilità la subsistència de molt dels vells agrupaments.

---

(15) Citat per Josep Iglésies, O.C. vol. I, pp. 289 ss.

(16) O.C. vol. II, p. 7

La ingratitud d'una guerra és sempre enutjosa. No respecta res, ho destrossa tot, no té en compte res del que s'ha anat construïnt al llarg de la història amb l'esforç i els sacrificis de les generacions. Qualsevol diria que el treball humà i l'esforç de construcció dels homes només han estat fets per a ésser destruïts, en uns segons, en uns pocs minuts de bombardeig.

La guerra civil és encara més injusta. Els germans d'un mateix país, per odi mutu, intenten destruir-se mútuament i, per tant, totes les seves creacions. No hi ha res que resti en la indiferència: tot és motiu d'amor apassionat o d'odi incontenible que no perdona.

L'excursionisme, el fons profund de l'ànima excursionista, aquella tendència científica i aquell esperit de recerca no podrien desaparèixer. L'únic que no pot destruir la guerra és el valor dels homes i d'una cultura. I l'excursionisme, essent un valor cultural per excel·lència, no podia desaparèixer.

Si abans del 1936 hagués triomfat la tendència a reunir l'excursionisme en una sola entitat, seguint l'exemple dels clubs alpins estrangers, constituïts en una agrupació exclusiva en cada territori estatal, la inevitable intervenció o coacció originada per la guerra li hauria estat decisiva. Una sola testa s'escapça amb molta facilitat. Ara, cada entitat ha manifestat calladament un impuls de resistència a les influències malsanes del carrer. Podem proclamar que devem a la fragmentació haver vençut els propòsits de fer sorgir un excursionisme manufacturat, gregarista, d'eixam, de ramat o de filera regimental. (17).

Sens dubte aquesta multiplicació s'adiu amb el nostre temperament una mica anàrquic i independent i amb l'esperit individualista que ens caracteritza, cosa que sembla també ésser un reflex de la gran varietat de la geografia del nostre país, que no deixa d'oferir molt seriosos inconvenients. Amb tot,

---

(17) Josep Iglésies, vol. II, p. 8

constatada la formidable florida i vitalitat del nostre excursionisme al present segle, sembla que no era possible que una sola entitat pogués donar acolliment a tantes iniciatives i a tant divers jovent com generosament es donava a l'afany entusiasta de fer coses. Al segle passat, l'excursionisme era limitat a una selecció cenyida a uns il.luminats, i la part del poble, que aleshores es pensava influir, era també reduïda a uns elements intel.lectuals, que tenien també alguna cosa de confabulats. Ara tota limitació era anul·lada. Hi cabia tothom i la irrupció semblava inevitable. Durant un temps pogué ser agombolada la il.lusió que, com un mal menor, havia d'estabilitzar-se una gran entitat representativa a cada barriada de la ciutat comtal, igual com se'n fixava una a cada ciutat comarcal. Però també a la perifèria barcelonina sorgeixen i es mantenen múltiples associacions i grups que es llencen a un esforç emulatiu i que, malgrat la germanor que les lliga, alguna vegada s'entrebanquen en el compliment de llurs objectius. (18)

La Unió Excursionista de Catalunya constituí un assaig reeixit d'una necessitat que venia imposada per l'excessiva fragmentació de grups excursionistes sense possibilitats econòmiques, ni direcció responsable. S'havia arribat a un punt que els grups i grupets es multiplicaven excedint-se en el camí ascensorial de l'expansió excursionista, degut a llur modesta i precària fortitud. Cap d'aquests grups no podia realitzar una obra pràctica, constructiva, eficaç i útil per falta de reserves materials i morals.

La Unió Excursionista de Barcelona, primer, i la de Catalunya després, es féu ressò de la necessitat de fusionar diverses agrupacions i fer-ne sorgir una de forta, amb vitalitat i energia suficient per dur a terme una autèntica missió. El propòsit fou que cada entitat conservés la seva personalitat però ajuntant la seva actuació i economia a un esperit col·lectiu dins una mena de federació. (19)

---

(18) O.C., vol. I, p. 521

(19) O.C., vol. I, p. 569

La UEC actualment, com veurem més endavant, continua una vitalitat que és digna del més gran elogi. Amb tot, no ens penséssim pas que la UEC, amb el desig de fer la unitat o la federació hagi caigut en el gran vici de voler la unanimitat. Cada entitat conserva la seva autonomia i el seu règim propi; conserva, en definitiva, la seva vida.

Precisament, la necessitat de fer sorgir un organisme superior que ordenés activitats dels diversos grups i els encaminés a una major efectivitat, amb la col.laboració mancomunada de tota la gran família excursionista, tingué alts i baixos i prengué diverses formes i en realitat sols arribà a adquirir plena efectivitat en comptats períodes. Determinades pugnes que sorgiren entre algunes associacions disminuïren l'eficàcia dels organismes coordinadors i aquests, a la llarga, es desferen. Però com que la necessitat subsistia, en sorgiren de nous amb el mateix postulat, disposats a prosseguir en el propòsit. L'afany aglutinador es concretà en les següents realitats: (20)

1. Aplecs d'entitats excursionistes
2. Congressos excursionistes
3. Lliga d'entitats excursionistes de Catalunya
4. Federació d'entitats excursionistes
5. Secretariat de Coordinació de Treballs Excursionistes

Els aplecs

- 1910 - Poblet
- 1918 - Sant Miquel del Fai
- 1920 - Sant Llorenç del Munt
- 1921 - Olèrdola
- 1922 - Sant Benet de Bages
- 1923 - La Pobla de Claramunt

Els congressos

- 1911 - Lleida
- 1912 - Manresa
- 1914 - Tarragona

La lliga d'entitats excursionistes de Catalunya

La principal de les activitats de la Lliga es concretà en els encàrrecs que feia a grups escollits d'organitzar les excursions col·lectives.

- 1921 - Breda i Montsoliu
- 1921 - Turó de Montcau
- 1922 - Centelles, Pla de la Garga
- 1923 - Sant Celoni, Vilardell

Homenatges:

- 1916 i 1930, al doctor Ignasi Melé, de Tossa
- 1933, al senyor Tomàs Reguer, de Ripoll

Federació d'entitats excursionistes

Sorgí l'any 1930 i tenia organismes especialitzats, com l'obra dels Campaments generals de Catalunya i la Federació Catalana d'Esquí.

Campaments generals de Catalunya:

22/24-IX-1928	La Mora, La Calma	51 Acamp.	9 entitats
21/14-IX-1929	Can Boquet, Vilassar D.	202 Acamp.	18 "
19/21-IV-1930	Can Camps, St. Quirze G.	194 "	21 "
6/8 -IX-1930	Bellaterra (Cerdanyola)	315 "	(germanor)
4/6 -IV-1931	El Brull (Montseny)	195 "	24 entitats
24/25-X -1931	Molí de l'Avencó	235 "	21 "
14/16-V- 1932	Can Bon Amic (Palautor.)	410 "	30 "
5/6 -XI-1932	Can Gibert (Palautorde.)	488 "	41 "
3/5 -VI-1933	Can Sunyer, Pla de Garga	474 "	46 "
1/7 -VI-1935	Caldes de Montbui	1.176 "	53 "

El Secretariat de Coordinació de Treballs Excursionistes

Hi va haver un moviment que donà vida al periòdic aglutinador titulat "Excursionisme" i, al seu entorn, el Secretariat de Coordinació de Treballs Excursionistes, que tingué per breu missió donar una visió de conjunt del treball realitzat, a qualsevol nivell, pels adherits a les diverses entitats excursionistes de Catalunya.

Aquestes realitzacions foren, totes elles, parcials. El centralisme, com a nota típica del país, volgué també fer front al

problema de la dispersió del món excursionista arreu de la Península.

A l'Anuario de la Federación Española de Montañismo llegim aquestes afirmacions següents:

"La Federación de Montañismo, según sus estatutos vigentes, está organizada en Sociedades directamente afiliadas al Organismo Nacional y no por Federaciones Regionales, que se consideran inconvenientes para un deporte en el que hay que ir a buscar la Montaña, donde ésta se encuentra. Solamente en Cataluña y País Vasco-Navarro, donde las sociedades afiliadas son en número considerable se han creado las denominadas Jefaturas Regionales, donde existe un jefe nombrado directamente por la Federación Española de Montañismo, que tiene a su cargo la tramitación de los asuntos que por su índole no necesitan de una intervención del Organismo Nacional".(22)

El 1963, canviant en certa manera de criteri, el Consell de la F.E.M. autoritza variar el nom de la "Delegación Regional de Cataluña" pel de "Federación Catalana de Montañismo". I enguany el 1970, la revista VERTEX de la Federació Catalana s'ha començat a publicar en català.

L'any 1942, hi havia 42 societats excursionistes a Espanya amb un total de 7.730 afiliats. D'aquestes 42 20 eren a Catalunya amb 3.120 afiliats i 10 a la regió basco-navarra, amb 680 afiliats.

L'any 1960, hi havia 205 societats excursionistes a Espanya amb un total de 57,218 afiliats. 62 entitats eren a Catalunya amb 23.180 membres i 67 a la regió basco-navarra, amb 15.113 afiliats Això ens dóna una visió comparativa de la diversa distribució del fogar excursionista a la Península. No són purament dades anecdòtiques, sinó que responen veritablement a alguna cosa més. És el problema de vitalitat cultural i ètnica innegable mentre la muntanya continuï posseint un fons d'experimentació i d'investigació de la natura. Penso, honestament, que si l'excursionisme fos simplement esportiu, no caldria subratllar el caràcter eminent i preponderant que ha tingut i té a Catalunya. Són els seus tons culturals i patriòtics els que fan que la nostra atenció sigui acaparada per aquest fenomen.

---

(22) Anuario de la Federación Española de Montañismo - 1943

2.- TEXTOS DE CARTES TRAMESES PER A L'ESTUDI I ALTRA CORRESPONDÈNCIA.

1. Demanant col.laboració:

Barcelona, 9-Desembre-1969

Sr. President:

La Fundació Jaume Bofill, tal com es va parlar en les reunions dels dies 16 i 30 de Novembre, ha decidit de posar en pràctica la seva col.laboració concreta per a realitzar l'Estudi Sociològic sobre el fenomen de l'excursionisme.

La Fundació Jaume Bofill, en la persona del senyor Fèlix Martí, em va demanar de fer un projecte i un pressupost. Ambdós van ésser acceptats i la cosa, de fet, ja està en marxa.

Ni cal dir com un amant de la sociologia ha de trobar interessant un projecte semblant. Es tracta de l'estudi sociològic d'un fenomen que ha tingut una importància molt gran en el nostre país. Són molts els terrenys en els quals l'excursionisme ha fet i està fent grans serveis. A més a més de l'esplai, l'excursionisme ha realitzat i realitza interessants col.laboracions en els terrenys de l'arqueologia i la cultura en tota la geografia de Catalunya.

Però en un estudi sociològic, hom ha de prescindir de moltes coses i enfocar-ho tot en funció de la hipòtesi de treball que es planteja. En el cas que ens ocupa, la nostra hipòtesi de treball ve determinada per un coneixement, el més científic possible, del moviment excursionista tal com es presenta a l'hora d'ara. Caldrà, doncs, subjectar-nos a algunes limitacions d'ordre històric que no feren al cas. L'evolució històrica dels components de l'univers excursionista no ens interessarà; sí, en canvi, les realitzacions històriques que, de fet, s'han donat.

Serà necessari evocar aquí l'interès que això ha de despertar en els que integren el moviment excursionista?

Serà necessari dir que un treball de tan vastes dimensions no és factible sense una col.laboració estreta dels interessats?

Hi ha dades que, en la mesura del possible, serà necessari aconseguir directament de part vostra, altrament seria costós i pràcticament impossible realitzar-ho directament. Penseu encara amb la dificultat d'horaris, essent precisament les activitats del món excursionista els vespres cap al tard i no podent disposar dels arxius sinó en aquestes hores convingudes. Les dificultats concretes ofegarien els bons intents. Per la meua part, posaré al vostre servei un material que us facilitarà immensament la tasca. Només ens cal tenir constància de la vostra bona voluntat.

Aquesta carta no té altre intent que assabentar-vos dels nostres bons propòsits, demanar-vos aquesta col.laboració i posar-me incondicionalment al vostre servei.

Firmat: Raimon BONAL, sociòleg per la Universitat de Lovaina (Bèlgica)
Encarregat de l'estudi sobre l'Excursionisme.

2.- Demanant accés als arxius:

Barcelona, 20 de gener de 1970

Sr. Secretari:

Tal com els va ésser anunciat en la carta del dia 9 de desembre, l'estudi sociològic sobre el món excursionista a Catalunya, ja està en marxa.

S'han obtingut les dades de tots els centres de fora de Barcelona i realment la disponibilitat de la gent és molt gran. Es tracta ara de fer tots els centres de la ciutat, alguns dels quals ja estan a punt.

Es tractaria que ens responguéssin, a volta de correu, si és possible, quins dies i hores tenen disponibles els arxius per a treure'n algunes dades de base: sexe, edat, professió, estat civil de cada un dels socis i si són immigrants.

Hi ha un grup de gent que hi treballa i, en el que manca de gener i durant el febrer passaran els dies i hores que ens indiquin.

Agraïnt-los-hi per endavant la seva disponibilitat i esperant poder llegir les seves instruccions, rebim l'afecte i la consideració d'en

Firmat: Raimon BONAL

3.- Demanant publicacions

Barcelona, 3 de febrer de 1970

Molt senyor meu:

Interessa moltíssim conèixer totes les publicacions dels diversos centres excursionistes de Catalunya. Ens trobem amb el problema que ja en coneixem moltes, però que n'hi ha d'altres que s'havien publicat i no sabem si es publiquen actualment o ignorem si realment se'n publica alguna.

Per aquesta carta desitjariem conèixer què hi ha, de fet, de tot això. Ens hauríeu de respondre concretament a aquesta petita enquesta:

Entitat excursionista .....

Localitat .....

- 1) Tenen alguna publicació periòdica de cara als socis? SI-NO
- 2) En cas afirmatiu, quin nom concret té?
- 3) La periodicitat és: -quinzenal   -trimestral
  -mensual   -semestral
  -bimensual   -anual
- 4) Quin volum té? .....planes
- 5) Quina característica?   -circular
  -periòdic
  -revista
  -butlletí
  -programes
- 6) Han fet alguna publicació extraordinària? SI-NO
- 7) En quina ocasió? Amb motiu de què? Data, si és possible

Us agrairíem la resposta immediata d'això. No us compliqueu la vida: feu-ho, si us plau, sobre el mateix full.

Agraint-vos la vostra col.laboració, rebeu l'afecte i la consideració d'en

Firmat: Raimon BONAL

4.- Enquesta prèvia:

Barcelona, 17 de febrer de 1970

Sr. President:

Abans de llançar l'enquesta definitiva en una mostra representativa del món excursionista actual, us formulem aquestes tres preguntes que ens agradaria que fossin contestades per il.lustrar veritablement el camí de la perspectiva de l'excursionisme de demà.

Ens plauria moltíssim que sotmetéssiu aquestes preguntes a la reunió dels vocals del centre i que, més que les respostes d'una persona, fossin les d'un grup representatiu de l'entitat.

No cal dir com us agraim la vostra col.laboració per tal de conèixer a fons les motivacions de l'excursionisme d'avui.

Amb un gran afecte

Firmat: Raimon BONAL

5.- Carta del Centre Excursionista de la comarca de Bages

"les preguntes que ens proposeu m'han agradat molt. De moment us escric aquestes ratlles perquè sapiguen que hem rebut la carta i que ha estat amb satisfacció...

No sé si el que preteneu és esbrinar, com si fos una curiositat científica, l'estat de cos i d'esperit en què es troba aquest moviment, o si us proposeu ajudar-lo per tal que pugui anar essent allò que voldríem que fos tots aquells que l'estimem de debò. Tant si és per una cosa com per l'altra, jo crec que podeu comptar amb nosaltres; però naturalment si és per la

primera intenció únicament, no us refieiu de trobar, en mi personalment, almenys, el mateix entusiasme".

I amb data del 7 de març, m'explicava la feliç iniciativa que havien tingut:

"Continuant el tema de l'enquesta sobre l'excursionisme, t'adjunto unes còpies dels papers que hem fet per tal de fer prosperar l'enquesta de referència. Mirarem d'accelerar al màxim d'obtenció de les respostes.

No sé si estem interpretant la vostra intenció d'una manera prou correcta. Potser vosaltres voldríeu unes respostes úniques que fossin el resum i resultat d'un debat; però ens ha semblat millor fer-ho d'aquesta manera per donar ocasió a fer-hi participar a tot de persones que d'altra manera haurien hagut de quedar-se al marge.

No extranyeu que demanem les respostes per duplicat. Així ens quedem una col·lecció de respostes al centre que ens poden ésser ben útils en alguna ocasió.

En repartirem un centenar aproximadament; no sabem quantes respostes obtindrem. Així que hi hagi alguna novetat ja us ho comunicarem".

Finalment, amb data del 20 de juliol, em comunicava:

"Us adjunto les respostes que em reclameu i que fins ara he pogut recollir, sobre l'excursionisme. En vaig escampar unes 80 i només n'he recuperat aquestes 17. No són gaires, ja ho veig, però sembla que han estat tractades amb força interès. Crec que encara me'n retornaran alguna més; si és així, ja us les faré arribar".

6.- Demanant 50 socis per a l'enquesta:

Barcelona, 20 de març de 1970

Sr. President:

Tenim ja en el nostre poder les dades de, pràctica-

ment tots els centres excursionistes de Catalunya. La col·laboració de quasi totes les entitats ha estat molt valuosa.

Després de calculada estadísticament la dimensió de la mostra per fer l'enquesta d'opinió, ens ha semblat que amb una mostra de 1.050 persones, podem tenir un coneixement exhaustiu de l'opinió de l'univers total de la gent excursionista.

Hem fet una divisió convencional en petits, mitjans i grans centres.

Interrogarem 50 persones de cada centre segons els criteris següents: 50 persones de cada un dels 6 grans centres que hi ha a Catalunya, 50 persones de 5 centres mitjans triats a sort entre els 21 centres dels quals posseïm les dades i 10 petits centres triats a sort entre els 81 que posseïm. En total, doncs, 21 centres excursionistes en una mostra de 1.050 persones.

Es tracta, doncs, d'interrogar 50 persones del centre excursionista de ..... (perquè li ha tocat en sort) o (perquè li toca).

Només li demano que tingui la bondat de facilitar-nos les adreces quan li seran demanades. Personalment, o per mitjà d'uns ajudants, vindrem a buscar els noms i adreces de les persones que interessa preguntar, segons el número de soci, buscat a l'atzar en una taula de números aleatoris.

Agraïnt-li una vegada més la seva disponibilitat, rebí l'afecte i la consideració d'en

Firmat: Raimon BONAL

VI. CONCLUSIONS

Amb ganes de donar una visió esquemàtica de les conclusions a tot el llarg i ample d'aquest estudi, tant en les variables que formen els components de les entitats excursionistes actuals com en els resultats de l'enquesta d'opinió, podem dir que de les nostres dades es desprenen els punts següents:

- 1- Feble presència femenina a les diverses entitats excursionistes. Tendència de les dones a afiliar-se a les grans entitats.
- 2- La joventut integra majoritàriament les societats excursionistes. Abandó de la muntanya a partir dels 30 anys. Forta presència relativa de gent de més de 50 anys a les grans entitats.
- 3- Predomini manifest dels estudiants sobre tota altra categoria. El món assalariat -administratiu i obrers- constitueix quasi el 50% dels afiliats a les entitats excursionistes i té una significativa tendència a agrupar-se en les petites entitats.
- 4- La feble immigració global que hi ha a les entitats excursionistes -tenint en compte el concepte amplíssim d'immigrat que hem adoptat- es troba quasi la meitat en les entitats petites.
- 5- No tota persona afiliada de fet a una entitat excursionista fa muntanyisme. El muntanyisme és practicat per una minoria molt concreta a cada entitat.
La pràctica de l'excursionisme experimenta una considerable davallada a partir dels 30 anys. La no activitat és encara més gran entre les dones, però la diferència és petita i, per tant, poc significativa.
- 6- El sol fet d'estar inscrit en una entitat muntanyenca no vol dir que hom practiqui el muntanyisme. Quan s'analitzen les motivacions es dona una gran varietat d'intencionalitats en l'afiliació que exclouen d'arrel tota generalització.

Aquestes motivacions preferents es troben diferenciades tant a nivell de sexe com a nivell professional.

Quant al sexe, les motivacions autènticament muntanyenques dels homes són més clares que les de les dones. És a dir, els motius secundaris (els avantatges del carnet de federat, trobar amiatat, etc.) pesen molt més en el sexe femení. Quant a les categories sòcio-professionals, les professions liberals i els estudiants sembla que s'inclinen preferentment per l'esportisme i els obrers sembla que s'afilien en gran part per influència d'amiatats.

7- En aquest capítol de les motivacions es nota una diferència entre la gent gran i el jovent: mentre aquests subratllen la influència d'amiatats, aquells parlen de la voluntat d'adquirir nous coneixements.

8- En general la gent està satisfeta de la seva pròpia entitat però denuncien una certa irresponsabilitat general i una manca de dedicació personal.

9- Gairebé tothom està segur que l'excursionisme pot influir en la vida del país, però a l'hora de determinar de quina manera l'opinió es divideix excessivament.

10- Al moment de donar una definició de la societat espanyola es veu una tendència extraordinàriament crítica per part de les persones de més de 50 anys. L'experiència d'un passat històric porta a quasi la meitat d'aquestes persones a dir que la nostra societat està en una situació confusa. Aquesta resposta és majoritària per a tots els grups d'edat però es troba especialment accentuada entre la gent gran.

11- Quant a la família es nota una significativa actitud de malestar al grup d'edats de 21 a 30 anys. Aquesta situació de disconformitat d'aquest grup reflecteix un cert desequilibri real causat per les relacions familiars, entenent la família no solament com institució sinó com element polític essencial dintre del cos social.

12- Políticament les opinions són molt negatives. I dintre la negativitat general hi ha un accent important posat pel grup de 21 a 30 anys sobre els altres grups d'edat, i també pels homes sobre les dones. En aquesta matèria es nota una certa passivitat en les dones o almenys una certa indecisió.

13- A l'hora de donar una definició econòmica del país es nota un abstencionisme important en la classe obrera i en les professions indefinides, explicable per la complicació del llenguatge i, a més, per una dificultat a copsar certs conceptes que requereixen una preparació cultural. També hi compta, com a element important, una certa por a comprometre's.

14- Sobre la situació cultural, les exigències de l'opinió vénen marcades pels respectius centres d'interès. És a dir, cadascú critica allò que coneix i, per tant, la visió de l'estat cultural del nostre país està relacionada amb la preparació cultural de cadascú.

15- Són molt negatives les opinions quan es tracta de la religió catòlica. La gent més formada de les professions liberals i els estudiants accentuen aquesta negativitat amb una agudesa especial. I, quan a les edats, es nota un pes molt fort dels grups compresos entre els 21 i 30 anys i els de més de 50 anys.

16- És també negativa l'opinió sobre el sindicat espanyol. De totes maneres aquesta negativitat és més forta quan el sindicalisme afecta directament (industrials i obrers)

17- La visió de Catalunya ve determinada en gran manera per l'origen de la persona. El lloc de naixença té un pes decisiu en aquesta qüestió. L'edat també juga el seu paper: abans dels 40 anys hi ha una tendència a accentuar les dificultats de Catalunya com a país, i després dels 40 anys l'opinió es divideix entre els optimistes i els que la veuen anul·lada.

18- Invertir en educació i cultura és l'orientació que els excursionistes donarien als afers polítics de manera més general.

Les actituds evasives i de descoratjament són les més corrents entre els joves i adolescents. Cal pensar que aquest pessimisme global invalida en certa manera la seva abundant crítica negativa. L'actitud contestatària és fins a cert punt normal però no es mostra positiva ni realista quan es tracta de planificar de cara al futur.

Aquestes semblen ésser a grans trets les orientacions preses de la realitat i traduïdes en constants.

VII. BIBLIOGRAFIA SUMARIA

- 1.- Nicolás P. GÓMEZ -Influencia del Excursionismo en la cultura.
Valencia, Suc. de Vivas Mora, 1950, 45 pp.
- 2.- Agustí GRANADA - Excursionisme, cultura i ciutadania. Conferència...
Barcelona, C. Ex. Minerva, 1936, 26 pp.
- 3.- Olegario ARBIDE - Formación educativa. Deporte. Montañismo.
San Sebastián, 1965, 25 pp.
- 4.- Joan CARRERES - Excursionisme, Escola de Joventut
Publi. del Centre de Lectura de Reus, 1934, 85 pp.
- 5.- F. DURAN I CANYAMERES - Cinc anys d'activitats culturals del Centre
Excursionista de Catalunya. Extret Butlle-
tí de la Societat Catalana d'Estudis Histò-
rics.
III - IV 1954 - 1955
Barcelona, Inst. d'Estudis Catalans, 2 pp.
- 6.- Joaquim SANTASUSAGNA - Definició de l'Excursionisme.
Reus, Associació Excursionista de Reus, 1959,
116 pp.
- 7.- Enrique GENOVÉS - Montañismo.
Barcelona, Edit. Juventud, 1961, 171 pp.
- 8.- Josep IGLESIES - Enciclopèdia de l'Excursionisme.
Barcelona, Rafael Dalmau, 1964-1965
Vol. I Història (1876 - 1939)
Vol. II Història (1940 - 1965)
- 9.- Agustín JOLIS - La conquista de la montaña. Historia del montañismo
en el mundo entero.
Barcelona, Edit. Hispano-Europea, 1954, 290 pp.
- 10.- Francesc MASPONS - Grandesa i extensió del programa excursionista.
(Discurs llegit... president del C.Ex.Catalunya)
Barcelona, La Renaixença, 1895, 15 pp.
- 11.- NOTICIARIO TURÍSTICO - Veinticinco años de C.A.D.E.
Junio, 1969, nº 11, 12 pp.
Madrid, Dir.Gral. Promoción Turismo, 1965
- 12.- Francesc BLASI - Excursionisme. Grandesa i servitud.
(obra escrita a màquina) 178 fulls.

- 13.- Joaquim CABOT - La obra del Excursionismo.
Barcelona, Alvar Verdaguer, 1899, 16 pp.
- 14.- Josep GIRONA - L'Excursionisme.
Barcelona, Bruguera, 1966, 108 pp.
"Quaderns de cultura".
- 15.- Josep IGLESIES - Crònica d'un cinquantenari 1916-1966
Barcelona, Graf. Marina, 1962, 23 pp.
- 16.- H. LA FONTAINE - Projet de Bibliographie universelle des ascen-
sions alpines.
Bruxelles, F. Hayez, 1889, 9 pp.
- 17.- Ramon d'ARABIA - Los clubs Alpíns y las asociaciones d'excursions
Conferència.
Barcelona, La Renaixença, 1879, 54 pp.
- 18.- Salvador FARRARONS - El perquè fem excursions. Conferència...
Barcelona, Guinart, 1926
"Centre Excursionista Guimerà"
- 19.- F. PUJOL - Temes d'Excursionisme.
Barcelona, Rafael Dalmau, 1962, 74 pp.
- 20.- F. PUJOL - Del nostre excursionisme.
Pròleg de Prudenci Bertrana.
Barcelona, Llibreria Espanyola, 1931, 59 pp.
- 21.- Roberto SALADRIGAS - Los 90 años del Centro Excursionista de Ca-
taluña (artículos aparecidos en revistas)
la., 2a. y 3a. parte, año 1968, 6 pp.
- 22.- Joan SALLARÈS - Primer diccionari català d'excursionisme i dels
seus vocables afins de Geografia, Ciències Natu-
rals i de la vida del camp.
Barcelona, Edit. Dalmau i Jover, 1959, 225 pp.
- 23.- Miquel PALAU - Galeria de tipus excursionistes.
Barcelona, Nogués, 1925, 70 pp.
- 24.- ANALES DEL CENTRO EXCURSIONISTA DE CATALUÑA. Montaña, Alpinismo,
Escalada, Esquí, Cinema, Geografía, Historia, Fotografía, Fol-
klore 1939 - 1945.
Barcelona, Gráficas Londres, 1946, 317 pp.

- 25.- Josep IGLESIES - Els primers excursionistes.
Barcelona, Rafael Dalmau, 1964, 55 pp.
- 26.- CLUB MONTAÑES BARCELONES. Exposición del libro de Montaña.
Catálogo.
Barcelona, Gráficas Oliveras, Mayo-Junio, 1953, 111 pp.
- 27.- Maurice HERZOG - La Montaña (traducción por Francisco Payarols.
Revisión y adaptación por Jorge Sirera-Jané)
Barcelona, Labor, 1967, 750 pp.
- 28.- Eliseo RECLUS - La Montaña (traducción de A. López Rodríguez).
Valencia, F. Sempere, 215 pp.
- 29.- LLIBRE DE LA MUNTANYA. Recull comentat de textos muntanyencs.
Barcelona, Selecta, 1959, 225 pp.
- 30.- Francisco RIPA - Montañismo.
Pamplona, Lit. del Norte, 1968, 31 pp.
- 31.- Agustín FAUS - Diccionario de la Montaña.
Prólogo de Julián Delgado Ubeda.
Barcelona, Juventud, 1963, 591 pp.
- 32.- Daniel BIDAURRETA - Eufemérides montañeras.
Pamplona, A.G. San Juan, 1970, 31 pp.
- 33.- Emília BOIX - El muntanyisme com a mitjà educatiu.
Delta - Quaderns d'orientació familiar (separata)
14 juny 1964, pp. 57 a 63.
Barcelona, ICESB, 1964.